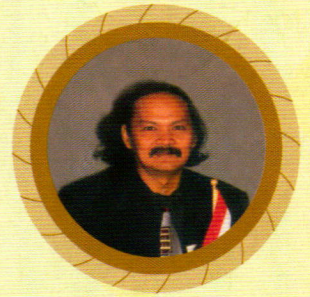

ประกาศเกียรติคุณ
บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ เล่มที่ ๑๕

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ประกาศเกียรติคุณ
บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕
เล่มที่ ๑๕

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๔๖

เรื่อง ประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ เล่มที่ ๑๕

โดย คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๔๖ จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

ประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ เล่ม ๑๕

กรุงเทพฯ : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, ๒๕๔๖.

๑๒๐ หน้า

๑. ไทย_ _ชีวประวัติ. I. ชื่อเรื่อง.

920.0593

ISBN 974-9545-79-6

คณะกรรมการ นางสาววันเพ็ญ เชื้อนตระกูล
นายเมธี เพื่อนทอง
นายมานิช คามณี
นายวรวิทย์ หอมเนียม
นางสาวรัชณี พองศักดิ์

พิมพ์ที่ บริษัท อิงค์ อาร์ต จำกัด

๒๐๗/๑๑ หมู่บ้านอโณทัย ถนนพระราม ๓ ซอย ๙

แขวงบางคอแหลม เขตบางคอแหลม

กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐

โทร ๐-๒๖๘๙-๒๕๔๔

◆ คำนำ ◆

ในปัจจุบันนี้ ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า ได้มีหน่วยงาน มูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่ง ดำเนินการประกาศเกียรติคุณ มอบรางวัล และสดุดีผลงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นสาขาต่างๆ แต่ละสาขาอยู่เป็นประจำ แต่การประกาศเกียรติคุณดังกล่าวก็ยังคงอยู่ในวงจำกัด เฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น ไม่ถึงกับเป็นการเผยแพร่ผลงานดีเด่นในระดับชาติ ดังนั้น คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นในสาขาต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน แล้วนำมายกย่องประกาศเกียรติคุณ โดยการจัดทำวีดิทัศน์ออกเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ เป็นต้นมา

สำหรับนโยบายสำคัญของคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าว ก็เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นและกระตุ้นให้เยาวชนของชาติตลอดจนประชาชนคนไทยทั่วไปได้ยึดถือเป็นตัวอย่าง และแนวทางประพฤติปฏิบัติด้วยความภาคภูมิใจต่อไป

นอกจากนี้ เพื่อให้การเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติได้เป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติและสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้รวบรวมผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงาน ในลักษณะหนังสืออ้างอิงสำหรับเผยแพร่แก่สาธารณชนในโอกาสที่มีการจัดงานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติประจำปี และหวังว่าหนังสือเล่มนี้ซึ่งนับเป็นเล่มที่ ๑๕ ของหนังสือลักษณะเดียวกัน คงเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในงานพัฒนาสาขาต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ และนโยบายดังกล่าวแล้วข้างต้นเป็นอย่างดี

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สิงหาคม ๒๕๔๖

หลักการและวิธีพิจารณาผลงานดีเด่น

ของคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ความเป็นมา

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี โดยประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติได้เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๒๖ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติและเผยแพร่ผลงานทางสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ไปแล้ว รวมทั้งสิ้น ๑๔๒ ราย และจะได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ต่อไปตามลำดับ

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติ ประเภทบุคคล หน่วยงานต่างๆ และงานพัฒนาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนกระตุ้นให้หน่วยงานและประชาชนทั่วไปถือเป็นแบบอย่างในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่ดีเด่นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากขึ้น

หน้าที่

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นของบุคคล และหน่วยงานต่างๆ ระดับชาติ และงานพัฒนาในสาขาต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน แล้วนำมาประกาศเกียรติคุณ ยกย่องเพื่อให้สาธารณะได้รับทราบและถือเป็นแบบอย่างสำหรับการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

หลักการพิจารณาผลงานดีเด่น

การพิจารณาผลงานดีเด่น มิใช่พิจารณาแต่เฉพาะผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น แต่ให้ครอบคลุมถึง ผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชน และบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติในด้านต่างๆ ด้วย

เป็นผลงานของคนไทยที่ทุกคนสมควรภาคภูมิใจร่วมกันในระดับชาติ และยอมรับร่วมกันในส่วนรวม เป็นผลงานที่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และบุคคล ได้กระทำให้ผลแน่นอนแล้วสมควรนำผลงานดีเด่นออกมาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานและบุคคลทั่วไปได้รู้จักและยึดถือเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตาม

การพิจารณาผลงานดีเด่น จะพิจารณาตามประเภทหรือสาขาของผลงาน หรือวิชาชีพในด้านใด ด้านหนึ่งตามที่กำหนดไว้

การแสวงหาผลงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จำแนกตามประเภทของผลงานดีเด่น ดังต่อไปนี้

๑. การแสวงหาผลงานดีเด่นของบุคคล

จัดทำทำเนียบของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่างๆ ที่มีการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลผู้กระทำคุณความดีหรือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ติดตามผลการตัดสินให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๒. การแสวงหาผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐ

ส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานภาครัฐต่างๆ แล้วให้ส่งแบบสอบถามกลับมาวิเคราะห์และประมวลข้อมูลหรือผลงาน

จัดส่งผู้แทนหรือคณะทำงานเฉพาะกิจไปประเมินผลงานของหน่วยงานภาครัฐ

รับข้อมูลและข่าวสารผลงานของหน่วยงานภาครัฐจากสื่อมวลชน ประชาชน และองค์กรภาคเอกชน

รับข้อมูลที่อนุกรรมการนำมาเสนอให้พิจารณา

๓. การแสวงหาผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชน

จัดทำทำเนียบขององค์กรภาคเอกชน ทั้งประเภทที่ไม่แสวงหากำไรและประเภทที่ดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไร เพื่อประโยชน์ในการแสวงหาและติดตามผลงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ติดต่อขอทราบผลงานการดำเนินงานและผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชนทั้ง ๒ ประเภท

แนวทางการเผยแพร่ผลงานดีเด่น

ผลงานดีเด่นของบุคคล หน่วยงานและโครงการที่ได้รับการยกย่องประกาศเกียรติคุณให้เป็นผลงานดีเด่นระดับชาติ จะได้รับการเผยแพร่ผลงานไปยังสาธารณะในรูปแบบของหนังสือ วิทยุทัศน์ บทความที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุต่างๆ และการจัดรายการ “ผลงานดีเด่นของชาติ” ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ตามโอกาสที่เหมาะสม

ด่วนที่สุด

ที่ รล ๐๐๓/๑๒๐๔๒

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๕

เรื่อง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์

เรียน ประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

อ้างถึง สำเนาหนังสือคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ที่ นร ๐๑๑๑/๘๒๐๗

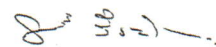
ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส นำบุคคล ผู้แทนหน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๔๕ จำนวน ๗ ราย เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๕ วันและเวลาใดสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ คณะอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ กับผู้ติดตามบุคคล ผู้แทนหน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ รวม ๖๗ คน ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในโอกาสดังกล่าวด้วย กับขอพระราชทานพระบรมราโชวาท เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติตนอันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตฉายพระรูปพร้อมกับคณะผู้เข้าเฝ้าฯ เพื่อเป็นสิริมงคล ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์ ซึ่งพระราชทานพระราชวโรกาส ให้เข้าเฝ้าฯ ในวันศุกร์ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา และพระราชทานพระบรมราชานุญาต ตามที่ขอพระมหากรุณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร ๐๒ ๒๒๕๓๔๕๗-๖๒ ต่อ ๓๓๐๗

โทรสาร ๐๒ ๒๒๒๒๑๑๐

คำกราบบังคมทูล
นายปองพล อดิเรกสาร
รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลกราบบังทูลเกล้าฯ ออกราชการ

ข้าพระพุทธเจ้า นายปองพล อดิเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ พร้อมด้วยผู้เฝ้าทูลละอองพระบาท อยู่ ณ ที่นี้ต่างปลื้มปีติโสมนัส และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ใต้ฝ่าละอองพระบาท เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์มาพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ แก่บุคคล หน่วยงานและโครงการที่มีผลงานดีเด่นระดับชาติในวันนี้

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ เพื่อทำหน้าที่สรรหาบุคคลและหน่วยงานที่สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ จำนวน ๕ สาขา คือ พัฒนาสังคม พัฒนาเศรษฐกิจ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย จำแนกผู้รับรางวัลเกียรติคุณออกเป็นประเภทบุคคล หน่วยงานและโครงการ ครอบคลุมทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ดำเนินงานมาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๒๖ สืบเนื่องต่อมาถึงปัจจุบัน โดยกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาไว้ว่าจะต้องเป็นผลงานของคนสัญชาติไทย หรือกรณีเป็นบริษัท ห้างร้าน ผู้ถือหุ้นใหญ่จะต้องเป็นคนสัญชาติไทย มีบุคคล หน่วยงานและโครงการที่คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติประกาศเกียรติคุณไปแล้วทุกสาขา นับได้ว่าโครงการนี้มีส่วนช่วยสนับสนุนส่งเสริมให้บุคคลและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มุ่งมั่นปฏิบัติภารกิจต่างๆ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและเป็นกำลังสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจแก่ผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติที่จะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสร้างสรรค์ความดียิ่งๆ ขึ้นไป สำหรับในพุทธศักราช ๒๕๔๕ มีบุคคล หน่วยงาน และโครงการได้รับการคัดเลือกเป็นผู้มีผลงานดีเด่นระดับชาติ จำนวน ๗ ราย แยกเป็น

๑. ประเภทบุคคล จำนวน ๔ คน
๒. ประเภทหน่วยงาน จำนวน ๑ หน่วยงาน
๓. ประเภทโครงการ จำนวน ๒ โครงการ

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชนุญาตเบิก นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ กราบบังคมทูลเบิกบุคคลผู้แทนหน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ดังกล่าว รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ และขอพระราชทานพระราชนุญาต กราบบังคมทูลใต้ฝ่าละอองพระบาท พระราชทานพระราชวาท เพื่อความสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคลสืบไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

คำกราบบังคมทูลเบิกบุคคล ผู้แทนหน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

โดย นายเอนก สิทธิประศาสน์

ประธานอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลกราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ขอพระราชทานกราบบังคมทูลเบิกบุคคล ผู้แทนหน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ จำนวน ๗ ราย เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ ดังต่อไปนี้

๑. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านกฎหมาย) ได้แก่

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร นักกฎหมายหญิง ผู้ที่ทำงานเพื่อสังคมไทยมายาวนานกว่า ๔๐ ปี ทุ่มเท ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ เวลาและสติปัญญา โดยได้นำความรู้ด้านกฎหมายมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างมากในเรื่องการป้องกัน คຸ້ມครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ด้อยโอกาส ท่านได้ริเริ่มและมีบทบาทในการร่วมยกวางและแก้ไขกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัว แรงงานหญิงและเด็ก การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี ทั้งในหญิงและเด็ก

◆ คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร ◆

๒. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสุขภาพจิต) ได้แก่

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา แพทย์เฉพาะทางประสาทวิทยาและจิตวิทยาคนแรกของประเทศไทย ผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงพยาบาลประสาทพญาไทและทั่วประเทศ ซึ่งได้รับการยกย่องจากสหพันธ์ประสาทวิทยาโลกให้เป็นสถาบันประสาทวิทยาอันดับที่ ๗ ของโลก ผู้ริเริ่มจัดตั้งชมรมและคลินิกผู้สูงอายุขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย อุทิศตนทำงานด้านสังคมด้วยการให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ให้แนวคิดในการดำรงชีวิตและสุขภาพจิตแก่บุคคลทั่วไป ผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในรายการ “ใจเขาใจเรา”

◆ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร ◆

๓. โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส) ได้แก่

โครงการศิลปะ “Art for All” เป็นโครงการเชิงบูรณาการเอาศิลปะทุกแขนงมาผสานกัน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่กับการพัฒนาคุณธรรม โดยใช้หลักการจัดการเรียนการสอนในลักษณะ “ร่วมเรียน” เพื่อให้แต่ละคนเติมเต็มในส่วนที่เพื่อนขาดหาย กล่าวคือให้คนตาบอดทำหน้าที่เป็นปาก-หู คนหูหนวกทำหน้าที่เป็นตาให้กับกลุ่ม คนแขนขาขาดเป็นปัญญาให้กับเพื่อน โดยมีคนปัญญาอ่อนเป็นแรงงาน ผ่านการประสานของคนไม่พิการ เกิดเป็นสังคมแห่งความเอื้ออาทร นำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต

◆ รองศาสตราจารย์ธัชชัย สุมิตร ◆
อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔. โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสมุนไพรไทย) ได้แก่

โครงการสาธิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี เป็นโครงการที่ก่อตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน เพื่อใช้เป็นยารักษาโรค อาหารเสริม เครื่องสำอาง เครื่องดื่มสมุนไพร สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการจัดตั้งกลุ่มสมุนไพร เพื่อผลิตวัตถุดิบสมุนไพรที่มีคุณภาพ โดยทางโครงการเป็นผู้ฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้และสร้างงานในชุมชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาไทย ด้วยการส่งเสริมให้ใช้สมุนไพรในการดูแลสุขภาพและสร้างความเชื่อมั่นโดยการสร้างผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาไทยให้สามารถใช้ได้จริงในสังคมปัจจุบัน ซึ่งขณะนี้ประชาชนคนไทยได้ให้การยอมรับอย่างกว้างขวาง

◆ นายแพทย์เปรม ธีวันธนานนท์ ◆
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

๕. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านศิลปศึกษา) ได้แก่

นายสังคม ทองมี อาจารย์โรงเรียนศรีสงครามวิทยา อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ผู้ที่ถ่ายทอดสอนสั่งวิชาด้านศิลปะ ให้แก่ลูกศิษย์ทั้งในและนอกโรงเรียนมาเป็นเวลายาวนาน ลูกศิษย์ผู้ได้รับการถ่ายทอดวิชาศิลปะ หลายคนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในระดับชาติ ระดับนานาชาติและระดับโลก นำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ ได้รับรางวัลมากมาย นักเรียนที่อยู่ภายใต้การสอนของท่านหลายคนมีความรู้ความสามารถมากแต่ขาดทุนทรัพย์ที่จะเรียนต่อในระดับที่สูงได้ ท่านจึงได้จัดหาทุนเพื่อสนับสนุนนักเรียนที่ขาดทุนทรัพย์ให้ได้มีโอกาสศึกษาต่อด้านศิลปะในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งศูนย์ศิลปะเด็กและเยาวชนที่สมบูรณแบบแห่งแรกของประเทศไทย โดยได้รับพระราชทานชื่อว่า “ศูนย์ศิลป์สิรินธร”

◆ นายสังคม ทองมี ◆

๖. บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ได้แก่ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล อดีตเลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ ผู้ที่ได้อุทิศตนทำงานพัฒนาวิจัยทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งองค์กรทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยหลายแห่ง ปัจจุบันแม้จะเกษียณอายุราชการแล้ว แต่ด้วยความรู้ความสามารถของท่าน ทางราชการ สมาคมและมูลนิธิ ยังคงเชิญท่านเป็นกรรมการต่างๆ กว่า ๑๐๐ คณะ ซึ่งตัวท่านเองก็ยินดีปฏิบัติภารกิจดังกล่าวด้วยความเต็มใจ

◆ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล ◆

๗. หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านอนุรักษ์พรรณพืช) ได้แก่

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ เป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบแห่งแรกของประเทศไทย เป็นศูนย์อนุรักษ์พรรณพืชของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ มาจัดปลูกให้เป็นหมวดหมู่รวมทั้งขยายพันธุ์และอนุรักษ์พรรณพืชของประเทศไทยโดยเฉพาะไม้ประจำถิ่นกล้วยไม้ไม้เศรษฐกิจ สมุนไพร ไม้หายาก และที่กำลังจะสูญพันธุ์ อีกทั้งเป็นศูนย์ข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ของชาติ นอกจากนี้ยังเป็นสถานศึกษาสภาพธรรมชาติของเยาวชน และเป็นสถานที่สนทนาการพักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ปัจจุบันได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืชและศูนย์สนทนาการของภูมิภาค เป็นเสมือนวิทยาเขตเปิดของทุกสถาบันและเป็นสถานที่อนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชอันล้ำค่าของประเทศ

◆ ดร. วีระชัย ณ นคร ◆

ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สำเนา
พระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ

ประจำพุทธศักราช ๒๕๔๕

ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

วันศุกร์ ที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๕

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้า มาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๔๕ ในวันนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกท่านและ ทุกหน่วยงาน ที่ได้รับรางวัลเกียรติคุณยกย่องว่ามีผลงานดีเด่น.

การเลือกสรรบุคคล หน่วยงานหรือโครงการใด ให้ได้รับรางวัลและประกาศ เกียรติคุณเชิดชูความรู้ ความสามารถ ในฐานะเป็นผู้มีผลงานดีเด่นด้านต่างๆ นั้น มีหลักเกณฑ์ การพิจารณาที่กำหนดไว้แน่นอน คือจะต้องเป็นผู้สร้างสรรค์งานจนปรากฏผลเด่นชัด และเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไปว่า ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อบ้านเมืองเป็นส่วนรวม อีกทั้งเป็น แบบอย่างอันดีให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามได้. ดังนั้น การที่ท่านทั้งหลายได้รับยกย่องครั้งนี้ จึงควรจะได้ภาคภูมิใจ และถือเป็นกำลังใจในการที่จะพยายามรักษาคุณความดีที่ได้กระทำมา พร้อมทั้งมุ่งมั่นสร้างเสริมให้ดีเด่นยิ่งขึ้นไป ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้นิยมศรัทธาในการทำดีบังเกิดมี เพิ่มพูนขึ้น และความดีที่ทุกคนได้ร่วมกันทำ จะได้เป็นปัจจัยเกื้อกูลให้สังคมและชาติบ้านเมือง มีความวัฒนาผาสุกต่อไป.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ทุกท่านที่ได้อุทิศตัว เพื่องาน ได้เสียสละความสุขสบายเพื่อประโยชน์ของสังคมและประเทศชาติ ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง จงทุกเมื่อทุกประการ.

คำกล่าวรายงาน

ของ

นายเอนก สิทธิประศาสน์

ประธานอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ
เนื่องในงานประกาศเกียรติคุณบุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ

ครั้งที่ ๑๓ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๕

วันจันทร์ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๕ เวลา ๑๖.๓๐ น.

ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

เรียน รองนายกรัฐมนตรี

ในนามของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ คณะอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ พร้อมทั้งบุคคล ผู้แทนหน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ซึ่งพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ขอขอบพระคุณท่านรองนายกรัฐมนตรีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานในงานประกาศเกียรติคุณบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ครั้งที่ ๑๓ ในวันนี้

กระผมขออนุญาตรายงานถึงความเป็นมาของการคัดเลือกบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ เพื่อโปรดทราบโดยสังเขปดังต่อไปนี้

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาสรรหาบุคคล หน่วยงานและโครงการต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งมีผลงานดีเด่น เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม แล้วนำมาประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจให้แก่บุคคล หน่วยงานและโครงการซึ่งมีผลงานดีเด่น อีกทั้งเพื่อให้ผลงานซึ่งเป็นแบบอย่างอันดีเหล่านั้นเป็นที่ปรากฏต่อสังคมในวงกว้าง โดยมุ่งหวังให้บุคคลและหน่วยงานอื่นๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนได้ยึดถือปฏิบัติเป็นแบบอย่างต่อไป

ในการพิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นนี้ คณะอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาซึ่งพอสรุปสาระสำคัญได้ว่าจะต้องเป็นผลงานของคนไทยที่ได้กระทำมาแล้วในช่วงระยะเวลาหนึ่งจนเห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเป็นที่ยอมรับกันในระดับชาติ ตลอดจนผลงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่ได้รับรางวัลนั้นจะต้องเป็นผลงานที่มีคุณค่าและสมควรได้รับการยกย่องในระดับชาติสามารถเป็นตัวอย่างให้บุคคลและหน่วยงานอื่นๆ ยึดถือเป็นแบบอย่างและปฏิบัติตามได้

นับตั้งแต่ได้เริ่มปฏิบัติหน้าที่ครั้งแรกในเดือนมิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๖ มาจนถึงปัจจุบัน คณะอนุกรรมการฯ ได้ทำการคัดเลือกบุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ สาขาต่างๆ ไปแล้ว ๑๔๒ ราย และในพุทธศักราช ๒๕๔๕ อีก ๗ ราย รวมทั้งสิ้น ๑๔๙ ราย

สำหรับบุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ทั้ง ๗ รายนี้ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อรับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๕ ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

เพื่อเป็นเกียรติและสร้างขวัญกำลังใจ ตลอดจนแสดงความยินดีกับบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงจัดให้มีงานประกาศเกียรติคุณบุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติขึ้น ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ในวันที่

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขออนุญาตให้ นายอรุณ ปรีดีติลภ รองประธานอนุกรรมการคัดเลือก บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ อ่านรายชื่อบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ เพื่อรับโล่เกียรติคุณ และขอเรียนเชิญท่านรองนายกรัฐมนตรี โปรดกล่าวแสดงความยินดี เพื่อเป็นเกียรติแก่บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติต่อไป

คำกล่าว

ของ

นายปองพล อติเรกสาร

รองนายกรัฐมนตรี

ในพิธีประกาศเกียรติคุณบุคคล และหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ครั้งที่ ๑๓ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

วันจันทร์ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕ เวลา ๑๖.๓๐ น.

ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

ท่านคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ท่านประธานอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ท่านผู้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ

ผู้แทนหน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติและผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีที่ได้มาร่วมงานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ครั้งที่ ๑๓ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ พร้อมทั้งมอบโล่เกียรติคุณแก่บุคคล หน่วยงานและโครงการดีเด่นของชาติ สาขาต่างๆ ในวันนี้ และขอแสดงความชื่นชมยินดีอย่างจริงใจกับท่านทั้งหลายที่ได้ผ่านการกลั่นกรองของ คณะอนุกรรมการคัดเลือกบุคคล และหน่วยงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จนได้รับการประกาศให้เป็นผู้ได้รับรางวัลอันถือว่าเป็นการได้มาด้วยผลงานที่ปรากฏแน่ชัดเป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป สมควรเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง

การที่ประเทศชาติของเราจะพัฒนาก้าวหน้าได้มากน้อยแค่ไหนเพียงไรนั้น ส่วนหนึ่งย่อมเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของบุคคลในชาติเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ประเทศของเรากำลังอยู่ในช่วงภาวะฟื้นตัวจากปัญหาเศรษฐกิจนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่คนในชาติจะต้องช่วยกันปฏิบัติงานด้วยความอดทน เสียสละ ซื่อสัตย์ ขยันหมั่นเพียรและอุทิศตนทำงานเพื่อส่วนรวม เพื่อให้การพัฒนาประเทศดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและเกิดปัญหาน้อยที่สุด ผมจึงขอขอบคุณคณะอนุกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติที่ได้ดำเนินการเลือกบุคคล หน่วยงาน ตลอดจนโครงการต่างๆ ที่ได้ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ เพื่อประกาศเกียรติคุณให้สาธารณชนได้รับทราบ และให้เป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนแก่บุคคลอื่นๆ ต่อไป กิจกรรมนี้จึงถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีคุณค่าและช่วยส่งเสริมให้คนไทยมีความศรัทธายึดมั่นในคุณความดี พร้อมทั้งจะเสียสละกำลังกาย กำลังความคิดและประโยชน์สุขส่วนตัวเพื่อสร้างเสริมประโยชน์และความรุ่งเรืองให้แก่สังคมโดยส่วนรวม

ในโอกาสอันเป็นมงคลนี้ ผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและอำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล อีกรทั้งพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โปรดดลบันดาลประทานพรให้ทุกท่าน ประสบแต่สิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล และเจริญด้วยจตุรพิธพรชัยทุกประการตลอดไป ขอให้หมักกำลังกาย กำลังใจและกำลังปัญญา เพื่อสามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่และสร้างสรรค์ความรุ่งเรืองไพบูลย์ให้แก่ชาติบ้านเมืองอันเป็นที่รักยิ่งของเราทุกคนสืบไป

ขอขอบคุณ

รายนามบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

ก. สาขาพัฒนาสังคม จำนวน ๔ ราย

ประเภทบุคคล จำนวน ๒ คน

- คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร (ด้านกฎหมาย)
- ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร (ด้านสุขภาพจิต)

ประเภทโครงการ จำนวน ๒ โครงการ

- โครงการศิลปะ "Art for All" (ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส)
- โครงการบริหารจัดการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร (ด้านสมุนไพรไทย)

ข. สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย จำนวน ๑ ราย

นายสังคม ทองมี (ด้านศิลปศึกษา)

ค. สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน ๑ ราย

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เขียวสกุล (ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

ง. สาขาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑ หน่วยงาน

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ (ด้านอนุรักษ์พรรณพืช)

◆ สารบัญ ◆

	หน้า
คำประกาศเกียรติคุณบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕	๐
คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านกฎหมาย)	๙
ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสุขภาพจิต)	๑๙
โครงการศิลปะ “Art for All” โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส)	๒๗
โครงการสาธารณสุขการพัฒนาลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	๔๐
นายสังคม ทองมี บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านศิลปศึกษา)	๕๗
ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)	๖๕
สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านอนุรักษ์พรรณพืช)	๗๕
รายชื่อบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช (๒๕๒๗ - ๒๕๔๔)	๘๙

คำประกาศเกียรติคุณบุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านกฎหมาย)

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๖๕ สำเร็จการศึกษาปริญญานิติศาสตรบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านเป็นทนายความที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อสังคมไทยตลอดระยะเวลา ๔๐ ปี ท่านได้อุทิศตน ทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ เวลาและสติปัญญาทำงานเพื่อสังคม โดยได้นำความรู้ด้านกฎหมายมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนอย่างมากในเรื่องการป้องกันคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ด้อยโอกาส ท่านได้ริเริ่มและมีบทบาทในการร่วมยกย่องและแก้ไขกฎหมายหลายฉบับ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัว แรงงานหญิงและเด็ก การป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีหญิงและเด็ก

ในอดีตขณะดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ท่านเป็นผู้ริเริ่มให้เด็กที่ต้องคดี ไปอยู่ในความดูแลขององค์กรพัฒนาเอกชน อีกทั้งเป็นประธานโครงสร้างสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนบนที่ดินของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง กระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นสถานฝึกอบรมฯ แบบเปิด สามารถรับเด็กและเยาวชนได้ถึง ๔๐๐ คน เพื่อฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้ทำผิดให้คืนสู่สังคมเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร ได้อุทิศตนทำงานเพื่อสังคมมาโดยตลอด ท่านได้รับเชิญเป็นประธานและกรรมการมูลนิธิต่างๆ เช่น ประธานมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฯลฯ และได้ใช้ความรู้ทางกฎหมายช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากและด้อยโอกาสในสังคมโดยมิได้หวังสิ่งตอบแทนใดๆ นอกจากต้องการเห็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนผู้ด้อยโอกาสและสังคมเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสุขภาพจิต)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร เกิดวันที่ ๒๔ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๓ สำเร็จการศึกษาแพทยศาสตรบัณฑิต จากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และปริญญาชั้นสูงทางจิตเวชศาสตร์จากมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา เป็นแพทย์เฉพาะโรคทางประสาทวิทยาและจิตวิทยาคนแรกของไทย และทำงานเพื่อสังคมโดยอุทิศตนในด้านนี้ให้กำลังใจและแนวทางในการดำรงชีวิตแก่บุคคลทั่วไป อาทิ เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงพยาบาลประสาทวิทยาไทย ซึ่งได้รับการยกย่องจากสหพันธ์ประสาทวิทยาโลกให้เป็นสถาบันบันประสาทวิทยาระดับที่ ๗ ของโลก และได้ขยาย

หน่วยงานไปทั่วประเทศ ท่านได้ร่วมงานกับองค์การยูเนสโก และองค์การอนามัยโลก สหประชาชาติ ในโครงการพัฒนาสมอง จนได้รับเกียรติเป็นที่ปรึกษาขององค์การอนามัยโลก และเป็นประธานจัดการประชุม นานาชาติตลอดมาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๐๓ จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ท่านเป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งสมาคม วิชาการต่างๆ เช่น ประสาทวิทยา จิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ สุขภาพจิตและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ อีกมาก จนได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงนานาชาติ ในด้านวิชาการประสาทวิทยาศาสตร์ และในด้าน สุขภาพจิตชุมชน จัดตั้งชมรมและคลินิกผู้สูงอายุขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยเฉพาะการเผยแพร่ ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ ให้แนวความคิด และให้ทุกคนเป็นสุขด้วยรายการวิทยุและโทรทัศน์ “ใจเขาใจเรา” ซึ่งได้ดำเนินการ และมีผู้รับฟังและรับชมกันมาอย่างต่อเนื่องถึง ๕๒ ปี

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร ปัจจุบันยังคงดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิต่างๆ เช่น มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นต้น ท่านได้นำความรู้ความสามารถบำเพ็ญตนเพื่อ ประโยชน์สุขต่อสังคมโดยต่อเนื่องสม่ำเสมอด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละและจงรักภักดีตลอดมา

โครงการ “Art for All”

โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส)

โครงการ “Art for All” เป็นโครงการที่มุ่งเน้นการใช้ศิลปะเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้าง ความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์แก่เยาวชนพิการ เยาวชนไม่พิการ และเยาวชนอัจฉริยะ โดยยึดหลักการจัดค่ายศิลปะแบบร่วมมือ มีการจัดกลุ่มเยาวชนเป็นกลุ่มๆ ละ ๕ คน ประกอบด้วย เยาวชนพิการ ๕ ประเภท คือ ผู้พิการทางตา ผู้พิการทางหูและเป็นใบ้ ผู้พิการแขนขา ผู้พิการทางสมอง (ปัญญาอ่อน) และผู้พิการทางจิตหรือผู้ที่ไม่พิการ

โครงการ “Art for All” ไม่สอนให้เพียงแต่ให้ผู้พิการพึ่งพาตนเอง แต่สอนให้ผู้พิการอยู่รวมกัน เพื่อเติมสิ่งที่ตนขาดให้เต็ม และเติมสิ่งที่ตนมีให้แก่เพื่อนที่ขาด

แนวความคิดในการรวมศิลปะแบบใหม่นี้ รองศาสตราจารย์ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ คณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้คิดริเริ่มขึ้นในพุทธศักราช ๒๕๒๙ ต่อมาใน พุทธศักราช ๒๕๔๒ จึงได้รับความร่วมมือจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เอสแคป ขององค์การสหประชาชาติ และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยได้รับการสนับสนุน จากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และทบวงมหาวิทยาลัย จึงมีการตกลงตั้งชื่อโครงการนี้ว่า โครงการ “Art for All”

ปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้เข้ามาร่วมมือกิจกรรมของโครงการ “Art for All” เป็นประจำ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ฮองกง อินโดนีเซีย เวียดนาม และนิวซีแลนด์ เป็นต้น โดยเฉพาะมาเลเซียได้จัดตั้ง โครงการ “Art for All” แห่งที่ ๒ ขึ้นที่มาเลเซียแล้ว โดยมีหอศิลปะ ซึ่งเป็นของรัฐเป็นแกนนำ และกำลัง จะขยายไปสู่ประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศในอนาคตอันใกล้

โครงการสาธิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

โครงการดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสมุนไพรไทย)

โครงการสาธิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรี เป็นโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรของไทยให้มีคุณภาพมาตรฐาน จนสามารถใช้เป็นยา อาหารเสริม เครื่องสำอางและเครื่องสำอางสมุนไพรที่ประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศยอมรับในคุณภาพ สามารถทำรายได้มาสู่ท้องถิ่นและลดดุลการค้าต่างประเทศ โครงการนี้ได้ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มชาวบ้าน โดยโรงพยาบาลเข้าไปแนะนำเสริมความรู้ ในด้านวิชาการแผนใหม่ในการผลิตวัตถุดิบตั้งแต่ปลูก เก็บเกี่ยว การดูแลหลังการเก็บเกี่ยว และรับซื้อสมุนไพร ทำให้สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยประมาณเดือนละ ๑๐,๐๐๐ บาท และจากการที่โรงพยาบาลเป็นตัวอย่างการนำสมุนไพรมาใช้บำบัดรักษาโรคอย่างได้ผล จึงทำให้ประชาชนกลับมาเชื่อมั่นในการใช้สมุนไพรดูแลสุขภาพ นอกจากนี้ยังมีการจัดอบรมให้ความรู้ ด้านสมุนไพรแก่เยาวชนเพื่อสานต่อการใช้สมุนไพรในอนาคต

โครงการนี้นับว่าเป็นต้นแบบให้แก่สถานบริการของรัฐแห่งอื่นๆ ในการพัฒนาสมุนไพร และการบริการ แพทย์แผนไทยครบวงจร นับเป็นการนำความรู้ความสามารถของเภสัชกรผสมผสานกับภูมิปัญญาไทย ด้านสมุนไพร มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างกว้างขวาง ปัจจุบันดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมาก และมีผู้สนใจมาเยี่ยมชมโครงการ ฯ เป็นจำนวนมากทุกวัน

นายสังคม ทองมี

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาเผยแพร่งานศิลปกรรมของไทย (ด้านศิลปศึกษา)

นายสังคม ทองมี เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๙๖ สำเร็จการศึกษาปริญญา ครุศาสตรบัณฑิต และครุศาสตรมหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มรับราชการ เป็นครูสอนศิลปะเมื่อปี ๒๕๒๑ ที่โรงเรียนศรีสงคราม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเลย ปัจจุบันนี้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ ๓ ระดับ ๘ ท่านได้อบรมสั่งสอนศิษย์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเด็กชนบทมีฐานะยากจน โดยถ่ายทอด วิชาการด้านศิลปะเพิ่มความรู้อาจารย์ ส่งผลให้ศิษย์หลายคนมีความสามารถสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะจนได้รับรางวัลมากกว่า ๕,๐๐๐ รางวัล เป็นที่ประจักษ์ทั้งในระดับชาติ ระดับนานาชาติและระดับโลก นำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติผลงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของท่านคือ การก่อตั้งมูลนิธิศิลปศึกษาศรีสงคราม และดำเนินโครงการ “เพื่อโอกาสชีวิตและการศึกษา” จัดหาทุนการศึกษาสนับสนุนศิษย์ที่มีความสามารถ แต่ขาดทุนทรัพย์ให้ได้ศึกษาต่อด้านศิลปะในระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ปัจจุบันมีเงิน สนับสนุนโครงการกว่า ๑๐ ล้านบาท นอกจากนี้ท่านยังได้ก่อตั้งศูนย์ศิลปะเด็กและเยาวชนสมบูรณแบบ แห่งแรกของประเทศไทย โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานชื่อว่า “ศูนย์ศิลป์สิรินธร”

ครูสังคม ทองมี เป็นผู้ถ่ายทอดงานศิลปะให้แก่เด็กทุกๆ คน โดยเฉพาะส่งเสริมเด็กที่มีฐานะยากจน ให้มีโอกาสศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ครูสังคมจึงเปรียบเสมือนช่างผู้เจียรไนเพชรให้ส่องประกายสว่างจิตธรรม ของชาติและนานาชาติ

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๕๖ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านวิทยาศาสตร์บัณฑิตทางเคมี รุ่นแรก จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตทางเคมี จากมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ สหรัฐอเมริกา อดีตเลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ ในระหว่างที่รับราชการ ท่านได้พัฒนาการวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสากล โดยท่านเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการริเริ่มจัดตั้งองค์กรต่างๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศ เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราช เป็นต้น นอกจากนี้ท่านยังร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ผลงานต่างๆ ของศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล ที่ผ่านมามีส่วนทำให้เกิดคุณประโยชน์ต่อวงการวิทยาศาสตร์ของไทยเป็นอย่างมาก แม้ท่านเกษียณอายุราชการแล้ว แต่ด้วยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของท่าน ส่วนราชการ สมาคมและมูลนิธิ ยังคงเชิญท่านเป็นกรรมการต่างๆ กว่า ๑๐๐ คณะ จึงก่อประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติมาจนถึงปัจจุบัน

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ด้านอนุรักษ์พรรณพืช)

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี ตั้งขึ้นเมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๕ ตั้งอยู่บริเวณชายเขตกุยยานนท์ทางทิศใต้ของสวนหลวง - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ ๖,๕๐๐ ไร่ เป็นสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบแห่งแรกของประเทศไทย เป็นศูนย์อนุรักษ์พรรณพืชของประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ต่างๆ มาจัดปลูกให้เป็นหมวดหมู่ รวมทั้งขยายพันธุ์และอนุรักษ์พรรณพืชของประเทศไทย โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่น กล้วยไม้ ไม้ทางเศรษฐกิจ สมุนไพร ไม้หายาก และที่กำลังจะสูญพันธุ์ อีกทั้งเป็นศูนย์ข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านพฤกษศาสตร์ของชาติ นอกจากนี้ยังเป็นสถานศึกษาธรรมชาติของเยาวชนและเป็นสถานที่สันทนาการพักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสวนพฤกษศาสตร์ฯ ได้ดำเนินงานก้าวหน้าขึ้นตามลำดับจนปัจจุบันได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางวิชาการด้านพืชและศูนย์สันทนาการของภูมิภาค

สวนพฤกษศาสตร์ยังเป็นสถานที่เผยแพร่ความงามและคุณค่าของพันธุ์ไม้ไทยเป็นเสมือนวิทยาเขตเปิดของทุกสถาบันและเป็นสถานที่อนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชอันล้ำค่าของประเทศ ขณะนี้มีพรรณพืชของไทยที่ศึกษาและรวบรวมไว้ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ชนิด และด้วยตระหนักว่าประเทศไทยยังขาดแคลนนักพฤกษศาสตร์เป็นจำนวนมาก สวนพฤกษศาสตร์ฯ จึงผลิตบุคลากรทางด้านนี้ เพื่อสนองความต้องการของประเทศ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จแทนพระองค์ในการพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ
แก่บุคคล หน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕
เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๕
ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

รองนายกรัฐมนตรี นายปองพล อดิเรกสาร

ประธานเลี้ยงรับรองแสดงความยินดีแก่
บุคคล ผู้แทนหน่วยงาน และโครงการดีเด่นของชาติ
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ พร้อมมอบโล่เกียรติคุณ
เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๔๕
ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม
(ด้านกฎหมาย)

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร

บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม (ด้านกฎหมาย)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

◆ คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร ◆

ประวัติ

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร เกิดเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๒๕ ณ จังหวัดลพบุรี

ประวัติการศึกษา

- สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากโรงเรียนราชินี
- สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา
- สำเร็จปริญญาตรี นิติศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อพ.ศ. ๒๕๒๕
- ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๔

ประวัติการทำงาน

มีผลงานจำนวนมากอันเกิดจากการทำงานต่อเนื่องยาวนาน โดยได้ใช้ความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายเป็นประโยชน์ขั้นพื้นฐานสำหรับการทำงานในแขนงต่างๆ ดังนี้

ภาครัฐ

๑. สมาชิกสภาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๖
๒. สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๗
๓. สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙
๔. กรรมการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว กระทรวงยุติธรรม
๕. เสนอแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิสตรี เมื่อดำรงตำแหน่งสมาชิกสภานิติบัญญัติและสมาชิกวุฒิสภา ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๑๙
๖. กรรมการแก้ไขพระราชบัญญัติบุตรบุญธรรม กระทรวงยุติธรรม
๗. กรรมการแก้ไขพระราชบัญญัติแรงงานหญิงและเด็ก สภาที่ปรึกษาแรงงานแห่งชาติ
๘. กรรมการแก้ไขพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค จากฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นฉบับแก้ไข พ.ศ. ๒๕๔๑ สำนักนายกรัฐมนตรี
๙. กรรมการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา เพื่อเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศจาก ๑๓ ปี เป็น ๑๕ ปี
๑๐. กรรมการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ
๑๑. ประธานกรรมการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๙
๑๒. รองประธานกรรมการแก้ไขพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐

๑๓. ประธานกรรมการแก้ไขพระราชบัญญัติชื่อสกุล และค่านำหน้านาม
๑๔. ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง กระทรวงยุติธรรม รวมระยะเวลา ๑๗ ปี
๑๕. กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักนายกรัฐมนตรี หลายสมัย ประธานอนุกรรมการการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กรรมการคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ - ๒๕๔๒
๑๖. กรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๒๑ - ๒๕๔๑
๑๗. กรรมการแห่งชาติร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๔๐
ประธานด้านผู้พันโทษและผู้รับการสงเคราะห์ ด้านคุ้มครองผู้บริโภค
๑๘. รองประธานคณะกรรมการสภาที่ปรึกษาแรงงานแห่งชาติ ๒ สมัย พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๓๔
ประธานอนุกรรมการการศึกษาและแก้ไขสวัสดิการแรงงาน กระทรวงมหาดไทย
๑๙. อนุกรรมการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการประพฤติมิชอบในวงราชการ
๒๐. กรรมการประชาพิจารณา สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๓
๒๑. กรรมการแก้ไขกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
๒๒. กรรมการพัฒนาอาชีพตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๓๔
กรมประชาสงเคราะห์

ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน

๑. ประธานสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๒๑ - ๒๕๒๓ (เลขาธิการ
ประธานบริหาร ประธานโครงการสตรีวัยรุ่นและโครงการสตรีช่วยพัฒนาชุมชน)
๒. นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ พ.ศ. ๒๕๑๗ - ๒๕๒๒
๓. กรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ และประธานอนุกรรมการ
สงเคราะห์ผู้พันโทษด้านกฎหมาย
๔. ประธานมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก พ.ศ. ๒๕๓๑ - ปัจจุบัน
๕. ประธานมูลนิธิเด็กอ่อนในสลัม ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
๖. ประธานมูลนิธิช่วยการศึกษาเยาวชนสยาม
๗. ประธานมูลนิธิเพื่อความก้าวหน้าสตรีแห่งประเทศไทย
๘. ประธานมูลนิธิกตเวทิน ในพระบรมราชูปถัมภ์
๙. กรรมการมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
๑๐. รองประธานมูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ เพื่อสงเคราะห์ผู้พันโทษ กรมราชทัณฑ์
๑๑. กรรมการสมาคมธรรมศาสตร์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
๑๒. กรรมการสโมสรวัฒนธรรมหญิง
๑๓. กรรมการอำนวยการ Y.W.C.A ประธานกรรมการช่วยพัฒนาชุมชนและฝึกอบรมหญิง
บ้านเกิร์ตตระการ

๑๔. กรรมการก่อตั้งสโมสรซอนต้าแห่งประเทศไทย
๑๕. กรรมการก่อตั้งสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน
๑๖. นายกสมาคมเพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อสังคมไทยตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า ๔๐ ปี ที่ท่านได้อุทิศตน กำลังกาย กำลังทรัพย์ เวลาและสติปัญญาทำงานให้แก่สังคมมาโดยตลอด ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ในทางกฎหมาย แม้ท่านจะมีได้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายโดยตรงก็ตาม แต่ท่านก็ได้นำความรู้ทางกฎหมายมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และก่อให้เกิดคุณูปการอย่างมากในการป้องกันคุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มด้อยโอกาสจำนวนมาก โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับครอบครัว และความรุนแรงในครอบครัว ความเท่าเทียมในบทบาทหญิงชายมีสิทธิเท่าเทียมกัน รวมทั้งท่านเป็นผู้ร่วมร่างกฎหมาย และร่วมแก้ไขกฎหมายหลายฉบับ อาทิ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัว ประมวลกฎหมายแพ่งเกี่ยวกับสิทธิสตรี ประมวลกฎหมายอาญาเพิ่มอายุเด็กถูกละเมิดทางเพศจาก ๑๓ ปี เป็น ๑๕ ปี พระราชบัญญัติบุตรบุญธรรม พระราชบัญญัติแรงงานหญิงและเด็ก พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ.๒๕๓๙ พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติ ชื่อสกุลและคำนำหน้านาม พ.ศ...

ท่านได้นำความรู้ความสามารถถ่ายทอดให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมไทย ซึ่งขาดผู้มีความรู้ทางกฎหมายที่มีความสำนึกและตั้งใจทางสังคมที่จะแสดงบทบาทในการช่วยเหลือปกป้องและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิให้แก่บุคคลที่ตกเป็นเหยื่อ

บทบาทในการใช้ความรู้ทางกฎหมายของท่านโดยประสานความร่วมมือ และแสวงหาเครือข่ายการทำงานจากกลุ่มสหวิชาชีพต่างๆ ที่ท่านได้ริเริ่มผลักดันให้เกิดขึ้น จึงเป็นบทบาทของการใช้กฎหมายเพื่อพิทักษ์สิทธิผู้ด้อยโอกาส และทำให้ประชาชนทั่วไปทุกระดับยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของหลักสิทธิมนุษยชน

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร ได้ใช้ความรู้ทางกฎหมายพิทักษ์ ปกป้องประชาชนผู้ด้อยโอกาสมาเป็นเวลานาน งานของท่านมิได้จำกัดวงเฉพาะกลุ่มเป้าหมายใดเท่านั้น แต่มีขอบเขตการทำงานที่กว้างและครอบคลุมทั้งเด็ก สตรีผู้ด้อยโอกาส สตรีและครอบครัว รวมทั้งประชาชนผู้บริโภคในสังคม วิธีการทำงานของท่านมิได้ใช้วิธีใดโดยเฉพาะ หากแต่เป็นการประสานบุคคลทรัพยากรทุกรูปแบบ ร่วมคิดร่วมผลักดัน ร่วมแก้ปัญหา อย่างเคียงบ่าเคียงไหล่กับผู้ปฏิบัติงาน ก่อให้เกิดรูปแบบการทำงานใหม่ๆ ที่น่าสนใจและเหมาะสมสอดคล้องกับสังคม มีความทันสมัย และเท่าทันกับสถานการณ์ปัญหาที่มีความรุนแรงและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

ในฐานะที่ท่านเป็นนักกฎหมายสตรี ที่ได้ใช้ระยะเวลาอันยาวนานทำงานเพื่อประชาชนผู้ทุกข์ยาก และด้อยโอกาสในสังคมมาโดยตลอด โดยมีได้หวังสิ่งตอบแทนใดๆ นอกจากความปิติที่เห็นความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ดีขึ้น ใช้ความรู้ทางกฎหมายเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของหลักประกันในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มประชาชนที่ด้อยโอกาส

คุณหญิงจันทร์ สันตะบุตร เป็นผู้ได้รับการยอมรับว่ามีความซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ การงาน ท่านใช้หลักเกณฑ์ความถูกต้อง ซอบธรรม ความยุติธรรม และเมตตา โดยมีได้หวังประโยชน์ตอบแทน เป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือ ได้รับการยอมรับจากบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ตลอดจนได้รับผิดชอบทำงานต่างๆ ด้านสตรี เด็ก ศาลเยาวชนและครอบครัว การมีส่วนร่วม แก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้โดยถือหลักปฏิบัติในชีวิตว่าต้องปฏิบัติหน้าที่ ทุกประการที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เมื่อได้รับความไว้วางใจแล้วจะทำงานเต็มกำลัง ความสามารถ เช่น

๑. ได้รับความไว้วางใจและได้รับการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้รับผิดชอบ ผู้บริหารมากกว่า หนึ่งครั้ง เช่น กรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ๓ สมัย (๙ ปี) นายกสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมาย ๓ สมัย (๖ ปี) อนุกรรมการ ป.ป.ป. ๖ สมัย (๑๒ ปี) มูลนิธิพิบูลย์สงเคราะห์ (สงเคราะห์ผู้พันโทษ) เป็นกรรมการและ รองประธานหลายสมัยติดต่อกันถึงปัจจุบันกว่า ๒๐ ปี

๒. ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถืออย่างกว้างขวางในการระดมทุนดำเนินการต่างๆ เช่น เป็นประธานกรรมการโครงการก่อสร้างสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ของศาลเยาวชนและ ครอบครัวกลาง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๘ - ๒๕๔๕ ได้พากัน อุตสาหะ หาผู้บริจาคเงินตามโครงการ และได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลบางส่วน เพื่อสร้างอาคารบ้านพัก ๒๐ หลัง รวมอาคารอนุประสงค์ โรงเรียน อาคารฝึกอบรม สาธารณูปโภค พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับเด็กและ เยาวชนได้ประมาณ ๔๐๐ คน

- เมื่อพุทธศักราช ๒๕๓๗ ริเริ่มหาทุนแก่สมาคมสวนสุนันทา ในพระบรมราชินีนาถ เพื่อก่อสร้างอาคาร “ศรีจุฑาภา” จนได้รับงบประมาณเพิ่มจากรัฐสำเร็จ เป็นอาคารเรียน ๖ ชั้น และเป็นสถานที่ทำการของสมาคมด้วย

- พุทธศักราช ๒๕๒๐ ริเริ่มหาทุนก่อสร้างอาคารสมาคมบัณฑิตสตรี เพื่อให้บริการประชาชน ทางด้านกฎหมาย และให้การอบรมกฎหมายแก่สมาชิกและนิสิต นักศึกษา และผู้สนใจ

- พุทธศักราช ๒๕๒๓ ริเริ่มหาทุนก่อสร้างอาคารสภาสตรีแห่งชาติ ณ บ้านกรุณานิเวศน์ เพื่อใช้ในการฝึกอาชีพและกิจกรรมต่างๆ

คุณหญิงจันทร์ สันตะบุตร เป็นผู้มีความสามารถอย่างยิ่งในการคิด พุด สื่อความคิดเห็นอันเป็น ประโยชน์ในการดำเนินการต่างๆ ประกอบกับบุคลิกภาพที่มี “ภาวะผู้นำ” ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง จริงใจ มีความสามารถในด้านกฎหมาย และเป็นผู้เข้าร่วมการเปลี่ยนแปลงกฎหมายสำคัญๆ ทางสังคม

อันเอื้อประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสมาโดยตลอด จึงได้รับเชิญให้เป็นผู้ให้การอบรม อภิปรายเป็นวิทยากร อยู่เสมอ ทำให้ประชาชนเกิดความสนใจเข้าใจ และตื่นตัวในเรื่องกฎหมายครอบครัวมากขึ้น ประกอบกับคุณสมบัติพิเศษที่ท่านเป็นผู้มีใจกว้างรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย ด้วยความจริงใจและเคารพในความคิดของผู้อื่นอย่างแท้จริง จึงทำให้ท่านเป็นที่ยอมรับรักใคร่และเคารพในคุณธรรมที่แท้จริง

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

๕ ธันวาคม ๒๕๐๕	เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม ๒๕๐๙	เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม ๒๕๑๒	จตุรภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม ๒๕๑๗	ตรีตราภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม ๒๕๑๘	ตรีตราภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม ๒๕๒๑	จตุตถจุลจอมเกล้า
๕ ธันวาคม ๒๕๒๓	ตติยจุลจอมเกล้า
๕ ธันวาคม ๒๕๒๔	ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม ๒๕๒๖	ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
๕ ธันวาคม ๒๕๓๖	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
๕ ธันวาคม ๒๕๔๔	ประถมาภรณ์ช้างเผือก

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
จึงเห็นสมควรยกย่องให้

คุณหญิงจันทน์ สันตะบุตร

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม (ด้านกฎหมาย)
ประจำพุทธศักราช ๒๕๔๕

บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม
(ด้านสุขภาพจิต)

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสิทธิ์ วัฒนากร

บุคคลดีเด่นของชาติ

สาขาวัฒนธรรม (ด้านสุขภาพจิต)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

◆ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร ◆

ประวัติ

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ.๒๔๖๓ ที่จังหวัดยะลา เป็นบุตร ของขุนรัตนกรและนางเจิม รัตนกร สมรสกับนางจันทน์ปรุ่ง รัตนกร มีบุตรธิดา ๓ คน

การศึกษา

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๘ จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ในระดับอุดมศึกษา สำเร็จการศึกษาเตรียมแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและแพทยศาสตรบัณฑิต จากคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ไปศึกษาต่อที่สถาบันจิตเวชศาสตร์และสถาบันประสาทวิทยา มหาวิทยาลัยลอนดอน และศึกษาเพิ่มเติมทางคลินิกป้องกันการติดเชื้อที่ติดต่อกับเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ที่มหาวิทยาลัยเยล จนสำเร็จปริญญาชั้นสูงทางจิตเวชศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย และได้รับประกาศนียบัตรเป็นแพทย์เฉพาะโรคทางประสาทวิทยาและจิตวิทยาเป็นคนแรกของประเทศไทย

หน้าที่การงาน

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร เริ่มรับราชการที่โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา ธนบุรี และได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นตามลำดับ ดังนี้

- พ.ศ.๒๕๑๓ - พ.ศ.๒๕๒๓ - ผู้อำนวยการกองสุขภาพจิต
- ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาป้องกันการติดยา
  - ผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุขเฉพาะกิจ
  - รองเลขาธิการสำนักอาหารและยา
  - ที่ปรึกษากระทรวงสาธารณสุข
  - ที่ปรึกษาองค์การอนามัยโลกและสหประชาชาติ
- พ.ศ.๒๕๒๗ - พ.ศ.๒๕๔๓ - ประธานคณะกรรมการสาธารณสุข วุฒิสภา
- ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๓ - จัดรายการวิทยุ “ใจเขาใจเรา” ทางวิทยุกระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๗.๓๐ น.
- ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๘ - จัดรายการโทรทัศน์ “ใจเขาใจเรา” ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท. ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๐๖.๒๕ น. และ ยูบีซี ๗ วันอาทิตย์ เวลา ๐๘.๐๐ น.

งานด้านการพัฒนาสังคม สังคมสงเคราะห์และทางมหาวิทยาลัย

๑. ความสัมพันธ์กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ระหว่าง พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๕๖ ได้เป็นผู้ร่างหลักสูตรสังคมสงเคราะห์ ให้สภาวัฒนธรรมแห่งชาติและช่วยอบรมนักสังคมสงเคราะห์รุ่นแรก เช่น อาจารย์

วารุณี บิณฑสันต์ นายชำนาญ พจนา เพื่อเตรียมการจัดตั้งคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ที่มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ จึงได้ร่วมกับ ดร.มาลัย หุวะนันทน์ นายปรกรณ์ อังคฺสิงห์ ดร.วิบูลย์ ธรรมวิทย์
ดร.นวลนาฏ อมาตยกุล โดยได้ร่วมสอนในวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ทางด้านจิตเวช มนุษย์สัมพันธ์
จิตวิทยาสังคมและสุขภาพจิตเป็นเวลา ๑๐ ปี

๒. สอนในทางวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เกี่ยวกับมนุษยวิทยา การประชาสัมพันธ์
ปฏิบัติการทางสังคม มนุษย์สัมพันธ์และจิตวิทยาประยุกต์

๓. สอนคณะนิติศาสตร์ โดย ดร.ทวี แรงขำ ได้เชิญไปสอนเรื่องนิติจิตเวช สุขภาพจิตและ
อาชญากรรมทางเพศ

๔. บรรยายพิเศษ ในคณะต่างๆ และในการประชุมคณาจารย์

๕. ร่วมก่อตั้งสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์กับหม่อมงามจิต บุรฉัตร
นายปรกรณ์ อังคฺสิงห์ หม่อมเจ้าพูนพิศมัย ดิศกุล ฯลฯ

๖. เป็นกรรมการอำนวยการสภาสังคมสงเคราะห์รุ่นแรกหลายสมัย ทั้งได้เป็นผู้แทนประเทศไทย
เป็นกรณีแรกที่ไปประชุมคองเกรสสังคมสงเคราะห์นานาชาติ ที่นครนิวยอร์ก และจัดประชุมการ
สังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ครั้งที่ ๑ ขึ้น ที่ศาลาสันติธรรม

๗. ทั้งได้ร่วมจัดกิจกรรมนานาชาติ ในด้านวิเทศสัมพันธ์ในฐานะรองประธานองค์การป้องกัน
ติดเหล้า ติดยานานาชาติ (ICCA) สหพันธ์สุขภาพจิตโลก (WFMH) ปัญหาอันธพาลและอาชญากรเด็ก
การฆ่าตัวตาย ประสาทวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

๘. จอมพลสฤษฏ์ ธีระรัชต์ ได้แต่งตั้งให้เป็นกรรมการพิจารณาร่วมกับอธิบดีกรมราชทัณฑ์และ
อธิบดีกรมตำรวจ ในการกักขังอันธพาลผู้เป็นภัยต่อสังคมที่เรือนจำลาดยาว ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการ
เรื่องนี้ โดยเป็นผู้พิจารณารับเข้าหรือปล่อยออกในแง่ของความวิปริตของจิตใจ ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ
ระหว่างประเทศ

๙. ร่วมก่อตั้งโรงเรียนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ และสอนวิชาจิตวิทยาสังคมกับก่อตั้ง
สมาคมของสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง กองบัญชาการทหารสูงสุด

๑๐. ได้อบรมข้าราชการกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติดูแลต่อผู้ต้องโทษและได้ศึกษาพยาธิสภาพ
ทางจิต โดยสัมภาษณ์นักโทษประหารชีวิตที่เรือนจำบางขวาง ก่อนยิงเป้า ๑ ชั่วโมง เพื่อให้ได้ข้อมูล
ในทางวิชาการ เป็นประโยชน์ในการศึกษาอาชญาวิทยา ปัญหาจิตเวชเป็นอย่างยิ่ง ทั้งได้สอนใน
สถาบันจิตวิทยาต่างๆ และโรงเรียนนายอำเภอ

๑๑. ด้านสงเคราะห์คนพิการ ได้ร่วมกับหม่อมงามจิต บุรฉัตร ในการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนพิการ
ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี การสนับสนุนกิจการของโรงเรียนสอนคนตาบอด
และร่วมงานทางมูลนิธิราชประชาสมาสัย

๑๒. ร่วมจัดตั้งโรงพยาบาลปัญญาอ่อน คือ “ราชานุกูล” ในปัจจุบัน เพื่อสงเคราะห์และให้การ รักษาและศึกษาเด็กปัญญาอ่อนและร่วมกับมูลนิธิเพื่อการนี้

๑๓. ริเริ่มจัดตั้ง “ชมรมผู้สูงอายุ” และ “คลินิกผู้สูงอายุ” ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๐๕ พร้อมทั้ง อบรมแพทย์ พยาบาลและนักสังคมสงเคราะห์ออกไปช่วยดูแลผู้สูงอายุทั่วประเทศ จนเป็นที่ยอมรับของ สหประชาชาติ เป็นที่ปรึกษาในการจัดประชุมสมัชชาโลกผู้สูงอายุ (WAA) เมื่อ พ.ศ.๒๕๒๕ ที่กรุงเวียนนา โดยกิจกรรมนี้ได้พัฒนาต่อเนื่องมาอย่างมาก

๑๔. ในภารกิจของมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ในฐานะประธานอำนวยการและ ประธานส่งเสริมกิจกรรม เช่น

๑๔.๑ จัดโครงการพัฒนาชุมชนชนบทยากไร้ในท้องถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริ เศรษฐกิจ พอเพียงในแบบเกษตรอนุรักษ์ โดยให้ทางกองทัพภาคต่างๆ ดูแลดำเนินการ ภาคละ ๒ โครงการ เพื่อส่งเสริมอาชีพ การศึกษาและอนามัยให้ช่วยตนเองได้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาสังคม รวมทั้งความมั่นคงของประเทศ

๑๔.๒ โครงการจัดตั้ง “ศูนย์สุขภาพผู้สูงอายุ” ประจำภาคต่างๆ ซึ่งดำเนินการแล้วที่ภาคใต้ จังหวัดสงขลา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา ภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลก เครือข่ายที่ จังหวัดยะลา และเปิดอีก ๓ แห่ง ครอบคลุมทั่วประเทศ คือ ในภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก

๑๔.๓ จัดค่ายอาสาพัฒนา โดยร่วมกับนักศึกษาจากทุกเหล่าทัพ และตำรวจ มหาวิทยาลัย ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อไปช่วยราษฎรในชนบท จัดสร้างถาวรวัตถุในรูปของโรงเรียน อาคารพยาบาล ศาลาอเนกประสงค์ สหกรณ์ชุมชน ศูนย์สงเคราะห์เด็ก

๑๔.๔ ส่งเสริมคุณธรรมความดี “ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี” โดยสรรหาบุคคล ตัวอย่าง เพื่อรับรางวัลประจำปี

๑๔.๕ การสงเคราะห์ผู้ประสบภัยธรรมชาติต่อเนื่องมาตั้งแต่ น้ำท่วมใหญ่กรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๒๖ รวมทั้งที่ภาคใต้ตอนบน ตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนถึงปัจจุบัน

๑๔.๖ การให้ความรู้แก่ประชาชนในความสามัคคี ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปลูกฝัง วัฒนธรรมไทย เช่น งานวันผู้สูงอายุแห่งชาติ วันอนามัยโลกและวันสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งการพัฒนาคน

๑๔.๗ เผยแพร่เอกสาร เรื่องเฉลิมพระเกียรติ ถวายความจงรักภักดี วัฒนธรรมไทย ภาษาไทย ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต จิตวิทยาสังคม สุขภาพจิต และเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวม ๓๒ เรื่อง เป็นจำนวน ๔๐๐,๐๐๐ เล่ม

๑๕. งานด้านสังคมจิตวิทยา สังคม-เศรษฐกิจในมูลนิธิ และองค์กรต่างๆ เช่น

๑๕.๑ มูลนิธิวิจัยประสาท ในพระบรมราชูปถัมภ์

๑๕.๒ มูลนิธิฝน แสงสิงแก้ว

๑๕.๓ มูลนิธิศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร

๑๕.๔ AFPPD สมาชิกก่อตั้งกิตติมศักดิ์ องค์กรรัฐสภา-ประชากร

- ๑๕.๕ IMPO เลขานุการ และผู้ก่อตั้งองค์กรสมาชิกรัฐสภาฝ่ายแพทย์
- ๑๕.๖ MR.AIPO สมาชิกดีเด่น องค์กรรัฐสภาอาเซียน (ตลอดชีพ)
- ๑๕.๗ ที่ปรึกษาองค์การอนามัยโลก การพัฒนาสาธารณสุข WKC
- ๑๕.๘ ประธานคณะที่ปรึกษากรมสุขภาพจิต
- ๑๕.๙ ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการสาธารณสุข วุฒิสภา
- ๑๕.๑๐ ที่ปรึกษามูลนิธิช้าง และองค์กรการกุศลอื่นๆ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

มหาวชิรมงกุฏ

ทุติยจุลจอมเกล้า

เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา

เหรียญรัตนาภรณ์ ชั้น ๓ และกาชาดสรรเสริญ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงจากพระราชาธิบดีโอลาฟ แห่งนอร์เวย์

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูง จากสมเด็จพระจักรพรรดิญี่ปุ่น

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประสพ รัตนากร

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ

สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสุขภาพจิต)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

โครงการดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม
(ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส)

รองศาสตราจารย์รัชชัย สุมิตร

อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เป็นผู้แทนเข้ารับพระราชทานรางวัล

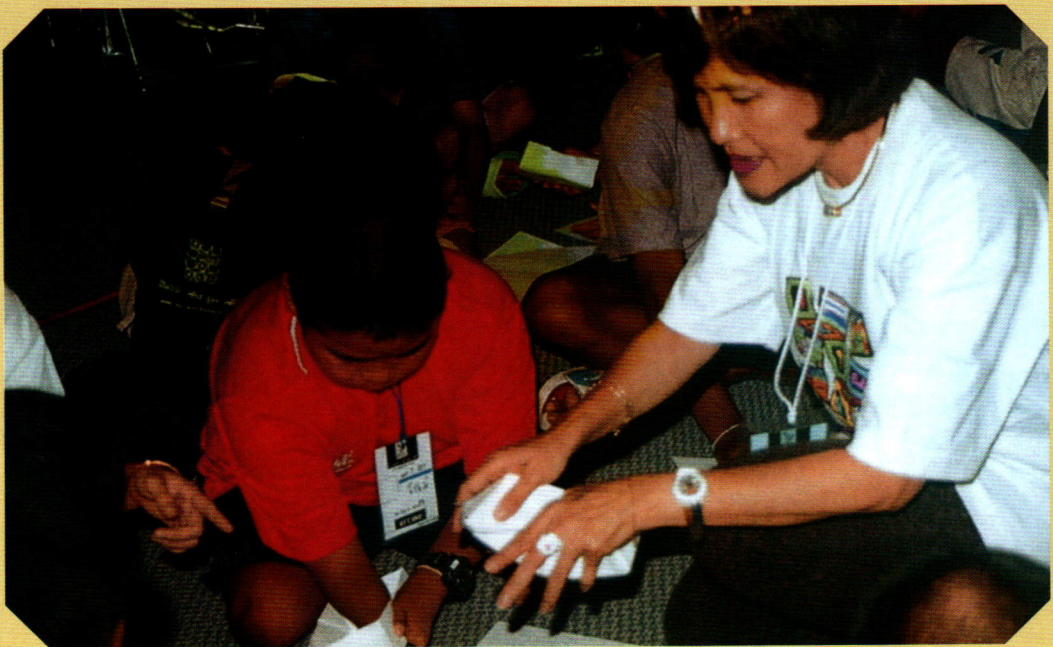

โครงการศิลปะ “Art for All”

โครงการดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

◆ โครงการศิลปะ: “Art for All” ◆

ด้วยความตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเห็นปัญหาของเยาวชนด้อยโอกาส ผู้พิการพร้อมทั้งเข้าใจซึ้งถึงสัจธรรมข้อที่ว่า “มีมีผู้ใดเกิดมาสมบูรณ์แบบครบถ้วน แต่ก็ไม่มีผู้ใดเกิดมาบกพร่องทุกประการ” ขึ้นอยู่ว่าสังคมจะประสานความแตกต่างให้เกิดประโยชน์อย่างไร รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญนรงค์ พรรุ่งโรจน์ คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงได้ริเริ่มโครงการศิลปะเพื่อเด็กพิเศษซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการศิลปะ “Art for All” หมายถึงการใช้ศิลปะเพื่อการพัฒนาบุคคลทั้งมวลประกอบด้วยบุคคลพิการและไม่พิการ อาทิ ครู อาจารย์ เยาวชนปกติ เยาวชนอัจฉริยะ เยาวชนพิการทางตา หู แขน ขาและปัญญา โดยผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ทางศิลปะที่บูรณาการ ทั้งทัศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์และวรรณศิลป์ นำมาสานสัมพันธ์กับสาขาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างกลมกลืน เป็นองค์รวมแห่งศาสตร์เพื่อมนุษยชาติ โดยไม่แบ่งแยกประเภทเชื้อชาติและศาสนา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญนรงค์ พรรุ่งโรจน์ มุ่งมั่นที่จะใช้ศิลปะเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์โดยยึดหลักการจัดค่ายศิลปะแบบร่วมเรียนรู้ มีการแบ่งเยาวชน เป็นกลุ่มๆ ละ ๕ คน ประกอบด้วยเยาวชนพิการ ๔ ประเภท คือ ผู้พิการทางหูและเป็นใบ้ ผู้พิการทางร่างกาย ผู้พิการทางตา ผู้พิการทางปัญญาหรือทางสมอง เช่น ปัญญาอ่อนหรือออทิสติก รวมทั้ง ผู้ไม่พิการให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทดแทนสิ่งที่ขาดของกันและกัน เติมเต็มและเอื้ออาทรต่อกันภายใต้ปรัชญา “ห้าคนรวมเป็นหนึ่งอัจฉริยะ” ดังคำกลอนที่ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญนรงค์ พรรุ่งโรจน์ ได้ประพันธ์ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นแนวทางการจัดกลุ่มกิจกรรมจนเกิดเป็นปรัชญา “ห้าคนรวมเป็นหนึ่งอัจฉริยะ”

ห้าคนรวมเป็นหนึ่งอัจฉริยะ

หนึ่ง	ตาบอด	มองไม่เห็น	เป็นปากเสียง
หนึ่ง	หูหนวก	ไม่สำเนียง	เป็นตาให้
หนึ่ง	แขนขาด	แขน	และขาไป
	ขอมีส่วนร่วม	ร่วมใช้	สมองแทน
หนึ่ง	ปัญญาอ่อน	ก็ยังไม่	ช่วยได้
	ด้วยขอใช้	ร่างกาย	ไม่พักผ่อน
หนึ่ง	ประสาน	ประสานสัมพันธ์	ตามครรลอง
	ให้เพื่อนมอง	มีจิตมั่น	เป็นหนึ่งในเดียว
	เมื่อทั้งห้า	รวมกัน	ริเริ่มสร้างสรรค์
	ชดเชยกัน	ในสิ่ง	เพื่อนขาดหาย
	ร่วมเป็นตา	เป็นหูเป็นปัญญา	เป็นร่างกาย
	สิ่งมุ่งหมาย	มั่นแนสนยาก	ย่อมเป็นจริง

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญนรงค์ พรรุ่งโรจน์
ประธานโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ ได้นำแนวคิด “ห้าประสานเพื่อสร้างสรรค์” มาใช้เป็นพื้นฐาน โดยตั้งศักยภาพที่เด่นของแต่ละบุคคลมาเติมเต็มส่วนที่ขาดหายของกันและกัน กระบวนการร่วมเรียนรู้ และเติมเต็มสิ่งที่เพื่อนขาดหายนี้ จึงถือได้ว่าเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ทางความคิดควบคู่กับการสร้างคุณธรรมให้เกิดในแต่ละบุคคล อาทิ คนตาบอดทำหน้าที่เป็นปากและหู คนหูหนวกทำหน้าที่เป็นตา คนพิการแขนขาทำหน้าที่เป็นสมอง และคนพิการทางปัญญาทำหน้าที่เป็นแขนขา ส่วนคนปกติ และอัจฉริยะทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ภายในกลุ่ม จึงทำให้เกิดพัฒนาการ “ห้าคนเป็นหนึ่งอัจฉริยะ” โดยทั้งหมดนี้ได้ผ่านกิจกรรมสื่อศิลปะกระตุ้นสมองให้เกิดการใช้ความคิดอย่างอิสระเสรี ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร บัจฉัยเหล่านี้มีส่วนช่วยให้เยาวชนสามารถแสดงศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ จนปรากฏเป็นชิ้นงานศิลปะอันทรงคุณค่าและเกิดความสุขทางใจ เสมือนหนึ่งศิลปะเป็นเครื่องมือบำบัดทางจิต บรรเทาความเครียดและเป็นพลังใจให้ก่อเกิดการสร้างสรรค์ สิ่งที่ต้องการต่อเพื่อนมนุษย์และสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ศิลปะยังสามารถช่วยเสริมสร้างกล้ามเนื้อ นิ้ว แขน ขา ประสาทตา และฝึกประสาทสายตาให้สัมพันธ์กันได้อีกด้วย

โครงการศิลปะ “Art for All” มิได้สอนหรือให้แนวคิดการพึ่งพาตนเองแก่ผู้พิการเท่านั้น แต่ยังให้มุมมองใหม่ในฐานะที่ผู้พิการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคม จึงควรมีทั้งส่วนรับและให้แก่สังคมซึ่งก็สอดคล้องกับปรัชญาที่ใช้ในการจัดกลุ่มกิจกรรมแบบเรียนรู้ร่วมกัน หรือ “ห้าคนรวมเป็นหนึ่งอัจฉริยะ” นั่นเอง

นอกจากนี้ภายในค่ายศิลปะ “Art for All” ยังได้เสนอแนวคิดใหม่เกี่ยวกับศิลปะอีกด้วย เช่น แนวความคิดในการบูรณาการศิลปะแขนงต่าง ๆ เข้าเป็นองค์รวมซึ่งถือเป็นการนำไปสู่การบูรณาการทางศาสตร์แห่งศิลป์ที่ รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ เป็นผู้ริเริ่มคิดขึ้นในพุทธศักราช ๒๕๒๙ ต่อมาในพุทธศักราช ๒๕๔๒ จึงได้จัดค่ายศิลปะ “Art for All” ขึ้นเป็นครั้งแรกโดยได้รับความร่วมมือจากคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เอสแคป องค์การสหประชาชาติ และได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งคณะผู้จัดพร้อมใจตั้งใจจัดถวายเป็นราชสักการะ เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒

ก่อกำเนิดปีดังกล่าวเป็นปีคนพิการสากล คณะผู้จัดจึงเล็งเห็นว่าเป็นโอกาสอันเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะแสดงให้สังคมตระหนักถึงความร่วมมือในการพัฒนาเยาวชนผู้ด้อยโอกาสของชาติร่วมกัน ในรูปแบบกิจกรรมค่ายเยาวชน เวทีวิชาการ นิทรรศการ งานวิจัย

การสนับสนุนด้านงบประมาณได้ขยายวงกว้างขึ้นในปีที่ ๔ (พุทธศักราช ๒๕๔๕) โดยทบวงมหาวิทยาลัย จัดสรรงบประมาณจำนวน ๒ ล้านบาทให้กับโครงการ และที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ให้การสนับสนุนการจัดประชุมวิชาการ “Art for All Festival”

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ เห็นว่าขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่ตนมีอยู่นั้นจำต้องคำนึงถึงความแตกต่างของปัจจัยพื้นฐานของแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม

ซึ่งมีจุดเริ่มต้นหรือโอกาสที่แตกต่างกัน ความแตกต่างดังกล่าวอาจนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมกัน “มหาวิทยาลัย” เป็นแหล่งความรู้อันยิ่งใหญ่ เป็นแหล่งของผู้ที่มีโอกาสทางการศึกษาสูง ซึ่งมักทำให้มีโอกาสในด้านต่างๆ เหนือกว่าผู้อื่น จึงควรจะต้องเปิดโอกาสทางการศึกษาต่อผู้ที่ด้อยกว่าทางสังคม อาทิ เด็กและเยาวชนในชนบทห่างไกลชนกลุ่มน้อยและคนพิการ

“คนพิการ” ถือเป็นชนกลุ่มน้อยที่สังคมมองไม่เห็นคุณค่า แต่หากคำนึงถึงมิติของความเป็นมนุษย์แล้ว ถือว่าคนพิการมีศักดิ์ศรีและสิทธิเทียบเท่ากับคนปกติ ดังนั้นการให้โอกาสกับคนพิการในการที่จะให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข โดยไม่เป็นภาระแก่สังคมนั้นเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างยิ่ง และถือเป็นภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยในการให้คนพิการได้มีโอกาสเข้าศึกษาในหลักสูตรต่างๆ เทียบเท่ากับคนปกติ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อให้คนพิการมีโอกาสเรียนในระดับสูง สามารถใช้สติปัญญาช่วยเหลือตนเองและพัฒนาสังคมตามศักยภาพของแต่ละคน

ตามแนวคิดดังกล่าว รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ ได้สรุปเป็นแผนวงจรการปฏิรูปการเรียนรู้ได้ดังนี้

ปรัชญา

ฝ่าอุปสรรค ก้าวข้ามขีดจำกัดทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มุ่งไปสู่การพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างมีคุณธรรมเพื่อสังคมในอนาคต

หลักการ

สืบเนื่องจากการที่ตระหนักถึงคุณค่าของศิลปะและความสำคัญของเยาวชน ซึ่ง ศิลปะ คือ ผลแห่งพลังความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ และเยาวชนก็คืออนาคตของสังคม หากจะพัฒนาสังคมจึงไม่อาจละเลยเยาวชนได้ โดยเฉพาะการให้โอกาสต่อเยาวชนทุกกลุ่มอันจะก่อให้เกิดความเท่าเทียมในการพัฒนาไม่เว้น แม้แต่กลุ่มด้อยโอกาสและกลุ่มพิการ ความตระหนักดังกล่าวยังรวมไปถึงระบบการศึกษาและกระบวนการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการใช้ศิลปะในการพัฒนาเยาวชน ซึ่งครู อาจารย์ที่สอนศิลปะในระดับประถมและมัธยมร้อยละ ๙๐ ไม่ได้จบการศึกษาด้านศิลปะ แต่ต้องทำหน้าที่สอนวิชาศิลปะ มีผลทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดศิลปะได้อย่างลึกซึ้งและเข้าใจ ขณะเดียวกันในระบบการศึกษาทั่วไปก็ยังใช้เกณฑ์มาตรฐานในการ ตัดสินคุณค่าเยาวชน ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับภาวะความหลากหลายของสังคม โดยเฉพาะการวัดไอคิวเด็กพิการทางปัญญา ที่มีไอคิวต่ำ แต่เด็กกลุ่มนี้อาจจะมีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการทางสมองซีกขวายู่ก็เป็นได้ ทางโครงการศิลปะ “Art for All” จึงได้ สร้างสรรค์โครงการขึ้นเพื่อให้เกิดการ พัฒนาที่หลากหลายสอดคล้องกับภาวะความเป็นจริงของสังคม ซึ่งจะเสริมให้มีการปรับสภาพแวดล้อม ให้เหมาะสมกับผู้พิการและสร้างบรรยากาศการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันขึ้นในสังคม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนองเจตนารมณ์ของนโยบายแห่งชาติที่จะพัฒนาผู้พิการ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๘ และเพื่อสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยความเสมอภาคของผู้พิการตามที่รัฐบาลไทยรับรองในทศวรรษคนพิการแห่งเอเชียและแปซิฟิก. (พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๕๕)

๒. เพื่อพัฒนาทักษะ ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถทางทัศนศิลป์ รวมทั้งการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรม

๓. เพื่อสร้างอารมณ์ความคิดแก่ผู้พิการให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและประสบการณ์ อีกทั้งสร้างสรรค์กิจกรรมร่วมกันอย่างมีความสุข

๔. เพื่อวิวัฒนาศักยภาพให้ถึงขีดความสามารถในการช่วยเหลือตนเองและบุคคลอื่นๆ ในสังคม

กลุ่มเป้าหมาย

เยาวชนปกติ อัจฉริยะ พิการทุกประเภท ครู อาจารย์สอนศิลปะ และครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนเยาวชนพิการทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เยาวชนทุกประเภท ครู อาจารย์ ศิลปิน นักจิตวิทยา แพทย์ นักวิชาการ นักวิจัย ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ตลอดจนผู้สนใจและผู้สนับสนุนโครงการทั้งภาครัฐและเอกชน

รูปแบบการดำเนินงาน

การเสวนา การสัมมนา และเวทีวิชาการ นิทรรศการ กิจกรรมค่ายเยาวชนส่วนกลางและภูมิภาค การวิจัย การจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ความรู้

ระยะเวลา

กิจกรรมค่ายเยาวชน จัดขึ้นประมาณช่วงกลางปีของทุกปี ส่วนกิจกรรมอื่นมีการจัดตลอดทั้งปี ขึ้นอยู่กับรูปแบบและความต้องการขององค์กรที่ร่วมดำเนินการ

สถานที่

เน้นบรรยากาศ สภาพแวดล้อมแบบธรรมชาติที่สวยงาม โดยแต่ละปีจะเปลี่ยนสถานที่ตามความเหมาะสม

ผู้ร่วมดำเนินโครงการ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ESCAP องค์กรสหประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และทบวงมหาวิทยาลัย

ผลงาน พ.ศ.๒๕๕๒ - ๒๕๕๕

๑. การจัดเสวนา

ครั้งที่ ๑ หัวข้อ “ประสบการณ์พิเศษ”

วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ห้องประชุมนิทรรศการหมุนเวียน ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ครั้งที่ ๒ หัวข้อ “หลักสูตรศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ”

วันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๓ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

๒. การประชุมวิชาการ

ครั้งที่ ๑ หัวข้อ “คนพิการกับการสร้างสรรค์ศิลปะ”

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่ ๒ หัวข้อ “การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ”

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๔ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่ ๓ หัวข้อ “การดูแลและป้องกันการพิการ”

วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๕ ห้องประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๓. การจัดค่ายศิลปะ “Art for All”

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๓ - ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๒ ณ ผังหวานรีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๔ - ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ณ วังวีร์รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๔ - ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ณ มวกเหล็ก พาราไดส์รีสอร์ท จังหวัดสระบุรี

ครั้งที่ ๔ วันที่ ๒๓ - ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ณ แก่งกระเจานรีสอร์ทแอนด์คันทรีคลับ จังหวัดเพชรบุรี

ประกอบด้วยหลักสูตรดังต่อไปนี้

หลักสูตรที่ ๑ การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรที่ ๒ การพัฒนาทักษะเฉพาะสาขาในระดับสูง

หลักสูตรที่ ๓ การพัฒนาการเรียนการสอนศิลปะ

หลักสูตรที่ ๔ การดูแลและป้องกันการพิการ

หลักสูตรที่ ๕ การใช้ศิลปะในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๔. โครงการศิลปะ “Art for All” ภูมิภาค

ครั้งที่ ๑ วันอาทิตย์ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ณ ค่ายมหาสุรสิงหนาท จังหวัดระยอง

ครั้งที่ ๒ วันอาทิตย์ที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๔ ณ โรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา ๖ จังหวัดสุพรรณบุรี

ครั้งที่ ๓ วันอาทิตย์ที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ ณ โรงเรียนบ้านโคกสูง จังหวัดกาญจนบุรี

ครั้งที่ ๔ วันอาทิตย์ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ณ โรงเรียนไสตศึกษา จังหวัดชลบุรี

ครั้งที่ ๕ วันอาทิตย์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๕ ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ครั้งที่ ๖ วันอาทิตย์ที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ครั้งที่ ๗ วันอาทิตย์ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ณ โรงเรียนศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดกาฬสินธุ์

๕. การจัดทำหนังสือ ศิลปะเด็กพิเศษ “Art for All”

จัดทำหนังสือ ศิลปะเด็กพิเศษ “Art for All”

จัดทำหนังสือ “กระบวนการสร้างค่ายศิลปะ

จัดทำหนังสือ “ศิลป์ : ยิน ยล สัมผัส”

จัดทำหนังสือ “การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ”

จัดทำหนังสือ “พลังแห่งศิลป์”

๖. การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์”

๗. การจัดนิทรรศการแสดงผลงานเด็ก / เยาวชน

ครั้งที่ ๑ นิทรรศการ “Power of Joy, Seeds of Growth”

๑๕ - ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ

ครั้งที่ ๒ นิทรรศการ “Freedom from Barrier”

๑๒ - ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๓ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ

ครั้งที่ ๓ นิทรรศการ “น้ำใจไมตรี”

๒๓ - ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๓ ศูนย์สรรพสินค้า ริเวอร์ซิตี้

ครั้งที่ ๔ นิทรรศการคล้ายวันสถาปนา ๘๔ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๓ - ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๔ ณ ศาลาพระเกี้ยว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่ ๕ นิทรรศการครบรอบ ๒๘ ปี ทบวงมหาวิทยาลัย

๒๓ - ๒๗ กันยายน ๒๕๔๔ ณ อิมแพค ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้าเมืองทองธานี

ครั้งที่ ๖ นิทรรศการการประชุมทางวิชาการ การพัฒนาคนพิการด้วยศิลปะ

๑๒ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ครั้งที่ ๗ นิทรรศการปีทศวรรษคนพิการแห่งภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก 2001

๑๐ - ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๔ ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศเวียดนาม

๘. ขยายเครือข่าย

สนับสนุนโครงการค่ายศิลปะ “Art for All” สาขา ๒ ที่ประเทศมาเลเซีย โดยทางมาเลเซียใช้ชื่อโครงการว่า “Art for All 2” เมื่อวันที่ ๒๕ - ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๔ ณ ประเทศมาเลเซีย โดยมีหอศิลปะ ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐเป็นแกนนำและกำลังจะขยายไปสู่ประเทศอื่นๆ อีกหลายประเทศในอนาคตอันใกล้นี้ และทางโครงการศิลปะ “Art for All” ยังให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยการรับเชิญบรรยายพิเศษในงาน 2001 Asian Pacific Earth Charter Conference เมือง Brisbane ประเทศออสเตรเลีย วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน - ๒ ธันวาคม ๒๕๔๔

นอกจากนี้แล้วปัจจุบันประเทศต่างๆ ในอาเซียนได้เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการเป็นประจำ เช่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ฮองกง อินโดนีเซีย เวียดนาม และนิวซีแลนด์ เป็นต้น

ตามรอย “Art for All” ครั้งที่ ๔

จากแรกเริ่มจนถึงปัจจุบันการดำเนินการจัดค่ายศิลปะ “Art for All” ก็ได้ดำเนินมาถึงครั้งที่ ๔ โดยใช้ระยะเวลาการจัดค่ายตั้งแต่วันที่ ๒๓ - ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ณ แก่งกระจานรีสอร์ททแฮนด์ คันทรีคลับ จังหวัดเพชรบุรี มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

๑. เยาวชน	๑๑๗	คน
๒. ครู/อาจารย์	๓๐	คน
๓. วิทยากร	๕๗	คน
๔. ลูกอ๊อด	๑๙	คน

๕. อาจารย์พี่เลี้ยง	๑๐	คน
๖. อาสาสมัคร	๕๘	คน
๗. สื่อมวลชน	๓๐	คน
๘. ผู้สังเกตการณ์และผู้เข้าเยี่ยมชม	๒๐๐	คน
๙. คณะทำงาน	๓๘	คน
รวมจำนวน	๕๙๕	คน

หลักเกณฑ์การคัดเลือก

ประเภทเยาวชน

หลักเกณฑ์การคัดเลือกพิจารณาจาก

- กระจายประเภทความบกพร่อง
- กระจายเพศ
- กระจายสถาบัน
- กระจายภูมิภาค

ค่ายศิลปะ “Art for All” ครั้งที่ ๔ ได้เปิดให้เยาวชนส่งผลใบสมัครพร้อมผลงานศิลปะ ๒ ชิ้น เพื่อประกอบการพิจารณา โดยจะพิจารณาจากผลงานที่มีแนวคิดสร้างสรรค์

ผลการคัดเลือกเยาวชน

เยาวชนผ่านการคัดเลือกเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีสัดส่วนเยาวชนพิการร้อยละ ๘๐ เยาวชนปกติร้อยละ ๒๐ ดังปรากฏในตาราง ดังนี้

ประเภทพิการ	ชาย	หญิง	จำนวน
A : ปกติ	๑๐	๑๐	๒๐
B : ตา	๑๐	๑๐	๒๐
C : หู	๑๐	๑๐	๒๐
D : แขน / ขา	๑๐	๑๐	๒๐
E : ปัญญา	๑๐	๑๐	๒๐
รวม	๕๐	๕๐	๑๐๐

ประเภทครู / อาจารย์

- หลักเกณฑ์การพิจารณา
- สอนในระบบ/นอกระบบ
- กระจายสถาบัน
- ประสบการณ์การสอน
- ประเภทเด็กพิเศษหรือเด็กปกติที่สอน

นอกจากนี้มีการพิจารณาจากความจำเป็นและประโยชน์จากการเรียนการสอนศิลปะให้แก่เยาวชนด้วย

ผลการคัดเลือกประกอบด้วย

- ครูอาจารย์ที่สอนเด็กปกติ
- ครูอาจารย์โรงเรียนเด็กตาบอด
- ครูอาจารย์โรงเรียนเด็กหูหนวก
- สอนโรงเรียนพิการแขนและขา
- สอนโรงเรียนปัญญาอ่อน

ผลจากการจัดค่ายศิลปะ: “Art for All”

ผลจากการจัดค่ายนั้นมีหลายประการ นอกจากเยาวชนผู้เข้าร่วมจะได้เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้และฝึกทักษะการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน การเอื้ออาทรต่อกันความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนที่ได้รับเพิ่มขึ้น ความสุข และเสียงหัวเราะ รอยยิ้ม รวมถึงการพัฒนาทักษะงานศิลปะ ทั้งนี้โครงการศิลปะ “Art for All” ได้มีการประกันคุณภาพโดย ศาสตราจารย์ ดร. อุทุมพร จามรมาร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลสรุปของการประกันคุณภาพโดยรวมพบว่าอยู่ในระดับผ่าน

สำหรับการประเมินความรู้สึกความประทับใจพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความประทับใจ ดังนี้

ประทับใจกับเพื่อนที่คอยช่วยเหลือ ได้รับความรู้แปลกใหม่ในงานศิลปะที่ไม่เคยรู้มาก่อนทำให้สนุกกับกิจกรรมมาก

อาไซ เมอแล อายุ ๑๙ ปี
โรงเรียนคนตาบอด เชียงใหม่

ดีใจมากที่ได้มาร่วมค่ายศิลปะเด็กพิเศษขอให้ชาวค่ายทุกคนมีความสุข อย่าคิดอะไรในสิ่งที่ไม่ดี อีกไม่นานปีต่อไปก็จะได้มาร่วมกิจกรรมค่ายกันอีก

ชัชวาลย์ อำไพ อายุ ๑๙ ปี
โรงเรียนศรีสังวาลย์

ผมไม่เคยมาค่ายครับ เพิ่งมาเป็นครั้งแรก เจอเพื่อนโรงเรียนอื่นคุยกันเหมือนเป็นเพื่อนกัน ผมทำให้เด็กพิการเรียนกับเด็กปกติได้ครับ เด็กพิการต้องปรับตัวเข้ากับคนอื่นแต่ก็ต้องขอความช่วยเหลือทุกด้าน ที่ผมทำไม่ได้ อย่างทำทางบอกไปห้องน้ำ

ส่วนงานกิจกรรม ขอบงานนั้น งานศิลปะไม่ยาก ถ้าเราพยายามทำมันก็ไม่ยาก ผมอยากพัฒนา อยากทำเป็นอาชีพ

มนตรี บรรยาคำ อายุ ๑๒ ปี
โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพฯ

ประทับใจที่ได้ช่วยคนอื่น ๆ ประทับใจเพื่อนใหม่ ๆ ถึงแม้ว่าจะแปลกหน้าไปบ้าง แต่ก็สนุกดีครับ

เป็รื่องปราชญ์ ประสาทร์สาน อายุ ๑๖ ปี
โรงเรียนเซนต์คาเบรียล

ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองที่มีลูกพิการแต่ละประเภท เรียนรู้ศิลปะกับศิลปินที่มีความสามารถ เห็นความสามารถของเด็กที่มีความพิการในหลายๆ ด้านที่แตกต่างกัน เด็กพิการทั้ง ๕ ประเภทมีการใช้ชีวิตร่วมกัน ทำให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันจะนำประสบการณ์ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับงานที่ทำ

ปัทมา ทองस्ता

นักศึกษาวิทยาลัยราชสุดา

ในฐานะที่เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงทั้ง ๔ ครั้ง ครั้งนี้รู้สึกท้อแท้มาก การเคลื่อนย้ายฐานกิจกรรมจะไม่ค่อยเป็นระเบียบเท่าที่ควร แต่เป็นเหตุสุดวิสัย เนื่องจากเยาวชนบางคนสภาพร่างกายไม่เอื้อต่อการเดิน แต่ไม่ถึงกับเป็นปัญหา ล่ามภาษามือมีไม่พอ บางช่วงก็ไม่ได้แปลให้เด็กหูหนวก แต่โดยภาพรวม ค่าย “Art for All” เป็นค่ายที่จัดได้ महत्ศรยที่สุด

สิ่งที่ได้ทำหน้าที่อาจารย์พี่เลี้ยงอีกครั้ง คิดว่าหลักสูตรอาจารย์พี่เลี้ยงเป็นหลักสูตรที่สนุกและดีที่สุด เพราะได้ประสบการณ์มากมาย ได้เห็นกระบวนการเรียนการสอนของวิทยากร ซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติ และศิลปินอาวุโส ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกันของเด็กๆ ทั้ง ๕ ประเภท ได้เห็นการทำกิจกรรมร่วมกันของเด็กๆ ได้เห็นรอยยิ้มและเสียงหัวเราะทำให้มีความสุข ไม่เหนื่อยเลยคะ เพราะความเหนื่อยมันถูกแทนที่ด้วยความสุขเมื่อได้ยินเสียงหัวเราะของเด็กๆ

ค่ายศิลปะ “Art for All” เป็นค่ายที่เสริมสร้างความเอื้ออาทรให้เกิดขึ้นในสังคม

อารยา ชนะพลชัย

อาจารย์พี่เลี้ยง

สิ่งแรกที่ต้องยอมรับจริงๆ ว่าเป็นประสบการณ์ที่ไม่เคยมีมาก่อน เมื่อได้เข้าค่าย “Art for All” ครั้งที่ ๔ คน ๔๐๐ คน ใช้ชีวิตร่วมกันไม่ใช่เรื่องเล็กๆ เลย เป็นอะไรที่สนุกมากได้รับความรู้ ความเข้าใจที่หาไม่ได้ในห้องเรียน ทุกคนที่อยู่ในค่ายมีอารมณ์และความรู้สึกเหมือนๆ กันอย่างหนึ่ง คือ ความรัก ความเอื้ออาทรต่อกันและกัน อบอุ่นจริงๆ เด็กทุกคนสนุกมาก ยิ้มแย้มแจ่มใส

ทั้งนี้ต้องขอบคุณคณะทำงาน อาสาสมัคร ทุกคนที่ยอมเสียสละเพื่อให้กิจกรรมบรรลุผลออกมาดีที่สุด

อาจารย์ อัครวิน ศิลปเมธากุล

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

การเดินทางได้เห็นหลายสิ่งหลายอย่างระหว่างทางและได้ความรู้เกี่ยวกับกฎจรรยาบรรณมาถึงค่ายรู้จักกฎระเบียบ วินัย ได้รู้เรื่องการบัน การลงสี และรู้จักใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำงานเป็นได้ออกกำลังกาย รู้จักคนมากมาย สนุกสนานเพลิดเพลิน ประทับใจ ความสามารถของเด็กและพี่เลี้ยงที่เขียนรูปด้วยปากอย่างสุดความสามารถเกิดความรักในงานศิลปะ

วินัย คำผา อายุ ๑๖ ปี

โรงเรียนศึกษาพิเศษ จังหวัดขอนแก่น

ทิศทางโครงการศิลปะ: “Art for All”

ในระยะเริ่มต้นของ “Art for All” นั้น มุ่งพัฒนาในการก้าวข้ามขีดจำกัดของมนุษย์ทั้งผู้ไม่พิการและผู้พิการทุกประเภท ทั้งหูหนวก ตาบอด แขนและขาขาด ปัญญาอ่อนและผู้ไม่พิการตลอดจนบุคคลปัญญาเลิศ ให้มีความเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจ อดทน เสียสละ และไม่เห็นแก่ตัว ควบคู่กับการพัฒนาทางความคิดสร้างสรรค์

ระยะต่อมามุ่งพัฒนาให้ก้าวข้ามกรอบความคิดที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการสร้างสรรค์ โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนระดับอุดมศึกษาจากศาสตร์สาขาต่างๆ ทั้งวิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้ก้าวข้ามกรอบหรือกำแพงความคิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่คุณธรรม โดยเป็นผู้อดทน เห็นอกเห็นใจเสียสละต่อผู้ด้อยโอกาสและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ ได้กำหนดเป้าหมายของโครงการและแผนงานที่จะดำเนินงานต่อไปในอนาคตไว้ ดังนี้

สร้างความต่อเนื่องในการฝึกอบรมพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้พิการ เพื่อนำไปสู่วิชาชีพทางศิลปะที่สามารถก่อให้เกิดรายได้เลี้ยงตนเองและช่วยเหลือสังคม โดยทางโครงการศิลปะ **"Art for All"** มีแผนการสนับสนุนสถานที่จัดแสดงงานศิลปะหรือแกลอรี สำหรับเสนอผลงาน พร้อมทั้งขยายเครือข่ายไปยังนานาชาติ เช่น การจัด **ASEAN "Art for All" Seminar and Exhibition** โดยรวมบุคคล ทุกประเภททั้ง ๑๐ ชาติ ควบคู่กับการสร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์สำหรับบุคคลทุกประเภท การวิจัยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาผู้พิการในประเทศไทย

อย่างไรก็ตามแผนงานทั้งหมดก็คือการนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของโครงการศิลปะ **"Art for All"** อันหมายถึง สังคมแห่งความเอื้ออาทรต่อมวลมนุษยชาติด้วยใจทุกดวงเพื่อใจทุกคน (Heart for All) ไม่แยกเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา โดยมี **"Art for All Village"** รองรับและพักอาศัยทั้งใจ กาย จิต วิญญาณ

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
จึงเห็นสมควรยกย่องให้

โครงการศิลปะ "Art for All"

เป็นโครงการดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาผู้ด้อยโอกาส)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

โครงการดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม
(ด้านสมุนไพรไทย)

◆ นายแพทย์เปรม ชินวัณธนาชนนท์ ◆

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
เป็นผู้แทนเข้ารับพระราชทานรางวัล

◆ โครงการสาธิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร
โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ◆

โครงการดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสมุนไพรไทย)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

◆ โครงการสาธิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร ◆

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรอย่างครบวงจร ตั้งแต่การพัฒนาแหล่งวัตถุดิบ ดูแลการปลูก การเก็บเกี่ยวให้ได้มาตรฐาน การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ การควบคุมคุณภาพ การจำหน่าย การรณรงค์ ส่งเสริม เผยแพร่ สร้างค่านิยมการใช้สมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเองและการใช้ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ การสอน ผูกอบรม สาธิตให้กลุ่มและองค์กรที่สนใจ ทั้งนี้เนื่องจากโรงพยาบาลมีเป้าหมายเพื่อ

- พัฒนายาจากสมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเอง โดยเริ่มจากยารักษาโรคและอาการง่าย ๆ เช่น ยาทาผิวหนัง ยาแก้ไอ ฯลฯ ส่วนยาที่รักษาโรคที่ซับซ้อนขึ้นเป็นเป้าหมายในการพัฒนาในระยะยาว
- พัฒนาหัตถ์รับสมุนไพรใหม่ๆ มีรูปแบบที่หลากหลายให้กับสังคม นอกจากยาแล้วได้พัฒนาเป็นอาหารเสริมสุขภาพ เครื่องสำอาง เครื่องดื่ม เพื่อให้ภูมิปัญญาไทยกลับมาใช้ประโยชน์ในสังคมปัจจุบัน โดยเทคโนโลยีแผนใหม่
- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรให้ได้มาตรฐานสากล โดยเริ่มตั้งแต่วัตถุดิบที่ได้มาตรฐาน ซึ่งผลิตโดยเกษตรกรอินทรีย์ กระบวนการผลิตที่ดี และผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน อยู่ในบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับความต้องการของสังคม เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับวัตถุดิบทางการเกษตร
- ส่งเสริมให้มีการบริโภคสมุนไพรภายในประเทศอย่างเต็มศักยภาพที่สมุนไพรไทยมีอยู่อันจะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อการส่งออก
- สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน โดยใช้การพัฒนาสมุนไพรไปสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกร การให้ความรู้ในการจัดการที่ดี รวมทั้งเป็นการสร้างเศรษฐกิจให้ชุมชน

รายการผลิตภัณฑ์ที่ได้พัฒนา

ประเภทของยา มีทั้งหมด	๘	ชนิด
ประเภทของผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร	๑๐	ชนิด
ประเภทของเครื่องสำอาง	๒๑	ชนิด
ประเภทของเครื่องดื่ม	๘	ชนิด

รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร

เฉลี่ยเดือนละ ๘ ล้านบาท

เป็นต้นแบบในการพัฒนาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย

จำนวนบุคลากรที่เข้าศึกษาดูงาน					
ในปี ๒๕๔๒	มีผู้ศึกษาดูงาน	ผู้รับการฝึกอบรมด้านสมุนไพร	๑๓๙	ครั้ง	มีจำนวนถึง ๖,๓๔๕ คน
ในปี ๒๕๔๓	มีผู้ศึกษาดูงาน	ผู้รับการฝึกอบรมด้านสมุนไพร	๒๓๓	ครั้ง	มีจำนวนถึง ๑๑,๐๔๗ คน
ในปี ๒๕๔๔	มีผู้ศึกษาดูงาน	ผู้รับการฝึกอบรมด้านสมุนไพร	๓๕๓	ครั้ง	มีจำนวนถึง ๑๗,๗๗๖ คน
ในปี ๒๕๔๕	มีผู้ศึกษาดูงาน	ผู้รับการฝึกอบรมด้านสมุนไพร	๔๒๐	ครั้ง	มีจำนวนถึง ๒๔,๙๗๒ คน

ประวัติการพัฒนาสมุนไพรไทย

กว่าจะมาเป็นวันนี้ของผลิตภัณฑ์สมุนไพรไทย โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรนั้น โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้มีการพัฒนาสมุนไพรมาอย่างต่อเนื่อง มีการสั่งสมประสบการณ์และองค์ความรู้ด้านการพัฒนาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทย ด้วยรากฐานที่มั่นคงและปรัชญาในการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นรากฐานที่มั่นคงทำให้โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร สามารถปรับกลยุทธ์และกระบวนการพัฒนาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคม

เริ่มต้นด้วยการเป็นผู้เรียนรู้

การเริ่มงานสมุนไพรของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรนั้น อาจกล่าวได้ว่าเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ บริบทของสังคมในช่วงนั้นเอื้อให้งานสมุนไพรมีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนา เริ่มจากงานสาธารณสุขมูลฐาน ซึ่งเป็นนโยบายหลักของกระทรวงสาธารณสุขในช่วงนั้น นโยบายนี้ได้รับการผลักดันและสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลกที่มุ่งหวังให้เกิดสุขภาพดีถ้วนหน้าในปี ๒๕๔๓ กลยุทธ์ที่ใช้คือการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมและการพัฒนาทรัพยากรใช้ในห้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับการแพทย์พื้นบ้านและการใช้สมุนไพรของชาวบ้านอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมีการผสมผสานการแพทย์พื้นบ้านและสมุนไพรเข้ามาสู่การรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพ เพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน

ในยุคนั้นมีการอบรมอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) และผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมโดยสนับสนุนวิทยากร เช่น แพทย์ เกษัชกร พยาบาล เพื่อให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพ จากการทำมีโอกาสไปฝึกอบรม ผสส. และอสม. ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร เกษัชกรที่รับผิดชอบในงานฝึกอบรมได้ค้นพบว่าความรู้ที่ตนเองนำไปถ่ายทอดให้ชาวบ้านฟังนั้นน้อยนิดเมื่อเทียบกับความรู้ที่ชาวบ้านมีและความรู้ที่บุคลากรในโรงพยาบาลนำไปสอนนั้น เป็นเพียงความรู้ที่จำมาจากตำรับตำรา ไม่มีประสบการณ์ในการใช้จริง เห็นผลจริง ต่างจากความรู้ของชาวบ้าน ซึ่งเขาเหล่านั้นล้วนเคยเก็บสมุนไพรมาใช้เป็นยาเอง มีประสบการณ์จากความรู้ที่สั่งสมกันมาหลายชั่วอายุคน

คลังความรู้จากภูมิปัญญาของชาวบ้าน

เมื่อตระหนักเช่นนั้นกิจกรรมในช่วงที่ผ่านมาของเกษัชกรของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรคือการเข้าไปเรียนรู้จากหมอยาในจังหวัดปราจีนบุรี การที่มีโอกาสได้เดินสำรวจป่ากับหมอยาพื้นบ้านทำให้ได้รู้ว่าประเทศไทยมีความร่ำรวยและหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก มีภูมิปัญญาที่ใช้ประโยชน์จากพืชพรรณในด้านต่างๆ มากมาย แต่ที่น่าเสียดายว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้รับการสานต่อหรือการสูญหายไปเป็นที่สุด

การที่ได้รู้ว่าอีกชื่อหนึ่งของเพชรสังฆาตคือ ตำลึงทอง นอกเหนือจากการใช้เป็นยารักษาโรคผิวหนังแล้ว ยังมีหมอยาพื้นบ้านต้มเพชรสังฆาตกินเป็นยาแก้มะเร็ง แก้ไอ ชาวบ้านบางแห่งกินยอดอ่อนของเพชรสังฆาต โดยตำเป็นสั้มตำหรือแกงสั้มกิน หมอยาบางคนตำยอดของเพชรสังฆาตแช่เหล้า ทำให้คนไข้แก้กระตุกหักและเรียกชื่อเพชรสังฆาตว่า ต้นต่อกระดูก ต้นเพชรสังฆาตเพียงต้นเดียวนี้หากมีผู้รู้คอยชี้แนะก็มีค่าเทียบเท่าทองหนึ่งตำลึงทีเดียว และความรู้เหล่านี้มักไม่มีการบันทึกอาจเพราะเป็นพืชพันธุ์ที่รู้จักกันทั่วไป ไม่มีความจำเป็นต้องจดบันทึกไว้ ความรู้เหล่านี้จึงถูกบันทึกในความทรงจำของคนแทนที่จะอยู่ในตำรับตำรา จนอาจกล่าวได้ว่าหมอยาพื้นบ้านเหล่านี้คือ คัมภีร์ที่มีชีวิตและกำลังร่วงหล่นหายไป

ทีละคนสองคน การริบเร่งเก็บความรู้จึงเป็นกิจกรรมหลักของการดำเนินงานสมุนไพรของโรงพยาบาลในยุคนั้น แต่เนื่องจากงบประมาณในยุคนั้นมีจำกัด จึงได้ขอรับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการสำรวจ และการสัมมนาจากองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ คือ โครงการสมุนไพรเพื่อการพึ่งตนเอง ปัจจุบันคือมูลนิธิสุขภาพไทย โดยมีเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนชาติในขณะนั้น คือ เภสัชกรหญิง ศิริวดี บุญมโหด รวมทั้งเพื่อนและเยาวชนจำนวนหนึ่งเป็นอาสาสมัครในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บรวบรวมความรู้จากคลังปัญญาของชุมชนนี้เอง ถือเป็นฐานที่สำคัญในการพัฒนาสมุนไพรอภัยภูเบศรในช่วงต่อๆ มา

จากใบไม้กลายเป็นยา

ทางเลือกในการนำสมุนไพรมาใช้ในโรงพยาบาลช่วงนั้น มีเพียงแค่ ๒ ทาง คือการนำสมุนไพรมาทำเป็นยาแผนโบราณที่มีข้อบังคับมากมาย ตั้งแต่ห้ามแปรรูปโดยวิธีวิทยาศาสตร์ อนุญาตให้เป็นยาลูกกลอน ยาต้ม ยาขง ยาดอง ที่เคยทำมาแต่เดิมเท่านั้น อีกแนวทางหนึ่งคือ การใช้วิธีการสกัดสารจากสมุนไพรเป็นสารบริสุทธิ์ ต้องทดลองจนรู้ถึงสูตรโครงสร้าง ทราบวิธีการตรวจวิเคราะห์และต้องมีการทดลองทางคลินิกอย่างสมบูรณ์ จึงนำมาใช้ได้ แม้เราจะมีสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยมากมาย แต่ประเทศไทยก็ยังไม่เคยประสบความสำเร็จในการวิจัยสมุนไพรแม้แต่ชนิดเดียว ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยต้องขาดดุลการค้าด้านยาอย่างมาก

ด้วยข้อกำหนดเหล่านี้เอง ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ ฝ่ายเภสัชกรรม โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จึงได้วางแนวทางพัฒนา “จากใบไม้ให้กลายเป็นยา” ซึ่งเป็นการส่งเสริมและพัฒนากาการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อบริการแก่ประชาชน โดยยึดหลักสำคัญนี้

๑. ตอบสนองความต้องการ และความจำเป็นในการดูแลสุขภาพแก่ประชาชน
๒. สมุนไพรที่นำมาพัฒนาต้องมีสรรพคุณดี และมีความปลอดภัย
๓. เป็นสมุนไพรที่หาง่ายปลูกง่ายและพึ่งตนเองได้ในระดับชุมชนและประเทศ
๔. มีการศึกษาข้อมูลความรู้อย่างรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาจากตำรายาไทย รายงานทางวิชาการ ทั้งจากงานวิจัยและผลการทดลองต่างๆ ทั้งในและนอกประเทศ รวมถึงประสบการณ์การใช้ของชาวบ้าน
๕. ผสมผสานความรู้ของเดิมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ให้เหมาะสม
๖. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งของราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรชาวบ้านในชุมชน

แนวคิดดังกล่าวนี้ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการนำสมุนไพรมาใช้ในระดับบริการของโรงพยาบาล โดยสมุนไพรชนิดแรกที่ได้นำมาพัฒนาตามแนวทางดังกล่าวคือ “เสลดพังพอนตัวเมีย”

เริ่มจากการที่แพทย์หญิงอุไรวรรณ โชติเกียรติ ซึ่งเป็นกุมารแพทย์ เห็นว่าโรคเริมในปากเด็กไม่มียา รักษาเฉพาะ และเด็กได้รับความทรมาน รับประทานอาหารไม่ได้ไปเป็นสัปดาห์จนน้ำหนักลด จึงปรึกษามาถึงฝ่ายเภสัชกรรม ซึ่งทางฝ่ายเภสัชกรรมตระหนักดีว่า สมุนไพรที่ใช้ในเด็กต้องมีความปลอดภัยสูงและสามารถที่จะรักษาไวรัสในกลุ่มนี้ได้ เมื่อไปศึกษาจากชาวบ้านทำให้รู้ว่าสมุนไพรที่ชาวบ้านใช้ในการรักษาโรคเริม งูสวัด ที่เด่นที่สุดคือเสลดพังพอนตัวเมีย นอกจากนี้ชาวบ้านยังใช้เสลดพังพอนตัวเมียรักษาอาการอักเสบที่ผิวหนังจากสาเหตุต่างๆ เช่น แมลงสัตว์กัดต่อย โดยการตำคั้นน้ำใช้สดๆ หรือดองกับเหล้าเก็บไว้ใช้ หรือเคี้ยวกับน้ำมันงาเก็บไว้ใช้ บางพื้นที่กินเสลดพังพอนตัวเมียเป็นผักเรียกว่า ผักมันไก่ ใช้แกงกิน ต่อมาได้มีการสืบค้นข้อมูลการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในช่วงนั้น พบว่าข้อมูลการศึกษาวิจัยทั้งในไทยและในต่างประเทศ

ของเสลดพังพอนตัวเมียแทบไม่มีเลย มีเฉพาะงานวิจัยของอาจารย์วงสถิตย์ นั้วกุล คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ยังไม่ได้มีการตีพิมพ์ในวารสารพบว่า เสลดพังพอน มีฤทธิ์ต้านการอักเสบ ความเป็นพิษนั้นไม่พบพิษยกเว้นให้กินปริมาณมากอย่างต่อเนื่องอาจทำให้หนูเป็นแผลในกระเพาะได้

จากข้อมูลดังกล่าวทางฝ่ายเภสัชกรรมจึงกล้าที่จะพัฒนาจากเสลดพังพอนตัวเมียรักษาเริ่ม งูสวัด และแผลในปาก โดยทำในรูปแบบของเสลดพังพอนในกลีเซอริน เพื่อให้สามารถใช้ในปากได้ จากนั้นได้พัฒนาในรูปแบบของครีม เพื่อใช้ทาผิวหนังทั่วไปและมีการเก็บข้อมูลขั้นต้นในการรักษาเริ่ม งูสวัด แผลในปาก รายงานดังกล่าวนี้ได้รับการตีพิมพ์ในบันทึกเวชกรรมไทย ของวารสารคลินิก ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๓๒

นอกเหนือจากการนำยาที่ผลิตจากเสลดพังพอนมาใช้ของแพทย์หญิงอุไรวรรณ โชติเกียรติ แล้ว นายแพทย์สำราญ สำราญสำรวจกิจ ผู้อำนวยการ แพทย์หญิงสายชล กาญจนเจตน์และนายแพทย์จุล กาญจนเจตน์ รองผู้อำนวยการในขณะนั้น ก็นำยาจากเสลดพังพอนมาจ่ายให้คนไข้ที่คลินิกของท่าน ทำให้การใช้ยาจากเสลดพังพอนได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนมากขึ้น จากสรรพคุณการรักษาของสมุนไพร เสลดพังพอนนี้เอง จึงเกิดความตื่นตัวในโรงพยาบาลชุมชนต่างๆ ทางโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จึงมีการเผยแพร่ อมรมแก่เภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อให้สามารถผลิตยาดังกล่าวได้ และมีการผลิตใช้อย่างกว้างขวาง

เสลดพังพอนกลีเซอรินจึงเป็นสมุนไพรสกัดรูปแบบแรกที่มีการใช้เป็นยาซึ่งแตกต่างจากแนวคิดเรื่องยาจากสมุนไพรในอดีตที่ผ่านมา นอกเหนือจากการผลิตเสลดพังพอนในรูปแบบของครีมและกลีเซอรินแล้ว ต่อมาโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้พัฒนาเสลดพังพอนให้อยู่ในรูปแบบของคาลาไมน์เสลดพังพอนใช้ทาแก้คัน เนื่องจากคนสมัยก่อนจะตำใบเสลดพังพอนกับดินสอพองใช้แก้คัน และผลิตยาหม่องเสลดพังพอนเพื่อบรรเทาอาการแมลงสัตว์กัดต่อยแก้ซำบวม

ปัจจุบันสมุนไพรเสลดพังพอนกลายเป็นสมุนไพรตัวเด่นของประเทศไทย มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรตัวนี้อย่างกว้างขวางจนมีผลยืนยันว่าผลิตภัณฑ์สมุนไพรเสลดพังพอนสามารถรักษาเริ่ม งูสวัด ได้ผลดี แม้จะยังไม่สามารถหาสารสำคัญได้ก็ตาม และนอกจากใช้รักษาโรคในกลุ่มไวรัสในคนแล้ว ยังมีการใช้สมุนไพรชนิดนี้ในฟาร์มกึ่งเพื่อรักษาโรคไวรัสเช่นเดียวกัน

นอกจากการนำใบเสลดพังพอนทำขึ้นใช้เป็นยาแล้ว ในเวลาเดียวกันทางโรงพยาบาลยังได้พัฒนา ยากันยุงจากตะไคร้หอม ด้วยการกลั่นเองในช่วงแรก เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตึกคลอดและตึกทารกแรกคลอด แจ้งว่าเวลาเจ้าหน้าที่ฉีดยากันยุงแล้วเด็กจะตาแดง ไอจาม บางรายเป็นผื่น ขอให้ทำสมุนไพรไล่ยุงให้ทางฝ่ายเภสัชกรรมจึงได้ทดลองทำตะไคร้หอมขึ้นมาไล่ยุงปัจจุบันทางโรงพยาบาลต้องซื้อน้ำมันตะไคร้หอม เนื่องจากไม่สามารถกลั่นได้อย่างพอเพียงกับความต้องการ

พัฒนามาตรฐานโดยใช้เครื่อง่ายกัลยาณมิตร

จากความสำเร็จของการใช้เสลดพังพอนเป็นยารักษาโรค ฝ่ายเภสัชกรรมจึงเห็นว่าสมุนไพรหลายชนิดที่มีการศึกษาวิจัยแล้วแต่ยังไม่มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง สมควรที่จะนำผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวมาทำให้สมุนไพรสามารถใช้ได้จริงในสังคม เพื่อให้งานศึกษาวิจัยเหล่านั้นไม่สูญงบบประมาณไปอย่างเปล่าประโยชน์ จึงได้ทำการผลิตสมุนไพรขมิ้นชัน ฟ้าทะลายโจร ชาชงชุมเห็ดเทศ ซึ่งมีผลการศึกษาที่เรียบร้อยแล้ว มาเริ่มพัฒนาการผลิต

จากนั้นมารดาของเจ้าหน้าที่ในโรงพยาบาลคนหนึ่งไม่สามารถรับประทานยาแก้ปวดเมื่อยได้ เนื่องจากเป็นโรคกระเพาะ จึงปรึกษามายังฝ่ายเภสัชกรรมของหน่วยผลิตยาสมุนไพร ทางฝ่ายเภสัชกรรมเห็นว่า เถาวัลย์เปรียง เป็นสมุนไพรที่คนโบราณใช้กันมาก เพื่อรักษาโรคภัย แก้วปวดเมื่อย แก้เส้นเอ็นตึง และยังมีการต้มกินเป็นประจำ เพื่อเป็นยาอายุวัฒนะ ฝ่ายเภสัชกรรมจึงส่งเถาวัลย์เปรียงให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ศึกษาถึงพิษเฉียบพลันและพิษเรื้อรัง และขอให้ช่วยศึกษาฤทธิ์ที่ใช้ในการเป็นยาบำรุงด้วย ซึ่งทางโรงพยาบาลก็ได้รับความร่วมมือจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เป็นอย่างดี ในการตรวจวิเคราะห์ดังกล่าว โดยไม่คิดมูลค่า โดยเภสัชกรหญิงปราณี ขวลิขิตดำรง เป็นผู้ทำการตรวจวิเคราะห์ทางพิษวิทยา พบว่าไม่มีพิษเฉียบพลันและพิษเรื้อรัง และปัจจุบันเภสัชกรหญิงอัญชลี จุฑะพุทธิ ยังศึกษาพบว่าเถาวัลย์เปรียงมีฤทธิ์เพิ่มภูมิคุ้มกัน ซึ่งอาจจะมียประโยชน์ต่อผู้ป่วยเอดส์ ผู้ป่วยมะเร็ง เป็นต้น การพัฒนาสมุนไพรเถาวัลย์เปรียงในรูปแบบแคปซูลจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของผู้ป่วย

นอกจากนี้ทางโรงพยาบาลได้นำสมุนไพรเพชรสังฆาตผลิตเป็นแคปซูล เพื่อทดแทนยาแผนปัจจุบันที่ใช้รักษาโรคจิตเสีดวงทวาร และได้มีการทดสอบความเป็นพิษกึ่งเรื้อรัง โดยส่งตรวจที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์พบว่าปลอดภัย

อย่างไรก็ตามปัจจุบันมาตรฐานสมุนไพรไทยหลายชนิดยังไม่ได้รับการศึกษา ทางโรงพยาบาลต้องพยายามศึกษาวิธีการทางวิชาการเพื่อสร้างข้อกำหนดของสมุนไพรต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งการพัฒนามาตรฐานต่างๆ เหล่านี้ก็ได้รับความอนุเคราะห์จากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่สำคัญได้แก่ อาจารย์นพมาศ สุนทรเจริญนนท์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ช่วยกรุณาจัดทำภาพถ่ายมาตรฐานของรงค์เลขผิวหนัง (Thin Layer Chromatography, TLC) ของสมุนไพรแต่ละตัวให้

สุดยอดคุณค่าสมุนไพรไทย

ในช่วงปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลในขณะนั้น คือ นายแพทย์เปรม ชินวันธนานนท์ ได้ปรึกษามายังฝ่ายเภสัชกรรม ให้หาทางพัฒนาสร้างมูลค่าให้สมุนไพรในรูปแบบที่หลากหลายอย่างน้อยเพื่อเป็นการสาคิดให้ประชาชนนั้นเป็นจุดเริ่มต้นให้ทางสมุนไพรอภัยภูเบศรพัฒนาสู่มิติที่หลากหลาย เช่น พัฒนาสมุนไพรให้อยู่ในรูปแบบของเครื่องสำอาง ผลิตภัณฑ์ที่ประสบความสำเร็จสูงสุดคือครีมล้างหน้ามะขาม โดยใช้ความรู้ที่ได้มาจากชาวบ้านในการกวนมะขามล้างหน้า แก้วฝ้าลบรอยเหี่ยวย่น

การพัฒนาสมุนไพรในรูปแบบเครื่องสำอางของโรงพยาบาลนี้ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีราคาถูก มีมาตรฐานในการผลิต ทำให้สุภาพสตรีจำนวนหนึ่งประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องสำอางจากเมืองนอกซึ่งมีราคาแพง และทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายสมุนไพรให้กับโรงพยาบาล

นอกจากการพัฒนาสมุนไพรให้เป็นเครื่องสำอางแล้วทางโรงพยาบาลยังเห็นว่า การบริโภคน้ำอัดลมที่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ให้กับต่างประเทศรวมทั้งน้ำอัดลมยังเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้กระดูกพรุน รวมทั้งการที่มิ้น้ำผลไม้ของต่างประเทศออกวางจำหน่ายในท้องตลาด ทั้งที่ประเทศไทยมีผลไม้ มีสมุนไพรที่มีคุณค่าทางยามากมายที่สามารถผลิตเป็นเครื่องดื่มได้จึงนำสมุนไพรบางชนิดมาผลิตเป็นน้ำสมุนไพรเพื่อสร้างค่านิยมใหม่ให้กับสังคมและได้พยายามเผยแพร่แนวคิดนี้ให้กับชุมชน เพื่อใช้น้ำสมุนไพรในการรับรองแขกในงานบุญงานกุศล งานผ้าป่า โดยส่งเสริมและใช้สมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งได้รับการตอบรับจากสังคมเป็นอย่างดีจนโรงพยาบาลไม่สามารถผลิตได้เพียงพอ

ภารกิจที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของโรงพยาบาลคือ ทำหน้าที่เผยแพร่แนวคิด โดยการรับสอนฝึกอบรม ศึกษาดูงานให้กับกลุ่มชาวบ้าน เกษัชกรโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

ก้าวสู่สากล

ภาวะที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจนี้เอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข นายกร ทัพพะรังสี ในขณะนั้น ได้ประกาศนโยบายสมุนไพรสู่สากลและมีการติดตามงานอย่างต่อเนื่องทำให้เป็นจุดก้าวกระโดดอีกระดับหนึ่งของสมุนไพรไทยยุคใหม่ที่จำเป็นต้องมีการพัฒนามาตรฐานเพื่อออกสู่สากล โดยกระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนให้ทางโรงพยาบาลได้มีโอกาสไปแสดงผลผลิตภัณฑระดับโลกครั้งแรกที่สหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ ๒๖ - ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ที่เมืองลาสเวกัส และครั้งที่สองเมื่อวันที่ ๖ - ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๔ เมืองอานาแฮมม์ มลรัฐแคลิฟอร์เนีย การไปร่วมงานแสดงผลผลิตภัณฑทั้งสองครั้งนี้ ทำให้ได้ตระหนักว่ากระแสโลกกำลังหันกลับมานิยมผลิตภัณฑจากธรรมชาติ เห็นแนวทางในการพัฒนาสมุนไพรเพื่อสุขภาพของคนในประเทศ และเกิดความเชื่อมั่นที่จะพัฒนาสู่ระดับสากล

แม้จะไม่สามารถส่งออกผลิตภัณฑสมุนไพรที่นำไปแสดงได้เนื่องจากข้อกำหนดของความเป็นโรงพยาบาลของรัฐแต่จากการที่พัฒนามาตรฐานสมุนไพรจนเป็นที่ยอมรับกันในระดับสากลนั้นทำให้มีผู้สนใจนำผลิตภัณฑสมุนไพรไทยยุคใหม่ไปจำหน่ายในต่างประเทศด้วยตัวเอง เช่น ที่ประเทศออสเตรเลียและประเทศญี่ปุ่น

รายการผลิตภัณฑสมุนไพรที่โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรผลิต

๑.๑ ยาจากสมุนไพร

๑.๑.๑ เสดตพังพอนตัวเมีย (พญาขอ) *Clinacanthus nutans* (Burm.f.) Liadau

สมุนไพรเสดตพังพอนนี้ โรงพยาบาลเริ่มมีการพัฒนาขึ้นใช้เป็นยาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๙ เนื่องจากมีข้อมูลของการใช้ในชุมชนสูง ในการรักษาเริ่ม งูสวัด ผิวน้ำหนักอักเสบ และมีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์แสดงผลถึงการลดการอักเสบและความปลอดภัย ปัจจุบันโรงพยาบาลจึงได้พัฒนาขึ้นใช้ในโรงพยาบาลรูปแบบ คือ

๑.๑.๑.๑ เสดตพังพอนครีม ใช้รักษาเริ่ม งูสวัด ผิวน้ำหนักอักเสบ (ใช้แทนสเตียรอยด์ครีม)

(Acyclovir Cream)

๑.๑.๑.๒ เสดตพังพอนกาลีเซอริน ใช้เช่นเดียวกับ ๑.๑.๑.๑ แต่สามารถใช้ในช่องปากได้ จึงเป็น

Drug of Choice ในโรค Hepes stomatitis ในเด็ก ๆ

๑.๑.๑.๓ เสดตพังพอนคาลาไมน์ ใช้รักษาผด ผื่นคัน โดยเฉพาะในโรคสุกใส

๑.๑.๑.๔ เสดตพังพอนยาหม่อง ใช้รักษาอาการแมลงสัตว์กัดต่อย ผิดผื่นน้ำหนักอักเสบ ฆ่าบวม

๑.๑.๒ ฟ้าทะลายโจร *Andrographis paniculata* (Burm.f.) Nees

สมุนไพรชนิดนี้ โรงพยาบาลใช้ข้อมูลการศึกษาวิจัยจากที่ต่าง ๆ ซึ่งมีข้อมูลยืนยันถึงความปลอดภัย และประสิทธิภาพ เช่น ในประเทศสแกนดิเนเวียใช้ฟ้าทะลายโจรเป็นยาแก้หวัด จึงได้พัฒนาให้อยู่ในรูปแบบแคปซูล ใช้เป็นทางเลือกในการรักษาอาการไอและเจ็บคอ ที่ไม่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องใชยาปฏิชีวนะ แก้ก้องเสียง ปัจจุบัน ฟ้าทะลายโจร อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

๑.๑.๓ ขมิ้นชัน *Curcuma longa* Linn.

ขมิ้นชัน เป็นสมุนไพรที่วงการวิทยาศาสตร์ให้ความสนใจพบว่าขมิ้นมีสารต่อต้านการออกซิเดชัน เช่น ฆ่าไวรัสที่ปนเปื้อนมาในอาหาร ช่วยระบบย่อยอาหาร ป้องกันมะเร็งในลำไส้ ป้องกันตับไม่ให้ถูกทำลายในเมืองไทย มีผลการศึกษาวิจัยทางคลินิกในการรักษาอาการท้องอืดท้องเฟ้อและรักษาโรคกระเพาะ โรงพยาบาลพัฒนาให้อยู่ในรูปของแคปซูล ใช้รักษาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อและโรคกระเพาะ ปัจจุบันขมิ้นชันเป็นอาหารเสริมสุขภาพที่ทั่วโลกนิยมใช้ ปัจจุบันขมิ้นชันบรรจุอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

๑.๑.๔ เถาวัลย์เปรียง *Derris scandens* Benth.

โรงพยาบาลได้อาศัยข้อมูลจากชาวบ้าน ในการรักษาอาการปวดเมื่อย ตั้งตามร่างกาย บำรุงสุขภาพ และได้ส่งเถาวัลย์เปรียงไปทำการศึกษาวิจัยทางพิษวิทยาที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่าไม่มีพิษเรื้อรัง และพิษเฉียบพลัน จึงได้ผลิตในรูปแบบของแคปซูล เพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชนในการรักษาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและการศึกษาวิจัยที่กรมวิทยาศาสตร์พบว่า เถาวัลย์เปรียงมีฤทธิ์เพิ่มภูมิคุ้มกัน เถาวัลย์เปรียง จึงน่าจะเป็นยาบำรุงสุขภาพได้

๑.๑.๕ บอระเพ็ด *Tinospora crispa* (L.) Miers ex Hook.f. et Thoms.

บอระเพ็ดเป็นยาอายุวัฒนะ บำรุงร่างกายทำให้เจริญอาหาร ซึ่งเป็น Bitter tonic ที่คนไทยใช้กันมานาน โรงพยาบาลจึงพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบของแคปซูล ใช้เป็นยาเจริญอาหารในคนไข้วัณโรค คนไข้โรคเอดส์ และคนไข้เบาหวาน บางรายนิยมรับประทานบอระเพ็ดเพื่อช่วยในการควบคุมน้ำตาล (มีผลการศึกษาในหนูทดลอง)

๑.๑.๖ เพชรสังฆาต *Cissus quadrangularis* Linn.

เพชรสังฆาต เป็นสมุนไพรที่มีการใช้ในการรักษาโรคผิวหนังทั่วทุกภาค มีข้อมูลการศึกษาวิจัยทางพิษวิทยาว่าไม่มีพิษ โรงพยาบาลได้ผลิตในรูปแบบของแคปซูล เพื่อใช้ทดแทนยาแก้โรคผิวหนังแผนปัจจุบัน ซึ่งโรงพยาบาลได้ตัดยาแผนปัจจุบันออกจากบัญชียาของโรงพยาบาลและใช้สมุนไพรเพชรสังฆาตทดแทน

๑.๑.๗ ยอ *Morinda citrifolia* Linn.

ผลยอ เป็นสมุนไพรที่คนไทยโบราณนิยมรับประทานเป็นประจำ โดยจะนำผลยอแกลบไปเก็บไว้ในไหเกลือ โดยผลยอมีรสร้อนช่วยย่อยอาหาร ช่วยขับลม รักษาประจำเดือนให้ปกติ แก้ปวดประจำเดือน แก้หวัด ปัจจุบันในสหรัฐอเมริกาทำผลยอแคปซูล นำผลยอออกจำหน่ายเป็นอาหารเสริมสุขภาพ ช่วยฟื้นฟูสุขภาพของเซลล์ในร่างกาย บรรเทาอาการปวดตามข้อ ช่วยย่อยอาหาร ทางโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้ผลิตผลยอแคปซูล บำรุงสุขภาพ บำรุงเลือดลมสตรี บำรุงข้อ ช่วยย่อยอาหาร บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

๑.๑.๘ เพกา *Oroxylum indicum* (L.) Vent.

ฝักอ่อนของเพกา ชาวบ้านนิยมกินเป็นผักพื้นบ้าน รับประทานมีรสขมร้อน บำรุงธาตุ ช่วยขับลม บางพื้นที่ชาวบ้านรับประทานฝักเพกาเป็นยาบำรุงสมรรถนะทางเพศชาย ทางโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จึงทำเป็นแคปซูล เพื่อบำรุงสุขภาพ ช่วยย่อยอาหาร

๑.๑.๙ ชาขุมเห็ดเทศ *Cassia alata* Linn.

อาการท้องผูกเป็นอาหารที่พบได้บ่อยในภาวะเร่งรีบ กินอาหารมีกากน้อยของคนในปัจจุบัน ขุมเห็ดเทศเป็นสมุนไพรตัวหนึ่ง ที่คนไทยโบราณใช้ปิ้งไฟแล้วชงน้ำกินเป็นยาระบาย รวมทั้งยังมีการศึกษาถึง

ข้อมูลทางคลินิกยืนยันผลการรักษาดังกล่าว ทางโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ได้ทำเป็นรูปแบบของ
ชาชงชุมเห็ดเทศ ซึ่งใช้เป็นยาระบายปัจจุบันชาชงชุมเห็ดเทศบรรจุอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

๑.๑.๑๐ ชาชงหญ้าหนวดแมว *Orthosiphon aeistatus* (Bl.) Mig

หญ้าหนวดแมวเป็นสมุนไพรที่มีการยอมรับเข้าเภสัชตำรับของเยอรมัน และอีกหลายประเทศ
ในการเป็นยาขับปัสสาวะ รักษาอาการทางเดินปัสสาวะอักเสบ โรงพยาบาลได้พัฒนาเป็นชาชงใช้ในการ
ขับปัสสาวะ ขับยูริก

๑.๑.๑๑ ชาชงรางจืด *Thunbergia laurifolia* Linn.

มีการศึกษาพบว่ารางจืดสามารถลดพิษจากการใช้ยาฆ่าแมลงได้ จึงทำเป็นชาชงแก้ไข้แก้พิษ

๑.๑.๑๒ ชาชงหญ้าบักกิง *Murdannia loriformis*

หญ้าบักกิงถูกใช้เป็นยาเย็นแก้ร้อนใน แก้ไอแก้เจ็บคอในหลายๆ ประเทศ ปัจจุบันมีผู้ป่วยมะเร็ง
กลุ่มหนึ่ง ใช้หญ้าบักกิงเป็นทางเลือกในการรักษา และมีรายงานการทดลองถึงฤทธิ์ในการยับยั้งเซลล์
มะเร็งบางชนิด และมีฤทธิ์เพิ่มภูมิคุ้มกันและยังมีความปลอดภัย ดังนั้นโรงพยาบาลจึงได้พัฒนาให้อยู่ใน
รูปแบบของชาชง เพื่อสะดวกในการใช้

๑.๑.๑๓ ชาชงดอกคำฝอย *Carthamus tinctorius*

น้ำมันดอกคำฝอยมีสรรพคุณลดไขมันในเลือด หมอแผนไทยใช้ดอกคำฝอยในการเป็นยาระบาย
ขับเหื่อ ระวังประสาท บำรุงเลือด แก้หวัด ชาชงดอกคำฝอยเป็นที่นิยมในหมู่ประชาชน

๑.๑.๑๔ ชาชงชะพลู *Piper samentosum*

ชะพลูเป็นสมุนไพรบำรุงธาตุดิน มีกลิ่นหอมชื่นใจ มีประสบการณ์ของชาวบ้านในการใช้ชะพลู
ช่วยลดน้ำตาลในเลือดและมีข้อมูลการศึกษาสนับสนุนทางโรงพยาบาลเพื่อเป็นชาบำรุงธาตุ

๑.๑.๑๕ ชาชงกระชาย *Boesenbergia rotanda*

กระชายมีรสขมเผ็ดร้อน ช่วยย่อยอาหาร บำรุงกำลัง บำรุงหัวใจ โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร
ได้ผลิตชากระชายขึ้นเพื่อเป็นชาบำรุงร่างกาย

๑.๑.๑๖ ยาดับกลิ่นปากใบฝรั่ง *Psidium guagava* Linn.

ใบฝรั่งเป็นยาดับกลิ่นของคนไทยมาแต่โบราณ มีรายงานการศึกษาพบว่าน้ำต้มสกัดจากใบฝรั่ง
สามารถลดคราบจุลินทรีย์ในปากได้ ทางโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จึงได้ทำเป็นยาพ่นดับกลิ่นปาก
ลดคราบจุลินทรีย์

๑.๒ เครื่องสำอางผสมสมุนไพร

๑.๒.๑ แชมพูบอระเพ็ด

เนื่องจากคนไทยสมัยก่อน เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับผมและหนังศีรษะ มักจะใช้เถาบอระเพ็ดตำกับ
น้ำข้าวข้าว แก้อาการผมร่วง ผมร่วง ซึ่งจะไปสอดคล้องกับวัฒนธรรมตะวันตกที่ใช้ Gentian Root ใน
การรักษาเส้นผมและหนังศีรษะ ซึ่งสมุนไพรทั้งสองมีรสเหมือนกัน มีสรรพคุณทางยาคล้ายๆ กัน

๑.๒.๒ แชมพูขิง

เนื่องจากขิงอุดมด้วยวิตามินเอ อี และเกลือแร่ ช่วยส่งเสริมการไหลเวียนของเลือดให้กับเซลล์
หนังศีรษะ บำรุงรากผม ช่วยผ่อนคลายกล้ามเนื้อจากความเครียด คนจีนโบราณมักจะนำขิงไปทุบและหมักไฟ

ให้พอร้อน นำไปถูบริเวณหนังศีรษะที่ผมร่วง เชื่อว่าจะกระตุ้นการงอกของผม ปัจจุบันมีเครื่องสำอางต่างประเศยี่ห้อต้งๆ หลายยี่ห้อ ทำแชมพูและครีมนวดผมผสมสารสกัดจากขิง ครีมหักผมจากขิง

๑.๒.๓ ครีมนวดผมอัญชัน

ชาวบ้านไทยแต่เดิมนิยมใช้ดอกอัญชันทาผิว ทาผม เนื่องจากเชื่อว่าดอกอัญชันสามารถปลูกผิวและปลูกผมได้ ปัจจุบันพบว่าดอกอัญชันอุดมไปด้วยสาร Bioflavonoid ที่วงการเครื่องสำอางนิยมใช้เติมลงไปแชมพูเพื่อบำรุงผม

๑.๒.๔ สบู่ก้อนเปลือกมังคุด

ทั้งการใช้ของชาวบ้านแต่เดิมพบว่าเปลือกมังคุดสามารถฆ่าเชื้อ รักษาแผล ตับกลืนตัว ทั้งยังมีฤทธิ์ Antioxidant ทางโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จึงทำสบู่เปลือกมังคุด

๑.๒.๕ สบู่ก้อนขมิ้นชัน และสบู่ไสขมิ้น

เรื่องของขมิ้นกับผิวเป็นสิ่งที่คู่กันมานานในวัฒนธรรมไทยมีความเชื่อกันว่า ขมิ้นบำรุงผิวจะทำให้ผิวละเอียด ไม่เป็นจุดต่างด้า ไม่มีผดผื่นคัน จากการศึกษาทางวิทยาศาสตร์พบว่าขมิ้นทำให้การ Healing ของแผลดีขึ้น มีฤทธิ์ Antioxidant และฤทธิ์ฆ่าเชื้อโรค ทางโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจึงทำสบู่ขมิ้นชันเพื่อบำรุงผิวพรรณ ป้องกันผดผื่นคัน

๑.๒.๖ สบู่เหลวขมิ้นชัน

เช่นเดียวกับ ๑.๒.๕ และทางโรงพยาบาลสามารถสกัดขมิ้นชันที่คงความเป็นสมุนไพรขมิ้นชันเอาไว้ใช้ในการทำเป็นสบู่เหลว

๑.๒.๗ ครีมล้างหน้ามะขาม AHA จากธรรมชาติ

จากกระแสความตื่นตัวในการใช้ AHA ในการลบรอยเหี่ยวย่น รักษาฝ้า รักษา Hyperkeratinization ทางโรงพยาบาลพบว่า แต่เดิมนั้นคนไทยใช้มะขามในการอาบน้ำ ล้างหน้า จึงนำมะขามผสมนม น้ำผึ้ง ขมิ้นเพื่อใช้เป็นครีมล้างหน้าทดแทนครีมล้างหน้าผสม AHA จากต่างประเทศ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ Chemical

๑.๒.๘ ครีบบำรุงผิวหน้าแดงกวาง

เนื่องจากแดงกวางเป็นสมุนไพรที่คืนความชุ่มชื้นให้แก่ผิวหน้า สารสกัดแดงกวางเป็นสารสำคัญในครีมเพิ่มความชุ่มชื้น ครีมทำให้หน้าขาว ครีมลดการอักเสบหลังตากแดด ดังนั้นโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร จึงได้ทดลองสกัดแดงกวางด้วยเทคนิคที่พัฒนาขึ้น แล้วพัฒนาเป็นตำรับครีบบำรุงผิวหน้าแดงกวาง ปัจจุบันเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

๑.๒.๙ สบู่ไสแดงกวาง

จากสารสกัดแดงกวางที่ได้พัฒนาการสกัดขึ้นมาได้นำไปผสมในสบู่ก้อนไสและเพิ่มสารเพิ่มความชุ่มชื้นตามความต้องการของผู้บริโภค

๑.๒.๑๐ โลชั่นขมิ้นชัน

เป็นที่ทราบกันดีว่าขมิ้นชันมีสรรพคุณแก้แพ้และบำรุงผิวพรรณ ทั้งยังมีรายงานว่าผลิตภัณฑ์ทางผิวหนังที่ผสมสารสกัดขมิ้นลดปัญหาทางผิวหนังได้ ดังนั้นโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจึงได้พัฒนาตำรับโลชั่นขมิ้นจากสารสกัดขมิ้นชันที่โรงพยาบาลสกัดเอง

๑.๒.๑๑ แบ่งว่านอภัยภูเบศร

เป็นการนำว่านที่คนไทยเคยใช้ผสมในแบ่งทาหน้า เพื่อเป็นยามหาเสน่ห์ผสมลงในแบ่งพัพพี ซึ่งว่านเหล่านี้เคยใช้เป็นยาแก้ไอเสบ แก้ผดผื่นคัน แก้สิ่วฝ้าทำให้หน้าขาว ปัจจุบันมีข้อมูลทางเภสัชวิทยาของว่านเหล่านี้สนับสนุนการใช้ของคนไทยโบราณ

๑.๓ น้ำสมุนไพร

- ๑.๓.๑ น้ำว่านกาบหอย ว่านกาบหอยเป็นยาเย็น แก้อ่อนใน
- ๑.๓.๒ น้ำมะตูม ตะไคร้ ใบเตย สมุนไพรทั้งสามชนิดมีกลิ่นหอม ช่วยย่อย บำรุงธาตุ
- ๑.๓.๓ น้ำสมอไทย สมอไทยเป็นผลไม้ที่มีรสบำรุงทุกอย่างวะ เป็นยาอายุวัฒนะ
- ๑.๓.๔ น้ำมะขามป้อม มะขามป้อมเป็นสมุนไพรที่มีฤทธิ์ขับเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ
- ๑.๓.๕ น้ำหญ้าปักกิ่ง หญ้าปักกิ่งเป็นยาเย็น แก้อ่อนใน เพิ่มภูมิคุ้มกัน
- ๑.๓.๖ น้ำว่านหางจระเข้ ว่านหางจระเข้เป็นสรรพคุณบำรุงสุขภาพที่ทั่วโลกรู้จักดี
- ๑.๓.๗ น้ำดอกอัญชัน อัญชันเป็นสมุนไพรที่โบราณเชื่อว่ามียุทธินำรุงสายตา
- ๑.๓.๘ น้ำลูกยอ คนไทยในสมัยก่อนเมื่อป่วยไข้จะมีการนำลูกยอและใบยอมาต้มรวมกันกินบำรุงร่างกาย ปัจจุบันพบว่าสารโพลีแซคคาไลด์ในลูกยอซึ่งละลายได้ดีในน้ำร้อนมียุทธิเพิ่มภูมิคุ้มกันสอดคล้องกับวิธีใช้ของคนไทยโบราณ โรงพยาบาลจึงทำน้ำลูกยอแบบโบราณ

๑.๔ ยาโลยุง

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรเป็นสถานบริการแห่งแรกที่มีการพัฒนายาโลยุงจากน้ำมันตะไคร้หอมขึ้น ปัจจุบันผลิตอยู่ในรูปแบบของน้ำยาในขวดสเปรย์ ขวดธรรมดาและยาหม่อง

สร้างชุมชนเข้มแข็ง

นโยบายด้านสมุนไพรได้รับการสานต่ออย่างต่อเนื่อง มาในยุครัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข (นางสุดารัตน์ เกตุราพันธ์) ได้เห็นความสำคัญของสมุนไพร โดยมีนโยบายให้โรงพยาบาลต่างๆ รับซื้อสมุนไพรจากชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ให้ประชาชนมีอยู่มีกิน มีสุขภาพดี สำหรับโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรได้ใช้การพัฒนาวัตุดิบสมุนไพรเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งชุมชนมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ โดยมีโครงการพัฒนาวัตุดิบสมุนไพรที่ชุมชนดงขี้เหล็ก ตำบลดงบัง อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี โดยเกษตรกรเข้าร่วมโครงการทั้งหมด ๓๑ ครอบครัว กลวิธีที่ดำเนินการของโรงพยาบาลในการพัฒนาชุมชนผลิตวัตุดิบสมุนไพรมีดังนี้

๑. จัดการฝึกอบรมและจัดทำคู่มือการปลูกและการเก็บเกี่ยวสมุนไพรให้แก่เกษตรกร
๒. รวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจปลูกสมุนไพร จัดตั้งเป็นชมรม แจ้งปริมาณความต้องการของสมุนไพรแต่ละชนิดที่โรงพยาบาลต้องการล่วงหน้าในหนึ่งปี เพื่อให้ชมรมได้จัดการแบ่งโควตาในการปลูก และมีการฝึกอบรม เพิ่มพูนทักษะการปลูกและการเก็บเกี่ยวที่ดีแก่สมาชิกชมรมเป็นระยะๆ
๓. สนับสนุนการปลูกสมุนไพรเพื่อเป็นวัตถุ เช่น หาแหล่งเงินกู้ให้กับเกษตรกร หาที่ดินที่สามารถทำประโยชน์ในการปลูกสมุนไพร รวมทั้งอาจใช้การปลูกสมุนไพรเป็นกลยุทธ์ให้คนสามารถอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน
๔. พัฒนาระบบการเก็บเกี่ยวและการดูแลหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การล้าง การอบแห้ง ให้มีมาตรฐาน สะอาด ป้องกันการปนเปื้อน

๕. จัดให้มีการวิเคราะห์คุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร และมีการประกันคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรที่ผลิตขึ้นได้ภายในจังหวัดปราจีนบุรี โดยปัจจุบันทางโรงพยาบาลได้จัดทำมาตรฐานการควบคุมคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรขึ้น

๖. พัฒนาระบบการจัดการที่ดี เช่น มีการทำสัญญาล่วงหน้า มีการประกันราคาในคุณภาพที่โรงพยาบาลกำหนดขึ้น

ชุมชนเกษตรอินทรีย์

ด้วยแนวคิดที่ว่า การใช้วิธีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์จะนำไปสู่สุขภาพที่ดีของเกษตรกรและผู้บริโภค และยังเป็นการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม รวมทั้งการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์เป็นการช่วยให้เกษตรกร ได้สร้างปัจจัยในการผลิต เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืชจากทรัพยากรท้องถิ่นด้วยตนเอง ลดการพึ่งพิงเทคโนโลยีจากต่างประเทศที่สำคัญการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์จะนำไปสู่การเปิดตลาดผลิตภัณฑ์การเกษตรในตลาดโลก ดังนั้นโรงพยาบาลจึงมีนโยบายให้ชุมชนผลิตสมุนไพร โดยระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ ทั้งยังมุ่งหวังให้เกษตรอินทรีย์เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดปราจีนบุรี โดยให้จังหวัดปราจีนบุรีเป็นเมืองแห่งผลไม้และสมุนไพร ซึ่งปลอดจากสารพิษ ในเดือนธันวาคม ๒๕๔๕ ผลิตภัณฑ์สมุนไพรของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จาก สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่สากลยอมรับ

ดังนั้นนอกจากมิติทางด้านเศรษฐกิจแล้วทางโรงพยาบาลยังพบว่า การพัฒนากลุ่มสมุนไพรทำให้ชุมชนเรียนรู้ถึงการจัดการ มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทางโรงพยาบาลไม่รับซื้อสมุนไพรที่ใช้สารเคมี ได้มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน เช่น การลงแขกช่วยกันถอนหญ้าเพราะไม่สามารถใช้ยาฆ่าหญ้าได้ ชาวชนคนสูงอายุ ก็สามารถมีส่วนร่วมในการผลิตได้ ปัจจุบันมีรายได้จากการผลิตสมุนไพรให้กับทางโรงพยาบาลเฉลี่ยครอบครัวละ ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน และทางโรงพยาบาลกำลังขยายโครงการทำงานชุมชนไปที่ตำบลเนินหอม ตำบลท่างาม และตำบลดงขี้เหล็ก ในจังหวัดปราจีนบุรี

สู่สุขภาพแบบองค์รวม

การพัฒนางานสมุนไพรของโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรที่ผ่านมา นั้น ภายนอกแม้จะดูว่าประสบความสำเร็จในด้านการยอมรับของประชาชน มีคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจให้กับองค์กร แต่โรงพยาบาลก็ตระหนักดีว่าการทำงานสมุนไพรเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมเมื่อคนมีรายได้ มีความมั่นคงในชีวิต มีกลุ่ม มีเครือข่าย ชีวิตก็จะไม่เครียด ไม่วุ่นวาย และเมื่อคนมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนเองผลิตก็จะไม่รู้สึกแปลกแยกระหว่างคนกับงาน ทำให้มีพลังในการผลิต มีความสุขในการผลิต สังคมก็จะดีขึ้นและนอกจากนี้แล้วด้วยแนวคิดดังกล่าว โรงพยาบาลยังได้จัดทำโครงการต่างๆ ดังนี้

โครงการโรงพยาบาลहरษา

โดยให้โรงพยาบาลเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนสามารถมาโรงพยาบาลในแง่มุมมองอื่นๆ ของสุขภาพได้ แม้ไม่ได้ป่วย ชุมชนสามารถมีกิจกรรมร่วมกับโรงพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพได้ เช่น การนำผักพื้นบ้าน ผักปลอดสารพิษ สมุนไพรมาแลกเปลี่ยนกัน หรือนำมาจำหน่าย มีการแสดงกิจกรรมของผู้สูงอายุ มีการจัดเสวนาแลกเปลี่ยนความรู้ตามความต้องการของชุมชน รวมไปถึงการฝึกอาชีพ

โครงการพยาบาลครอบครัว

โดยจัดให้มีพยาบาลประจำหมู่บ้าน เข้าไปร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านไปเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านเพื่อที่จะเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อที่จะให้การบริการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และเพื่อที่จะกระตุ้นให้ชุมชนเข้มแข็ง มีความรู้ มีปัญญา สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งการให้ความรู้ในการเฝ้าระวังตนเองด้วยสมุนไพรและการเฝ้าระวังรักษาตนเองขั้นต้น ดังนั้น เมื่อคนมีความรู้ในการเฝ้าระวังตนเองถูกต้องแล้วเบื้องต้นด้วยสมุนไพรที่ตัวเองปลูก ก็ไม่ต้องเสียค่ารถ ค่ายา เสียเวลารอหมอ เสียเวลาทำงานในการมาโรงพยาบาล เป็นการทำให้สุขภาพดีด้วยต้นทุนต่ำ นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมก็จะได้รับการดูแลจากการที่โรงพยาบาลไม่รับซื้อสมุนไพรที่ใช้สารเคมี ทำให้เกษตรกรหาทางเลือกอื่นที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศรจึงเปรียบเสมือนสะพานที่เชื่อมระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมกับความรู้อสมัยใหม่ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อประสานชุมชนชนบทกับเมืองให้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทั้งทางด้านสุขภาพ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

จึงเห็นสมควรยกย่องให้

โครงการสาธิตการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร

โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร

เป็นโครงการดีเด่นของชาติ

สาขาพัฒนาสังคม (ด้านสมุนไพรไทย)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย
(ด้านศิลปศึกษา)

◆ นายสังคม ทอดมณี ◆

บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาเผยแผ่พระเกียรติภูมิของไทย (ด้านศิลปศึกษา)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

Art Works

A Thai teacher proves that kids can gain confidence—and rewards—through painting

Tinakorn Kasrasuan is perhaps Thailand's most promising young artist. He is only in his 20s, but already his modern-art etchings of modern life have garnered awards from Norway, Spain, India, Turkey, Taiwan and Hawaii. Although critics shower praise on him, Tinakorn attributes his success to Sangkhom Thongmee, his art teacher at Sri Sangkhom Witthaya school in Wangsapong, a small village near the northeastern town of Loet. "Since I was a kid, he has encouraged me not only to paint but also to use my imagination and have confidence in my own ability to develop my skills," Tinakorn says.

Tinakorn is not alone benefiting from Sangkhom's teaching techniques. In 1993, a group of Thai schoolchildren caused a sensation when they won seven gold medals and 17 other prizes of honour at the International Art Exhibition for Children and Young People in Finland, sponsored by the Finnish Ministry of Education. Not only had they outdone among thousands of entries from children from 45 countries; they also hailed from the same school—Sri Sangkhom Witthaya in Loet—and their teacher was, of course, Sangkhom.

The easy-going Sangkhom, now 44 years old, grew up in Loet and studied art at Chulalongkorn University in Bangkok. The commercial side of art never appealed to him; he gave his paintings away to teachers and friends. His main interest has always been "experimental teaching"—and after his graduation in 1977, he returned home to do just that. Sangkhom credits one of his former teachers, Chulalongkorn University-educated Ifti Ongkakit, with opening his eyes to art's influence on children. "I wanted to teach third rural children to express themselves through art," he says. "Country children, who are usually very shy, gradually gain self-confidence through art."

That was a novel concept when Sangkhom first began to teach at Sri Sangkhom 19 years ago. And even though he was native of the region, his liberian look—long hair and bushy mustache, jeans and denim shirt—made him stand out from the rural folks in the northeast. In the beginning, he was known as Khru Phu Bu—the Mad Ghost Teacher. It was several years later he had earned acceptance and respect from the farming villages in Loet.

But some only when the parents discovered that their children suddenly much more motivated in their studies, that the

Sangkhom Thongmee

in Bangkok. (A trusted colleague supervised the students in Loet in his absence.) He also initiated a Saturday "painting club" which he still runs. Located in an alley behind a major hotel in downtown Bangkok, it is popular with ordinary city children. Membership in the Saturday club is less than \$100 a year, and Khru Sangkhom ("teacher Sangkhom") is always at hand to help when he visits Bangkok, almost every weekend.

But it is evident that Sangkhom's heart is in Loet, where he lives with his wife Seranee—the manager of a government savings bank, their 13-year-old daughter Jaisai and 13-year-old son Jaitan. Jaisai shares his love of art, and enjoys painting. Jaitan studies at a boarding school in Nakhon Phanom which is famous for rugby. Sangkhom's dream is to carry the success of the Sri Sangkhom people even farther. He is creating a national arts centre for children in Wangsapong, where they can hone their skills and exhibit their works. Despite promise of state funds, the school is only 80% complete. Indeed, he sometimes feels like the Mad Ghost Teacher again, relying mostly on his former students for support. One of them drew up the blueprints free of charge, and to show respect for his teacher Tinakorn has donated some of his award money to a foundation which oversees the construction of the centre.

Sangkhom stresses that much more work needs to be done. "I want children from all over Thailand to come here," he says. "The whole country will benefit." Having fought for two decades to convince first his students, then their parents, that studying art brings rewards, he still has to persuade officials that he is not a mad ghost, but a national asset who has put Thailand on the world's art map. ■ **Scott**

◆ นายสังคม ทองมี ◆

ประวัติ

นายสังคม ทองมี เกิดเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๙๖ ณ อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรของ นายบุญจันทร์ นางพัฒน์ ทองมี สมรสกับนางเสรณีย์ ทองมี มีบุตร ๒ คน คือนางสาวใจใส และนายไฉมัน ทองมี

ประวัติการศึกษา

๒๕๐๙ ประถมศึกษา โรงเรียนเมืองเลย

๒๕๑๒ มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสโสมสรวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเลย

๒๕๑๔ มัธยมศึกษาตอนปลาย (แผนกวิทยาศาสตร์) โรงเรียนสโสมสรวิทยาลัย
อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยทุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น

๒๕๑๕ ทุนอเมริกันฟิลด์ เซอร์วิส (AFS) ที่ Laguna Blanca School, Santa Barbara California, USA

๒๕๑๖ - ๒๕๒๐

ครุศาสตรบัณฑิต (ศิลปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทุน American Woman Club
สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา

ทุนบริษัท สหศรีชัยก่อสร้าง จำกัด

ได้รับคัดเลือกร่วมโครงการเรือเยาวชนเอเชียอาคเนย์ไปประเทศสมาคมอาเซียนและญี่ปุ่น (๒๕๑๙)

๒๕๓๓ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ศิลปศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทุนอาจารย์แพนน้อย เทพหัสดิน

ประวัติการทำงาน

๒๕๒๑ - ปัจจุบัน ตำแหน่งอาจารย์ ๓ ระดับ ๘ หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา โรงเรียนศรีสงครามวิทยา
อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย

๒๕๓๒ - ๒๕๓๓

อาจารย์พิเศษวิชาศิลปะ โรงเรียนจิตรลดา กรุงเทพฯ

๒๕๓๗ ผู้อำนวยการ “ศูนย์ศิลป์สิรินธร”

๒๕๔๓ อาจารย์พิเศษวิชาศิลปะ โรงเรียนจิตรลดา กรุงเทพฯ

ผลงานดีเด่นที่ควรยกย่อง

๒๕๒๑ ปัจจุบันดำเนินโครงการเพื่อโอกาสชีวิตและการศึกษา จัดหาทุนการศึกษาสนับสนุนนักเรียนที่
ขัดสนจากบุคคล มูลนิธิ หน่วยงานของรัฐและเอกชน จำนวนกว่า ๑๐ ล้านบาท เพื่อศึกษาต่อ
ด้านศิลปะในระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศิลปิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฯลฯ

ได้รับเชิญเป็นวิทยากรพิเศษ บรรยายให้ความรู้ด้านทัศนศิลป์ศึกษา ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล จังหวัด กรม กระทรวง มหาวิทยาลัยและต่างประเทศกว่า ๒๐๐ ครั้ง

ได้รับเชิญเป็นกรรมการดำเนินการคัดเลือกและตัดสินผลงานศิลปะเด็ก เยาวชน ตลอดจน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนในหน่วยงานของรัฐและเอกชน มากกว่า ๑๐๐ ครั้ง

๒๕๒๒ ปัจจุบันลูกศิษย์ที่โรงเรียนศรีสงครามวิทยาลัยสร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณได้รับรางวัลศิลปะ เด็กและเยาวชนระดับชาติ ระดับนานาชาติ และระดับโลกกว่า ๕,๐๐๐ รางวัล

๒๕๒๘ จัดนิทรรศการศิลป์ศรีสงคราม ครั้งที่ ๑ เพื่อนำรายได้ช่วยมูลนิธิเด็กปัญญาอ่อนและกองทุน ศิลป์ศรีสงคราม โดยพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาทินัดดามาดู เสด็จเป็นองค์ประธานพิธีเปิดนิทรรศการ

๒๕๓๑ ก่อตั้งมูลนิธิศิลป์ศรีสงคราม

๒๕๓๒ จัดนิทรรศการศิลป์ศรีสงคราม ครั้งที่ ๒ ณ โรงแรมมณเฑียร โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานพิธีเปิดนิทรรศการ

๒๕๓๓ - ๒๕๓๗ ริเริ่มและดำเนินการสร้าง ศูนย์ศิลป์ศรีสงคราม ศูนย์ศิลปะเด็กและเยาวชนสมบูรณ์ แห่งแรกของประเทศไทยจนแล้วเสร็จ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานนาม “ศูนย์สิรินธร”

๒๕๓๕ Asean Cultural Committee คัดเลือกถ่ายทำสารคดีโทรทัศน์ชุด “อัจฉริยภาพศิลปินเด็กไทย” ด้านทัศนศิลป์ เพื่อเผยแพร่ในประเทศสมาชิกอาเซียน

สอบคัดเลือกได้เป็นตัวแทนครูกรมสามัญศึกษาสอนศิลปะที่ **Sanfrancisco University High School** รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา

๒๕๓๖ ก่อตั้ง “กองทุนครูสังคม ทองมี” เพื่อนักเรียนที่เป็นคนดีแต่ยากจน

ได้รับเชิญเข้าร่วมโครงการ **World Plane Project** ของสายการบิน Northwest Airlines ที่เมือง Minneapolis รัฐ Minnesota สหรัฐอเมริกา

๒๕๓๗ สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ คัดเลือกเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าประชุมสัมมนา **Asean Visual Art Education Symposium** ที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

๒๕๓๘ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงพนมเปญ กัมพูชา เชิญไปแสดงนิทรรศการภาพเขียนเด็ก ศูนย์ศิลป์สิรินธรและสอนศิลปะเด็กกำพร้าเขมร ในโครงการ **วัฒนธรรมกัมพูชา-ไทย** สายใยไม่รู้สิ้น

องค์กร SPAFA คัดเลือกเป็นตัวแทนประเทศไทยเข้าสัมมนา **Asean Art Education Secondary School Curriculum Development** ณ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย

รางวัลที่เคยได้รับ

๒๕๒๕ รางวัลครูศาสตร์ดีเด่นปี ๒๕๒๕ เป็นคนแรกในโอกาสสถาปนาครบรอบ ๒๕ ปี คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๒๕๒๖ รางวัลครูศิลปะยอดเยี่ยม คนแรกของเขตการศึกษา ๙
- ๒๕๒๗ รางวัลครูศิลปะยอดเยี่ยม คนแรกของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและเครือซีเมนต์ไทย ในการประกวด ศิลปะเด็กทั่วประเทศ
- ๒๕๒๗ รางวัลคนไทยตัวอย่างของมูลนิธิธารน้ำใจ เป็นครูผู้สอนคนแรกของไทย ได้รับพระราชทานรางวัล จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ ศาลาดุสิดาลัย
- ๒๕๓๒ รางวัลครูศิลปะยอดเยี่ยมนานาชาติ (The Outstanding Coaching Teacher Award) ที่กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน
- ๒๕๓๒ สภามหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาศึกษาศาสตร์
- ๒๕๓๓ นิตยสาร Time Magazine ที่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ตีพิมพ์ประวัติและการทำงานเผยแพร่ ทั่วโลก ซึ่งนับเป็นครูคนแรกของประเทศไทย และรางวัล Ashok Fellow Award จาก Ashoka Innovator For The Public, Virginia, USA ในฐานะผู้สร้างสรรค์แนวคิดใหม่และงานต่อ สาธารณชน
- ๒๕๓๔ รางวัลกิตติคุณสัมพันธ์ สังข์เงิน สาขาส่งเสริมและเผยแพร่กิจกรรมของเยาวชน ของสมาคม นักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย
- รางวัลสมาชิกรื้อเยาวชนดีเด่น ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ของสมาคม รื้อเยาวชนเอเชียอาคเนย์แห่งประเทศไทย
- รางวัลครูดีเด่น ระดับมัธยมศึกษาของคุรุสภา จังหวัดเลย
- รางวัลครูดีเด่น ประเภทผู้สอนของกรมสามัญศึกษา
- รางวัลครูดีเด่นระดับชาติ ประเภทผู้สอน ระดับมัธยมศึกษาขององค์การคุรุสภา
- ๒๕๓๗ รางวัลคนดีศรีสังคม ของมูลนิธิศาสตราจารย์ประภาศน์ อวยชัย สมาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
- ๒๕๓๘ สถานีโทรทัศน์ CNN International ที่มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาเผยแพร่ผลงานไปทั่วโลก หลายครั้งใน CNN World News, CNN World Report, CNN News Room และ CNN Inside Asia
- ๒๕๔๐ รางวัล คนดีศรีเมืองเลยของจังหวัดเลย พ.ศ. ๒๕๔๐
- ๒๕๔๒ รางวัล บุคคลดีเด่น ๑๐๐ ปี วังสะพุง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย
- ครูสังคม ทองมี เป็นผู้ที่สร้างให้คนเกิดความรักในงานศิลปะ รักในความจริง ความดี ความงาม โดยเฉพาะการให้ความรู้ทางศิลปะไปอยู่ในกลุ่มเด็กชนบทเปิดโลกศิลปะสู่กลุ่มเด็กซึ่งไม่ค่อยมีโอกาสมากนัก เป็นผู้สืบทอดวิชาให้แก่เด็กและมีชื่อเสียงในฐานะครูผู้ยิ่งใหญ่ เป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของศิษย์ที่ โต้งดังและมีชื่อหลายคน จนเป็นที่ประจักษ์ทั้งในระดับชาติ และระดับนานาชาติ โดยได้รับรางวัลมากกว่า ๕,๐๐๐ รางวัล ศิลปะทำให้เด็กมีสุนทรีย์และก่อให้เกิดความมั่งคั่งทางจิตใจสำหรับเป็นพื้นฐานชีวิตต่อไป

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
จึงเห็นสมควรยกย่องให้

นายสังคม ทองมี

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาพัฒนาสังคม (ด้านศิลปศึกษา)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

หน่วยงานดีเด่นของชาติ
สาขาวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี
(ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประติษฐีย์ เขียวสกุล

บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
(ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

Participants in the thirty-second session (beginning on January 5, 1953) of a four-week course in the study of Radioisotope Techniques given by the Oak Ridge Institute of Nuclear Studies.
Sitting - Schlenker, Banker, Hutchinson, Barnett, Catlin, Hendrick, Pike, Simons
Standing - 1st row - Smith, Allen, Tyor, Chasson, Oliner, Thompson, Murphy, Chosaku!

◆ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล ◆

ประวัติ

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เกิดเมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ที่ตำบลอิศรานุภาพ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร เป็นบุตรของนายเป๊ะ นางอินทร์ เชี่ยวสกุล สมรสกับนางอุบลศรี เชี่ยวสกุล มีบุตรชายคนเดียวชื่อ นายอดิทธิ เชี่ยวสกุล

ประวัติการศึกษา

วิทยาศาสตร์บัณฑิตทางเคมี รุ่นแรก จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปริญญาทางวิทยาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยแห่งฟิลิปปินส์ (U.P.)
ปริญญาเอกทางเคมี จากมหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ สหรัฐอเมริกา

ประวัติการทำงาน

ข้าราชการบำนาญตำแหน่งสุดท้าย คือ เลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ หลังเกษียณอายุราชการแล้ว ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางมหาวิทยาลัยหลายแห่ง และเป็นนายกสภาวิทยาลัยราชภัฏภาคย์ ปัจจุบันได้ร่วมปฏิบัติงานกับทางราชการในหน้าที่กรรมการและอนุกรรมการหลายคณะ

ประสบการณ์และผลงาน

การเผยแพร่วิชากัมมันตภาพรังสี

ได้เผยแพร่วิชากัมมันตภาพรังสี โดยการบรรยายวิชาเคมีกัมมันตภาพรังสี (Radiochemistry) และการใช้ปรมาณูกัมมันตภาพรังสี (Radioisotopes) ให้ข้าราชการทั้งพลเรือนและทหารเป็นครั้งแรก ณ ห้องประชุม กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นระยะเวลา ๒ ปี (๒๔๘๘-๒๕๐๐) และได้บรรยายวิชาดังกล่าวแก่นิสิตวิทยาศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นการส่งเสริมงานของคณะกรรมการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ เนื่องจาก ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เป็นนักวิทยาศาสตร์ชาวต่างชาติคนแรกที่สหรัฐอเมริกาได้อนุญาตให้เข้ารับการอบรมในการใช้ปรมาณูกัมมันตภาพรังสี รุ่นที่ ๓๒ ที่สถาบันการศึกษา นิวเคลียร์โอกริดจ์ (Oak Ridge Institute of Nuclear Studies) รัฐเทนเนสซี สหรัฐอเมริกา

การบริหารงานสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย

ได้ช่วยเหลือสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย โดยการเป็นสมาชิกของสมาคมวิทยาศาสตร์ฯ และได้รับเลือกให้เป็นกรรมการบริหารสมาคมฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๙ ต่อมาได้รับเลือกเป็นผู้ช่วยเลขาธิการ และในพุทธศักราช ๒๕๐๓ ได้รับเลือกเป็นเลขาธิการ เนื่องจากได้เป็นกรรมการบริหารของสมาคมฯ จึงได้สังเกตเห็นว่าในประเทศไทย ก็เหมือนในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย มีคนจำนวนน้อยมากที่สนใจในบทบาทอันสำคัญของวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสาขาวิชาที่ให้ผลประโยชน์ตอบแทนต่ำ ในระยะแรกที่ได้เป็นกรรมการบริหารของสมาคมวิทยาศาสตร์ฯ นั้น สมาคมฯ ไม่มีสำนักงานเป็นหลักแหล่ง เลขาธิการต้องอาศัยหน่วยงานที่ตนสังกัดอยู่เป็นที่ทำการสมาชิกและกรรมการบริหารของสมาคมฯ ก็ไม่ได้สนับสนุนสมาคมฯ มากเท่าที่ควร ซึ่งผิดจากในสหรัฐอเมริกาตามที่ได้ประสบมา จึงได้เสนอให้ปรับปรุง

การบริหารงานของสมาคมวิทยาศาสตร์ฯ ให้เข้มแข็ง โดยแก้ไขวิธีการเลือกตั้งกรรมการบริหาร ให้มีการแต่งตั้งกรรมการเลือกตั้ง เพื่อพิจารณาผู้ที่เหมาะสมจะได้รับการเสนอชื่อเข้ารับการเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหาร ซึ่งทำให้สมาคมวิทยาศาสตร์ฯ มีโอกาสเลือกผู้ที่ย่อมอุทิศเวลาอันมีค่าให้แก่สมาคมฯ มาเป็นกรรมการบริหาร ต่อมาได้เจรจาขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิเอเชีย จนได้รับทุนอุดหนุนจำนวน ๔๓,๐๐๐ เหรียญอเมริกัน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๒ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตั้งและดำเนินงานสำนักงาน และแผนการต่างๆ ของสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย

การจัดตั้งสภาวิจัยแห่งชาติ

เป็นผู้มีบทบาทและมีส่วนสำคัญยิ่งในการจัดตั้งสภาวิจัยแห่งชาติ ซึ่งตามหลักฐานเอกสาร พลโท พระยาศัลยวิธานนิเทศ ได้บันทึกเสนอความเห็นต่อผู้บังคับบัญชา ขอให้รัฐบาลจัดตั้งสภาวิจัยแห่งชาติ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๕ แต่ไม่ได้รับการสนับสนุนแผนการจัดตั้งสภาวิจัยแห่งชาติจึงต้องล้มเลิกไป ต่อมา ดร.ตัว ลพานุกรม อดีตรัฐมนตรี และอดีตอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์ (ปัจจุบันคือกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม) ได้พยายามจัดตั้งสภาวิจัยแห่งชาติและสถาบันการวิจัยทางวิทยาศาสตร์จนเกือบจะเป็นผลสำเร็จ โดยมีโครงการที่จะก่อสร้างสถานที่ทำงานในบริเวณ ซึ่งรวมเนื้อที่ตั้งแต่องค์การเภสัชกรรมผ่านไปยังกระทรวงอุตสาหกรรมจนรวมถึงโรงพยาบาลสงฆ์ แต่ท่านได้ถึงแก่อนิจกรรมเสียก่อน การจัดตั้งสภาวิจัยแห่งชาติ จึงได้หยุดชะงักไปอีกครั้งหนึ่ง ต่อมา ดร.จำรง รัตนะรัต อดีตปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมและอดีตอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์ ได้รวบรวมและร่างโครงการสภาวิจัยแห่งชาติเสนอต่อรัฐบาล แต่ปรากฏว่าเรื่องนี้ไปติดค้างการพิจารณาอยู่ที่พรรคเสรีมนังคศิลา เมื่อ ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล กลับมายังประเทศไทยภายหลังจากได้ไปศึกษาในต่างประเทศ และร่วมงานกับเสรีไทยในแผนการช่วยเหลือสัมพันธมิตรต่อสู้ปฏิปกษ์รวมเป็นระยะเวลาทั้งหมด ๑๘ ปี และได้ทราบเรื่องการเสนอจัดตั้งสภาวิจัยแห่งชาติ แล้วก็ได้หาโอกาสชี้แจงต่อ จอมพล ผิน ชุณหะวัณ รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ให้ทราบถึงประโยชน์ของสภาวิจัยแห่งชาติเท่าที่สหรัฐอเมริกาได้ประสบมา จอมพล ผิน ชุณหะวัณ จึงได้ช่วยเหลือในการสนับสนุนเรื่องนี้ให้ผ่านการพิจารณาของพรรคเสรีมนังคศิลา จนกระทั่งเมื่อเดือนกันยายน ๒๔๙๙ รัฐบาลก็ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ ฉบับแรก ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้มีสภาวิจัยแห่งชาติขึ้นเป็นครั้งแรก ในพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีหน้าที่ทำการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์เท่านั้น

ภายหลังจากปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ รัฐบาลโดยจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะเร่งรัดพัฒนาประเทศชาติทุกด้าน และพิจารณาเห็นว่า การที่จะพัฒนาประเทศชาติ ให้เจริญก้าวหน้ารวดเร็วและสมบูรณ์จริงๆ แล้ว จะต้องอาศัยวิชาการด้านสังคมเกี่ยวกับจิตใจ ประเพณีนิยมและความคิดเห็นต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานที่จะวางนโยบายที่จะพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกันด้วย จึงได้ปรับปรุงการดำเนินงาน และองค์ประกอบของสภาวิจัยแห่งชาติเสียใหม่ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๐๒ รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติฉบับใหม่ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๙๙ ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ระบุให้มีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ๕ สาขาวิชาและทางสังคมศาสตร์ ๕ สาขาวิชา รวม ๑๐ สาขาวิชา ในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติฉบับใหม่นี้ ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล ก็ได้มีบทบาทและมีส่วนสำคัญยิ่งเช่นเดียวกัน

การจัดตั้งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เป็นผู้ชักนำให้เกิดสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทยขึ้น ตามพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๖ ปัจจุบันเรียกว่า “สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย” ตามพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งได้ปรับปรุงใหม่ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๖

ในการจัดตั้งสถาบันนี้ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เป็นผู้มีบทบาทและมีส่วนสำคัญยิ่งกล่าวคือเดิมนายแฟรงค์ จี.นิคัลส์ (Frank G. Nicholls) เลขาธิการองค์การวิจัยวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมแห่งเครือจักรภพออสเตรเลีย ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้เชี่ยวชาญของสหประชาชาติมาประจำประเทศไทย เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๐๔ เพื่อช่วยเหลือราชการกรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการให้คำแนะนำในการดำเนินงานส่งเสริมและวางแผนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย ภายหลังจากที่ได้ทำการสำรวจการดำเนินงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย (A Program for the Development of Scientific Research in Thailand) ขึ้นเสนอต่อรัฐบาลไทย และสหประชาชาติเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๐๔

สภาวิจัยแห่งชาติได้พิจารณาแล้วเห็นว่ารายงานนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงแก้ไขระบบการดำเนินงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย จึงได้ดำเนินการขอให้สหประชาชาติส่งนายนิคัลส์มาประจำประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง เพื่อติดตามผลงานและแก้ไขตัดแปลงคำแนะนำต่างๆ ที่ได้เสนอไว้ในรายงานโครงการพัฒนาการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทย สหประชาชาติจึงได้ส่งนายนิคัลส์มาประจำที่สภาวิจัยแห่งชาติ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๐๕ ภายหลังจากที่นายนิคัลส์ ได้พบปะปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องทั้งกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ในประเทศไทยหลายท่านแล้ว ปรากฏว่าจำเป็นต้องมีการแก้ไขตัดแปลงบ้างตามคำแนะนำต่างๆ ที่ได้เสนอไว้ในรายงานนั้น นายนิคัลส์ จึงได้จัดร่างข้อเสนอต่างๆ ขึ้นใหม่เพื่อจัดวางกำหนดกรอบของงานให้เหมาะสมยิ่งขึ้นสำหรับการพัฒนาการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์ในประเทศไทย แต่ยังคงรักษาลักษณะเดิมของข้อเสนอครั้งก่อนไว้เฉพาะที่จำเป็นหากจะจัดตั้งองค์การวิจัยที่มีประสิทธิภาพขึ้นมา ส่วนโครงร่างของสภาวิจัยแห่งชาติให้คงไว้ในรูปเดิม แต่สภาวิจัยแห่งชาติเห็นว่าไม่เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ด้านบริหารงานในห้องปฏิบัติการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นภาระในการดำเนินงานทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์แขนงใหญ่ๆ ของชาติ ควรเป็นหน้าที่ขององค์การใหม่ที่จะจัดตั้งขึ้นมาเรียกว่า “สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย” เพื่อวิจัยทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์ อันเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศทรัพยากรธรรมชาติ อุตสาหกรรมและการบริหารงานด้านต่างๆ รวมทั้งการอนามัยและสวัสดิการของประชาชนและนำเอาผลการวิจัยนั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ เมื่อพลเอก เนตร เขมะโยธิน เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี ในฐานะเลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ นำนายนิคัลส์ พร้อมด้วย ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล รองเลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ ฝ่ายวิทยาศาสตร์ เข้าพบ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอโครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยดังกล่าว จอมพล สฤษดิ์ ก็บันทึกสนับสนุนให้ดำเนินการได้โดยด่วน

การควบคุมและการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เป็นผู้ริเริ่มเรื่องควบคุมและปรับปรุงคุณภาพของสิ่งแวดล้อม เนื่องจากมีปัจจัยหลายประการที่มนุษย์ทำให้คุณภาพของสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง เช่น การเพิ่มความหนาแน่นของประชากร การเพิ่มคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศ การเพิ่มหมอกในบรรยากาศ การทำให้น้ำชายฝั่งทะเลและในมหาสมุทรสกปรก การแพร่กระจายแก๊สมันตภาพรังสีในบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งมีชีวิต น้ำธรรมชาติ และบรรยากาศโดยความตั้งใจและไม่ระมัดระวัง ผลของการนำสิ่งมีชีวิตชนิดใหม่จากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่ง การกดดันให้ใช้น้ำจากแหล่งธรรมชาติมากขึ้น การเสื่อมคุณภาพของมวลน้ำ ในทะเลหลวงและทะเลสาบ การเสื่อมคุณภาพของดิน การรบกวนจากเสียง การแพร่กระจายสิ่งโสโครกให้แก่ อากาศ ดิน น้ำ และสิ่งมีชีวิต การทำลายระบบนิเวศวิทยา ซึ่งทำให้สัตว์และพืชบางพันธุ์สูญสิ้นไป การระบายความร้อนจากโรงงานกำเนิดไฟฟ้าแบบพลังงานปรมาณูและแบบธรรมดาไปสู่อากาศและน้ำ

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาสิ่งแวดล้อมเช่นกัน โดยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษในอากาศ ส่วนเรื่องมลพิษในน้ำก็มีหน่วยราชการและหน่วยงานบางหน่วยได้ดำเนินการอยู่แล้ว แต่เนื่องจากในขณะที่ยังดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ (๒๕๑๒-๒๕๑๖) ดร.ประดิษฐ์ ได้มีโอกาสติดต่อและรับคำแนะนำจากนักวิทยาศาสตร์ของสภาวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Academy of Science) ของสหรัฐอเมริกาในเรื่องมลพิษที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย ท่านได้ตระหนักเป็นครั้งแรกถึงความจำเป็นที่ต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ถึงแม้ว่าน้ำตามแม่น้ำลำคลองในกรุงเทพฯ เมื่อประมาณ ๒๐ ปีที่แล้วมา ยังมีคุณลักษณะดี (สีน้ำตาลแดง) ซึ่งแตกต่างกับสภาพน้ำเสีย (สีดำ) ทุกวันนี้ก็ตาม เมื่อได้เสนอเรื่องการป้องกันปัญหามลพิษต่อรัฐบาล ก็ได้รับมติจากรัฐบาลให้แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมคุณภาพของสิ่งแวดล้อมในสภาวิจัยแห่งชาติ โดยมี ดร.ประดิษฐ์ เป็นประธาน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ภายหลังจากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์เมื่อวันที่ ๑-๑๖ มิถุนายน ๒๕๑๕ ได้มีการจัดตั้งสำนักงาน คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้น โดยมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานและต่อมาได้ปรับปรุงคณะกรรมการดังกล่าวให้มีอำนาจหน้าที่มากขึ้น โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน

การจัดตั้งสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เป็นผู้ริเริ่มและดำเนินโครงการสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช โดยเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๑๐ ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราชขึ้น เพื่อให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย ใช้พื้นที่ของกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา เป็นเนื้อที่ประมาณ ๘๕ ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นสถานที่ที่ได้รับความคุ้มครอง สำหรับรวบรวมข้อมูลอุทกเกี่ยวกับปัจจัยของสิ่งแวดล้อมที่ประสบกันเสมอในป่าดงดิบเขตร้อน สำนักงานโครงการวิจัยขั้นสูง (Advanced Research Project Agency หรือ ARPA) ของสหรัฐอเมริกาและหอปฏิบัติการกองทัพบกที่เนติก (NATIC) รัฐแมสซาชูเซตส์ ได้ให้ความร่วมมือด้วยการจัดสรรทุนอุดหนุน

สถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราชได้ดำเนินการค้นคว้าและวิจัยมาแล้วหลายเรื่อง เช่น การค้นคว้าจุลอุตุนิยมวิทยา (Micrometeorology) รังสีจากดวงอาทิตย์ (Solar Radiation) อุทกวิทยา (Hydrology)

เป็นต้น นอกจากงานศึกษาวิจัยแล้วยังได้ใช้เป็นสถานที่ฝึกนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วย

ต่อมา ARPA ได้เลิกปฏิบัติการในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเห็นควรให้สถานี ดำเนินการต่อไป จึงได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความช่วยเหลือแก่สถานี ในด้านการเงินปีละ ๕๗๘,๐๐๐ บาท ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราชต่อไป เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๖ คณะรัฐมนตรี มีมติให้สถานี ดำเนินการทางด้านวิชาการภายใต้การกำกับของการของคณะกรรมการวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกกราชในอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ

การสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล เป็นผู้ริเริ่มนำการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียม (Remote Sensing) เข้ามาใช้เป็นครั้งแรกในประเทศไทย

โครงการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียมที่สหรัฐอเมริกากำลังดำเนินอยู่จนถึงปัจจุบันนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากคำปราศรัยของประธานาธิบดีริชาร์ด เอ็ม นิกสัน (Richard M. Nixon) แห่งสหรัฐอเมริกาในที่ประชุมใหญ่องค์การสหประชาชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ว่า “ประเทศทั้งหลายควรจะร่วมมือร่วมใจกันศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางอวกาศ สหรัฐอเมริกเองก็เริ่มตระหนักว่า เทคโนโลยีทางอวกาศให้คุณประโยชน์ แก่โลกและมวลมนุษยชาติอย่างมหาศาล ฉะนั้นเราควรจะร่วมมือและช่วยเหลือกันแสวงหาความรู้ ความเข้าใจตลอดจนคุณประโยชน์ที่จะได้รับจากทางการศึกษาค้นคว้าแขนงนี้ตั้งแต่นี้”

ประเทศไทยได้รับทราบและเตรียมการเข้าร่วมโครงการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติด้วยดาวเทียมเมื่อ นายเอฟ แซด คูทีนา (F.Z.Kutena) ผู้เชี่ยวชาญทางพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศปากีสถานตะวันออก (บังกลาเทศปัจจุบันนี้) ได้ลี้ภัยสงครามกลางเมืองในปากีสถานตะวันออกมาพำนักชั่วคราวอยู่ในกรุงเทพฯ นายคูทีนาได้แจ้งแก่ ดร.ยอร์ช ชิตส์ (George Schutz) ผู้แทนองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทยว่า ในไม่ช้าสหรัฐอเมริกาจะส่งดาวเทียมขึ้นโคจรรอบโลก เพื่อสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในสหรัฐอเมริกา ดาวเทียมนี้สามารถถ่ายภาพเก็บข้อมูลต่างๆ โดยการบันทึกด้วยอุปกรณ์จากระยะไกลได้อย่างรวดเร็ว ถ้าประเทศไทยมีความประสงค์จะดำเนินการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยด้วยดาวเทียมตามกำหนดระยะเวลาที่ผ่านประเทศไทยแล้ว สหรัฐอเมริกาก็คงยินดีจัดการให้ดาวเทียมถ่ายภาพทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทยตามความต้องการ และส่งภาพดังกล่าวมาให้ประเทศไทยโดยไม่ต้องจ่ายค่าบริการ นอกจากนี้สหรัฐอเมริกายังพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในการฝึกอบรมแนะนำการใช้เครื่องบันทึกรหัสและการดำเนินงานเรื่องนี้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๒ สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ ๑-๑๔ พฤษภาคม ๒๕๑๔ โดยไม่ต้องออกค่าใช้จ่าย

ระบบสารนิเทศสากล (PGI)

เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ องค์การการศึกษา พิจารณาเห็นว่าถึงเวลาอันสมควรขยายระบบสารนิเทศวิทยาศาสตร์สากลให้ครอบคลุมข้อมูลด้านอื่นที่เพิ่มพูนตามมา จึงตกลงให้ปรับปรุงระบบสารนิเทศวิทยาศาสตร์สากล (UNISIST) เป็นระบบสารนิเทศสากล (General Information Programme or PGI ซึ่งย่อตามชื่อ ในภาษาฝรั่งเศส) ณ ที่นี้ ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล ขอแสดงความภูมิใจที่ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนให้เป็นกรรมการสภาระหว่างรัฐบาลว่าด้วยโปรแกรมสารนิเทศทั่วไป (Intergovernment

Council for the General Information Programme) ใน พ.ศ. ๒๕๓๗ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการระบบสารสนเทศวิทยาศาสตร์สากลในขณะที่ยังไม่ได้รับการหน้าที่ให้กว้างขวางขึ้น ก็ได้ดำเนินกิจกรรมนอกเหนือจากทางวิทยาศาสตร์ โดยได้เสนอรัฐบาลให้จัดตั้งระบบสารสนเทศทุกวิชาการ บัดนี้ได้มีผู้นำเครื่องมือทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ วิทยุ วิทยุทัศน์ ดาวเทียม ฯลฯ มาช่วยการปฏิบัติงานสารสนเทศให้รวดเร็วขึ้น จึงเกิดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology or IT) ขึ้น ซึ่งเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายอยู่ทุกวันนี้

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน

พ.ศ. ๒๔๙๙	ตริตาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๐๒	ตริตาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๐๔	ทวิติยาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๐๖	ทวิติยาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๐๘	ประถมาภรณ์มงกุฎไทย
พ.ศ. ๒๕๑๑	ประถมาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๑๓	ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ
พ.ศ. ๒๕๑๔	มหาวิริยมงกุฎ
พ.ศ. ๒๕๒๒	มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
พ.ศ. ๒๕๒๖	เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา สาขาวิทยาศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๒๖	ตติยจุลจอมเกล้า
พ.ศ. ๒๕๓๓	ตติยจุลจอมเกล้าวิเศษ

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
 ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
 จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประดิษฐ์ เชี่ยวสกุล

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ
 สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี)
 ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

หน่วยงานดีเด่นของชาติ
สาขาอนุรักษ์ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ด้านอนุรักษ์พรรณพืช)

ดร.วีระชัย ณ นคร

ผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
เป็นผู้อำนวยการเข้ารับพระราชทานรางวัล

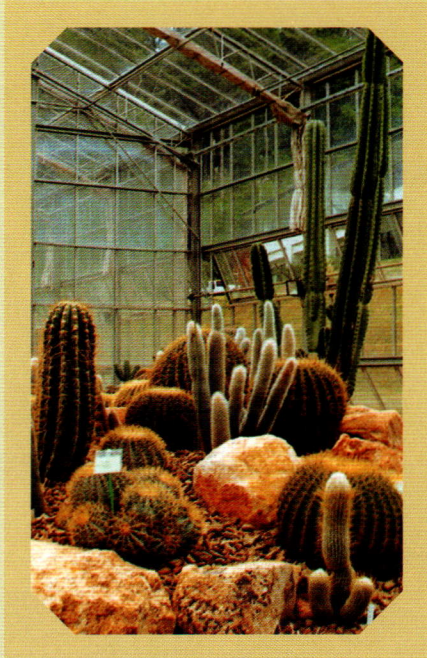

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

หน่วยงานต้นต้นของชาติ
สาขาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ด้านอนุรักษ์พรรณพืช)
ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

◆ สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ◆

๑. ความเป็นมาและองค์ประกอบของสวนพฤกษศาสตร์

สวนพฤกษศาสตร์จัดเป็นสถาบันทางวิชาการด้านพืชที่มีองค์ประกอบสำคัญหลายประการรวมอยู่ด้วยที่เป็นลักษณะเด่นได้แก่ การรวบรวมพรรณไม้หลากหลายชนิดทั้งพืชเดิมและพืชต่างถิ่นที่ทราบชื่อและที่มาแน่นอน มาจัดปลูกร่วมกันอย่างเป็นระบบในพื้นที่ขนาดใหญ่ สวนพฤกษศาสตร์จึงเป็นศูนย์กลางทางวิชาการด้านพืชที่มีการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ เป็นศูนย์พัฒนาบุคลากร ศูนย์รวมข้อมูลเอกสารอ้างอิง สิ่งพิมพ์เผยแพร่ ศูนย์วิจัยค้นคว้าสถานศึกษาภาคสนามและพัฒนางานด้านพฤกษศาสตร์ ตลอดจนเป็นสถานที่ให้การพักผ่อนหย่อนใจ ความสุนทรีย์ และสนทนากาพย์แก่ประชาชนทั่วไป

นอกจากการเป็นศูนย์รวมพรรณพืชนานาชนิดที่มีการจัดปลูกไว้อย่างมีระบบและเสริมด้วยการตกแต่งภูมิทัศน์อย่างสวยงามแล้ว สวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริงยังต้องประกอบด้วยนักพฤกษศาสตร์ กิจกรรมและส่วนสนับสนุนงานวิชาการด้านพืชที่เกี่ยวข้อง อาทิ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาค้นคว้าวิจัย การรวบรวมและถ่ายทอดข้อมูล การผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ฯลฯ เพื่อให้เป็นแหล่งสรรพความรู้ทางวิชาการด้านพืชที่สมบูรณ์แบบอย่างแท้จริง

นอกจากนี้สวนพฤกษศาสตร์ยังประกอบด้วยส่วนบริการอื่น อาทิ อาคารที่ทำการศูนย์สารสนเทศ หอพรรณไม้ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ศูนย์วิจัยและปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกอบรม โรงเรือนเพาะชำและอนุบาลพืช ห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ ศูนย์รวบรวมข้อมูลพืช สวนรุกขชาติ เส้นทางเดินเท้าชมธรรมชาติ ระบบรักษาความสะอาดและความปลอดภัย ร้านขายของที่ระลึกและวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้เยี่ยมชมอีกด้วย

๒. สวนพฤกษศาสตร์สากลแห่งแรกของประเทศไทย

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์ พ.ศ.๒๕๓๕ ในสมัยนายอานันท์ ปันยารชุน มีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจในระยะแรกอยู่ภายใต้การดูแลของนายกรัฐมนตรี ตามประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๐๙ ตอนที่ ๔๐ ลงวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๕ ทั้งนี้นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำกับดูแลและต่อมาในปี๒๕๔๕ ได้เปลี่ยนแปลงสังกัดมาอยู่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีนโยบายให้ห้องจัดการสวนพฤกษศาสตร์ดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าในระดับนานาชาติ

ใน พ.ศ.๒๕๓๗ ทางองค์การฯ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ พระราชทานพระราชานุญาตจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้ใช้ชื่อสวนพฤกษศาสตร์ในภาคเหนือขององค์การฯ ที่อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ว่า

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

Queen Sirikit Botanic Garden

๓. วิสัยทัศน์

เป็นรัฐวิสาหกิจที่ดำเนินงานให้ประเทศไทยมีส่วนพหุภาษาศาสตร์ที่ได้ระดับมาตรฐานสากล มีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพืช เป็นสถานศึกษาในธรรมชาติของเยาวชน เป็นแหล่งปลูกฝังทัศนคติให้ชาวไทยตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ เป็นศูนย์พัฒนาบุคลากรระดับสูงด้านพืช และเป็นสถานที่เชิดชูความงามและคุณค่าของพรรณไม้ไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่ชาวโลก

๔. วัตถุประสงค์ของรัฐบาลในการจัดตั้งองค์การสวนพฤกษศาสตร์

๔.๑ โดยเหตุที่ประเทศไทยยังไม่มีสวนพฤกษศาสตร์ที่สมบูรณ์แบบในระดับสากลแท้จริงที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์วิชาการและบริการด้านพืชของประเทศ

๔.๒ ให้เป็นสถานที่รวบรวมพรรณไม้นิตต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จัดปลูกให้สวยงาม ร่มรื่น เป็นหมวดหมู่อย่างผสมผสานตามอุปนิสัยพรรณไม้ มีการติดป้ายชื่อชัดเจน

๔.๓ เป็นศูนย์อนุรักษ์พรรณพฤกษชาติของประเทศไทย โดยเฉพาะไม้ประจำถิ่นกล้วยไม้ ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ พืชสมุนไพร ไม้หายาก และที่กำลังจะสูญพันธุ์ ตลอดจนดำเนินการขยายพันธุ์ให้มีปริมาณเพิ่มขึ้นเพื่อการศึกษาในอนาคต

๔.๔ เป็นสถานที่อนุรักษ์สังคมพืช ระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม โดยจัดให้เป็นแหล่งความงามตามธรรมชาติ ให้สอดคล้องกับการศึกษาและสหนาการทางวิชาการ

๔.๕ เป็นสถาบันทางการศึกษาด้านพฤกษศาสตร์ โดยดำเนินงานร่วมกับมหาวิทยาลัยและสถาบันทางวิชาการชั้นสูงในการพัฒนาบุคลากรและผลิตนักพฤกษศาสตร์ให้กับประเทศ

๔.๖ เป็นศูนย์รวมข้อมูลพืชและศูนย์รวมตัวอย่างพรรณไม้แห้งเพื่อการตรวจสอบรายชื่อพันธุ์ไม้ถูกต้องและเป็นศูนย์การค้นคว้าวิจัยทางด้านพฤกษศาสตร์อีกแห่งหนึ่งของประเทศ

๔.๗ เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล เอกสารและสิ่งพิมพ์เผยแพร่ในเรื่องที่เกี่ยวกับพืช

๔.๘ เป็นสถานศึกษาในธรรมชาติ ตลอดจนการสหนาการ พักผ่อนหย่อนใจและให้ความรู้ โดยเฉพาะวิชาการทางด้านพฤกษศาสตร์แก่ผู้เยี่ยมชมทุกชั้น ทุกวัย และทุกระดับ

๔.๙ เป็นศูนย์ส่งเสริมให้ความร่วมมือในการศึกษาค้นคว้าวิจัยและฝึกอบรมทางด้านพฤกษศาสตร์อย่างต่อเนื่องกับทางมหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

๔.๑๐ เป็นศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านพฤกษศาสตร์และพันธุ์กรรมพืชของประเทศ โดยเฉพาะชนิดพืชที่มีการกระจายขึ้นอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๔.๑๑ เป็นสถานที่ส่งเสริม เผยแพร่ความสวยงาม และคุณค่าของพรรณพฤกษชาติไทยให้เป็นที่รู้จักแก่ประชาชนทั่วโลก

๔.๑๒ เป็นแหล่งปลูกฝัง โน้มน้าว กล่อมเกลาจิตใจและให้ความรู้แก่เยาวชนให้เกิดความหวงแหน และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทรัพยากรธรรมชาติ อันจะเป็นพื้นฐานวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ

๕. ผลการดำเนินงาน

องค์การสวนพฤกษศาสตร์ฯ จัดตั้งใน พ.ศ.๒๕๓๕ โดยระยะแรกมีสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่อาคารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ โดยคณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารองค์การฯ ชุดแรกประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.สง่า สรรพศรี เป็นประธาน ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ.๒๕๓๕ คณะรัฐมนตรี ได้มีมติแต่งตั้ง ดร.จำลอง เพ็งคล้าย ให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การสวนพฤกษศาสตร์เป็นท่านแรก ซึ่งท่านได้เป็นผู้วางรากฐานสวนพฤกษศาสตร์ระดับสากลไว้เป็นอย่างดี และด้วยภารกิจทางด้านการศึกษาพรรณพฤกษชาติของประเทศไทย และงานในหน้าที่ราชบัณฑิต ท่านจึงไม่สามารถมาปฏิบัติงานเต็มเวลาที่จังหวัดเชียงใหม่ได้

ต่อมาในเดือนกรกฎาคม พ.ศ.๒๕๓๖ คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้ง ดร.วีระชัย ณ นคร เป็นผู้อำนวยการ โดยได้เป็นผู้ทำการรับโอนทรัพย์สินจากกรมป่าไม้ และเข้าบุกเบิกดำเนินการในพื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ฯ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปลายปี ๒๕๓๖ เป็นต้นมา

ตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน องค์การสวนพฤกษศาสตร์ฯ มีความก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ โดยได้ดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอย่างมีประสิทธิภาพสามารถสนองนโยบายรัฐบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและเผยแพร่ความงามและคุณค่า ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชอันล้ำค่าของประเทศ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๕.๑ งานในพระราชดำริ

องค์การสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ทำหน้าที่เป็นศูนย์การศึกษาและพัฒนาเพื่อสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่

โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกในพระราชดำริ

โดยการเพาะขยายพันธุ์ และจัดปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่เปิดใหม่ลาดชัน เพื่อให้ยึดเกาะป้องกันการพังทลายของดิน เป็นการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เกิดพื้นที่สีเขียว มีการรณรงค์จัดกิจกรรมให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปร่วมกันปลูกหญ้าแฝก พร้อมทั้งจัดนิทรรศการและบรรยายให้ความรู้เรื่องหญ้าแฝก และประโยชน์ของหญ้าแฝกอย่างต่อเนื่อง

โครงการศึกษาความหลากหลายและนิเวศวิทยาของหึ่งห้อยในพระราชดำริ

สนองพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงจำนวนชนิด วงจรชีวิตและความสัมพันธ์ของพรรณไม้ป่ากับหึ่งห้อยและห่วงโซ่ความสมดุลแห่งธรรมชาติ เพราะหึ่งห้อยเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงความอุดมสมบูรณ์ของป่าและสิ่งแวดล้อม

โครงการจัดตั้งศูนย์รวมพรรณไม้บ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก ในพระราชดำริ

สนองพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในอันที่จะเสริมสร้างความมั่นคงภายในประเทศ พื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารและยกระดับคุณภาพชีวิตของราษฎรในท้องถิ่นให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนพัฒนาพื้นที่บ้านร่มเกล้าให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญของภูมิภาคต่อไป

โครงการศึกษาวิจัยกัญชงเพื่อพัฒนาศักยภาพเป็นพืชเศรษฐกิจ

สนองพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนพืชเส้นใย และเยื่อกระดาษของไทยอันจะสามารถลดการตัดไม้ทำลายป่าและลดการนำเข้าจากต่างประเทศอีกด้วย ซึ่งขณะนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ฯ ร่วมกับสำนักงาน กปร. ปปส. และกองทัพภาคที่ ๓ จัดปลูกกัญชง เพื่อการศึกษาบนพื้นที่กว่า ๔๐ ไร่ เพื่อบันทึกข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ สำหรับรองรับการพัฒนาให้พืชกัญชงเป็นพืชเศรษฐกิจ อุตุสสาหกรรมของประเทศไทยในอนาคต

๕.๒ ด้านวิชาการวิจัย

เพื่อให้องค์การสวนพฤกษศาสตร์ฯ เป็นศูนย์กลางการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและศูนย์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพืช ของประเทศ ศูนย์พัฒนาบุคลากรด้านพืชระดับสูง รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ และความร่วมมือประสานงานทางวิชาการกับนักวิจัยทั้งในและนอกประเทศ อีกทั้งยังเป็นศูนย์อนุรักษ์ขยายพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์พืช โดยใช้เทคโนโลยีชีวภาพ นักพฤกษศาสตร์ขององค์การฯ ได้ดำเนินการสำรวจการจัดเก็บตัวอย่าง พรรณไม้จากพื้นที่ป่าทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยดำเนินการเก็บรวบรวมตัวอย่างพืช เมล็ดพันธุ์ไม้หายากและพืชใกล้สูญพันธุ์ เพื่อการอนุรักษ์พันธุ์รวมถึงดำเนินการขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการต่างๆ อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนพันธุ์ไม้กับหน่วยงานต่างๆ และดำเนินการวิจัยทางด้านพืชร่วมกับสถาบันอื่นทั้งในและนอกประเทศ ตลอดจนพัฒนาบุคลากร นักวิชาการในระดับปริญญาโท และปริญญาเอกในสาขาที่ขาดแคลน

การดำเนินงานทางด้านวิชาการวิจัย ได้แบ่งส่วนงานต่างๆ ดังนี้

งานหอพรรณไม้

ดำเนินการสำรวจและเก็บรวบรวมพรรณไม้ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ตรวจสอบรายชื่อที่ถูกต้อง จัดทำตัวอย่างพรรณไม้แห้งและพรรณไม้ดอง เพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านพฤกษศาสตร์ชั้นสูง

งานอนุกรมวิธานพืช

ตรวจสอบเอกลักษณ์ และตัวอย่างพรรณไม้ที่ได้จากการเก็บตัวอย่างพรรณไม้ไว้กว่า ๒๕,๐๐๐ ตัวอย่างงานแลกเปลี่ยนพันธุ์ไม้กับหน่วยงานอื่น

ทั้งในและนอกประเทศเพื่อการศึกษาทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ต่อไป

งานศูนย์ข้อมูลพืช

เป็นฐานข้อมูลด้านพืชที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ ซึ่งมีหนังสือวิชาการทั้งของไทยและต่างประเทศกว่า ๔๐,๐๐๐ เล่ม ศูนย์รวมข้อมูลพืชระบบคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย Internet โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น ๓ ส่วน คือ ข้อมูลพืชที่ปลูกรวบรวมไว้ในสวนพฤกษศาสตร์ฯ ข้อมูลภาพ ข้อมูลเอกสาร โดยมีการจัดเป็นระบบโปรแกรมฐานข้อมูลกว่า ๒๕,๐๐๐ ข้อมูล

พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ

ดำเนินการออกแบบจัดแสดงและเตรียมข้อมูลในส่วนต่างๆ เพื่อการนำเสนอจัดแสดงและสาธิตความรู้ทางด้านพืช ระบบนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับพืช บนพื้นที่กว่า ๓,๐๐๐ ตารางเมตร

งานเทคโนโลยีชีวภาพ

โครงการรวบรวม อนุรักษ์และขยายพันธุ์กล้วยไม้ไทย เฟิน และพันธุ์ไม้หายาก โดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

งานความหลากหลายทางชีวภาพ

โครงการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพ และนิเวศเชิงอนุรักษ์ของสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ โดยเฉพาะพื้นที่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ

งานอนุรักษ์พันธุกรรมพืช

โครงการศึกษาและรวบรวมพืชและเมล็ดพันธุ์พืชหายากในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ และพื้นที่ภาคเหนือของไทย

งานพฤกษเคมี

โครงการตรวจหาปริมาณน้ำมันหอมระเหยและชนิดสารเคมีที่เป็นองค์ประกอบในน้ำมันจากพืชสมุนไพร

งานศึกษาวิจัยทางวิชาการด้านพืชและสิ่งแวดล้อมร่วมกับสถาบันทั้งในและนอกประเทศ

ได้แก่ มหาวิทยาลัยและสถาบันทางการศึกษาต่างๆ สำนักงาน กปร. กรมป่าไม้ ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ และองค์การ DANIDA ประเทศเดนมาร์ก

๕.๓ ด้านการพัฒนาพื้นที่

วางผังแม่บทและจัดสร้างกลุ่มอาคารต่างๆที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับธรรมชาติและใช้พื้นที่ในการก่อสร้างน้อยที่สุด เพื่อให้ยังคงความเป็นสภาพป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ โดยเน้นสถาปัตยกรรมล้านนา เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น อันจะทำให้มีความพร้อมในการรองรับงานด้านพฤกษศาสตร์ วิชาการและสหนาการตลอดจนสามารถรองรับผู้เข้ามาศึกษาและเที่ยวชมสวนได้เป็นอย่างดี

ได้ดำเนินการจัดตกแต่งพื้นที่ให้มีความสวยงาม จัดปลูกและบำรุงรักษาพรรณไม้ให้เป็นหมวดหมู่และเป็นระบบตามมาตรฐานสวนพฤกษศาสตร์สากล โดยเฉพาะพรรณไม้ไทย พรรณไม้หายาก พรรณไม้ประจำถิ่นและให้มีความสอดคล้องกับระบบนิเวศมากที่สุด

จัดพื้นที่แสดงพรรณไม้ ตกแต่งภูมิทัศน์ภายในกลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติที่ใหญ่ที่สุดของทวีปเอเชีย พื้นที่ ๒๖ ไร่ ให้สวยงามสอดคล้องกับสภาพนิเวศของพรรณไม้ จำนวน ๑๒ หลัง

จัดพื้นที่แสดงพรรณไม้ในเรือนพันธุ์และอนุบาลพันธุ์ไม้ ซึ่งประกอบด้วย

เรือนรวมพรรณกล้วยไม้ไทย โดยเฉพาะกล้วยไม้ป่าพื้นบ้านไว้กว่า ๓๕๐ ชนิด

เรือนอนุบาลพรรณไม้ไทยพืชสมุนไพร ไม้ดอกไม้ประดับ พืชเศรษฐกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการ การศึกษาวิจัยและเตรียมการสำหรับจัดจำหน่ายในอนาคต

จัดทำเส้นทางเดินศึกษาพรรณไม้ตามธรรมชาติ จำนวน ๔ เส้นทาง คือ

๑. เส้นทางน้ำตกแม่สาบน้อย-สวนหิน-เรือนรวมพรรณกล้วยไม้ไทย
๒. เส้นทางสวนรุกขชาติ
๓. เส้นทางพืชกลุ่มวัลยชาติ
๔. เส้นทางพรรณไม้ประจำจังหวัดและพืชสมุนไพร

จัดตั้งศูนย์รวมพรรณไม้ภูมิภาค เพื่อเป็นแหล่งอนุรักษ์รวบรวมขยายพันธุ์พืชประจำถิ่น พรรณไม้หายากและใกล้สูญพันธุ์ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์รวมพรรณไม้ประจำภูมิภาคแล้วจำนวน ๓ แห่ง คือ ศูนย์รวมพรรณไม้ภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิษณุโลก ศูนย์รวมพรรณไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น ศูนย์รวมพรรณไม้ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง และขณะนี้กำลังดำเนินการสรรหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดตั้งศูนย์รวมพรรณไม้ภาคใต้

๕.๔ ด้านการให้ความรู้และบริการ

การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ โดยการจัดทำเอกสารเผยแพร่ ผลงานทางวิชาการ ทั้งชนิดแผ่นพับโปสเตอร์ หนังสือวิชาการและวีดิทัศน์ รวมทั้งการจัดนิทรรศการให้ความรู้ทางวิชาการและเว็บไซต์ ข้อมูลพรรณพืชเผยแพร่ ในระบบ Internet www.qsbg.thaigov.net โดยมีการปรับปรุงข้อมูลเป็นประจำทุกเดือน

จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านพืชและสิ่งแวดล้อมแก่เยาวชนทุกปี ภายใต้หลักสูตรนักเรียนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรุ่นเยาว์ ปีละ ๔ รุ่น นอกจากนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ได้จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านพืชและการอนุรักษ์แก่เยาวชน อาทิ วันเด็กแห่งชาติ วันสงกรานต์ วันพืชมงคล วันเข้าพรรษาคันหาต้นไม้พุทธประวัติ วันสิ่งแวดล้อมโลก วันต้นไม้ประจำปีของชาติ งาน ๑๒ สิงหาคมราชินี วันเยาวชนแห่งชาติ วันรักต้นไม้ประจำปีของชาติ งาน ๕ ธันวาคมหาราช

จัดฝึกอบรมเชิงวิชาการและสัมมนา สำหรับนักวิชาการและผู้สนใจ อาทิ หลักสูตรนักพฤกษศาสตร์ท้องถิ่น พฤกษศาสตร์ในภาคเหนือสำหรับมัคคุเทศก์ พฤกษศาสตร์ไทยในอนาคต การประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ กับการอนุรักษ์พรรณพืชไทย เฉลิม ๑๐๐ ปี ความร่วมมือไทย-เดนมาร์ก ด้านความหลากหลายทางชีวภาพ ฯลฯ

จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่สถาบันการศึกษา หน่วยงานต่างๆ ที่เข้าชมสวนพฤกษศาสตร์ฯ

จัดทำป้ายสื่อความหมายธรรมชาติและเส้นทางเดินชมธรรมชาติ ให้มีความชัดเจน เรียบง่ายตามภูมิทัศน์และหลักอนุกรมวิธานพืช สามารถเข้าใจเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

จัดทำสื่อสารนิเทศในรูปแบบสไลด์มัลติมีเดีย และวีดิทัศน์เกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์ฯ และพรรณไม้ไทยที่น่าสนใจ เพื่อบริการให้แก่ผู้เข้าชม ณ อาคารศูนย์สารนิเทศต้อนรับนักท่องเที่ยว

๖. แผนการดำเนินงาน พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

เป็นเป้าหมายการดำเนินงานต่อเนื่องจากแผนแม่บทฉบับแรกเพื่อใช้ประโยชน์จากสิ่งปลูกสร้างที่แล้วเสร็จในสวนพฤกษศาสตร์ฯ ให้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเริ่มขยายกิจกรรมด้านพืชออกไปอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการปรับปรุงให้บริการและการหารายได้จากกิจกรรมสวนพฤกษศาสตร์ฯ อย่างเป็นระบบ โดยมีแผนดำเนินงาน ดังนี้

๖.๑ จัดสวนพฤกษศาสตร์ตามรูปแบบสากลให้มีความสวยงามโดดเด่น

๖.๒ เร่งการพัฒนาพื้นที่ด้วยการเพิ่มไม้ไทยสกุลต่างๆ และไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด และจัดปลูกไม้ต้น ไม้พุ่ม ไม้เถา ปาล์ม ไม้ หวาย และไม้ล้มลุก ให้เป็นหมวดหมู่ตามวงศ์สกุลต่างๆ พร้อมติดป้ายชื่อถูกต้องทางพฤกษศาสตร์ไทย-อังกฤษเพื่อให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไปในขณะเดียวกันได้เปิดให้ประชาชนเข้าชมมีการจัดทำเส้นทางชมธรรมชาติ โดยเน้นพื้นที่บริเวณด้านหน้าและตอนกลางของสวนให้ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่

๖.๓ สร้างวิสัยทัศน์เด่นชัดทางวิชาการด้านพืช มีการขยายความร่วมมือในการศึกษาวิจัย ผักกอบรม และผลิตบุคลากรด้านพืชสาขาต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับสูง กับมหาวิทยาลัยและสถาบันต่างๆ ตลอดจน การหาแหล่งทุนสนับสนุนทั้งในประเทศและนอกประเทศ

๖.๔ จัดสร้างระบบเครือข่ายข้อมูลพืชที่สมบูรณ์ (Database Center) รวมถึงห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ (Botanical Library) ที่เป็นระดับมาตรฐานสากล

๖.๕ ดำเนินการวิจัยพื้นฐานและขยายงานวิจัยขั้นสูง ด้านการขยายพันธุ์พืชหายากและพืชประจำถิ่น ศึกษาการใช้ประโยชน์ต่างๆ ของพืชทั้งทางด้านไม้ดอกไม้ประดับ พืชอาหาร พืชสมุนไพรและพืชเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพืชของไทยให้ได้ผลสูงสุดอย่างยั่งยืน

๖.๖ ขยายและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์สาขาหรือศูนย์รวมพรรณไม้ภูมิภาค เพื่อเร่งการอนุรักษ์ทรัพยากร พรรณพืชของไทยไว้อย่างสมบูรณ์ทั่วถึงและให้คงอยู่ตลอดไป โดยดำเนินการจัดตั้งและพัฒนา ศูนย์รวมพรรณไม้สาขา ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศอย่างน้อยภาคละหนึ่งแห่ง ในพื้นที่ซึ่งมีความหลากหลายของพรรณพืชสูง เพื่อรวบรวม จัดปลูกให้สามารถเป็นตัวแทนของพรรณพืชในภูมิภาคนั้นๆ อาทิ พื้นที่ป่าบ้านร่มเกล้า จังหวัดพิษณุโลก พื้นที่ บึงหนองจ่าง อำเภอกงหรา จังหวัดระยอง และบึงทุ่งไฟป่า อำเภอลำลูกกา จังหวัดขอนแก่น ฯลฯ

๖.๗ ขยายงานด้านการให้การศึกษาในสวนพฤกษศาสตร์ เช่น กลุ่มอาคารเรือนกระจก อาคารพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ ตลอดจนกิจกรรมด้านการขยายพันธุ์พืชในเรือนอนุบาลพันธุ์ไม้ขนาดใหญ่ พร้อมคำอธิบายที่เรียบง่ายและชัดเจนเพื่อให้สวนพฤกษศาสตร์เป็นสถานที่ให้ความรู้ด้านพืชอย่างแท้จริง มีความสวยงามตลอดปีและเป็นที่ยู่งักกันโดยกว้างขวางยิ่งขึ้น

๖.๘ ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ทางด้านพฤกษศาสตร์ เพื่อสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรพืชแก่เยาวชน นักศึกษาและประชาชน รวมทั้งขยายงานด้านการฝึกอบรมและสัมมนานักพฤกษศาสตร์ นักวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการผลิตสื่อและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เป็นเนื้อหาวิชาการทางด้านพืชให้มีมาตรฐานสูงขึ้น

๖.๙ พัฒนาศักยภาพในการหารายได้ โดยเน้นเชิงธุรกิจด้านพืช เพื่อแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของรัฐบาล และสนับสนุนให้ภาคเอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบธุรกิจการด้านการท่องเที่ยว ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ตลอดจนการทัศนศึกษา การตกแต่งสวนและการจำหน่ายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ โดยอยู่บนพื้นฐานที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

๗. สถานที่น่าสนใจในสวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

๗.๑ อาคารศูนย์สารสนเทศ (Information Center) ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้าเยี่ยมชมทั้งแผนที่เอกสาร และข้อมูลเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์ มีห้องโถงจัดนิทรรศการทางวิชาการด้านพฤกษศาสตร์ ห้องประชุมสำหรับแสดงสไลด์มัลติมีเดียและวีดิทัศน์ให้ผู้เข้าชมได้ทราบถึงความเป็นมาและประวัติเกี่ยวกับสวนพฤกษศาสตร์ฯ มีห้องประชุมสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่สนใจจัดประชุมนอกสถานที่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม โดยมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกครบครันเพื่อให้บริการและมีห้องน้ำโทรศัพท์สาธารณะและร้านขายของที่ระลึก โดยมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ประจำอยู่ตลอดเวลา ฯลฯ

๗.๒ กลุ่มอาคารเรือนกระจกเฉลิมพระเกียรติ (Glasshouse Complex) เป็นสถานที่รวมพรรณไม้ชนิดต่างๆ ที่นำมาจากทั่วประเทศมาจัดปลูกแสดงไว้ในโรงเรือน มีอาคารเรือนกระจกขนาดต่างๆ รวม

๑๒ โรง ภายในมีการจัดตกแต่งพื้นที่และปลูกพรรณไม้ต่างๆ ให้คล้ายคลึงกับลักษณะที่พืชขึ้นอยู่ตามธรรมชาติ ให้นักท่องเที่ยวทุกระดับ ทุกวัย สามารถเข้ามาเยี่ยมชมได้ตลอดปี

๗.๓ ศูนย์วิจัยและพัฒนาสง่า สรรพศรี (Sanga Sabhasri Research and Development Complex) ประกอบด้วยอาคารหลัก ๓ อาคาร คือ อาคารหอพรรณไม้ (Herbarium Building) อาคารวิจัย (Research Building) และอาคารพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ (Natural Science Museum)

๗.๓.๑ อาคารหอพรรณไม้ เป็นศูนย์ข้อมูลวิชาการด้านพืช มีนักพฤกษศาสตร์ประจำอยู่ตลอดเวลา นักวิชาการและผู้สนใจเฉพาะทางด้านพฤกษศาสตร์จะสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับพืชทั้งหมดโดยเฉพาะพรรณไม้ไทยได้ที่นี้ นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่เก็บตัวอย่างพรรณไม้แห้ง ตัวอย่างผลแห้งต่างๆ มีศูนย์คอมพิวเตอร์ข้อมูลพืช และห้องสมุดทางพฤกษศาสตร์ (เฉพาะนักวิชาการและผู้ขออนุญาตเข้าเยี่ยมชม)

๗.๓.๒ อาคารวิจัย เป็นศูนย์ค้นคว้าวิจัยและปฏิบัติการด้านพืช ทั้งในระดับพื้นฐานและระดับสูง โดยเฉพาะงานด้านการขยายพันธุ์พืชหายากโดยวิธีการทันสมัย งานปรับปรุงพันธุ์พืช งานสกัดสารจากพืช และการหาคู่ประกอบกับสารต่างๆ ทางด้านพิษสมุนไพรและงานด้านพันธุวิศวกรรม ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (เฉพาะนักวิชาการและผู้ขออนุญาตเข้าเยี่ยมชม)

๗.๓.๓ พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ เป็นอาคารจัดแสดงและสาธิต ให้ความรู้ทางด้านพืชธรรมชาติวิทยา และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับพืชและสถานที่จัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว ขณะนี้ตัวอาคารได้แล้วเสร็จและได้มีการวางผังออกแบบตกแต่งภายในอาคาร โดยเริ่มดำเนินการก่อสร้างตั้งแต่ปลายปี ๒๕๔๔ เป็นต้นมา โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จสมบูรณ์สามารถเปิดให้เข้าชมได้ใน พ.ศ.๒๕๔๘ (อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

๗.๔ เส้นทางเท้าชมธรรมชาติ (Nature Trails) ซึ่งมีอยู่หลายเส้นทาง ที่น่าสนใจได้แก่

๗.๔.๑ เส้นทางน้ำตกแม่सान้อย-สวนหิน-เรือนรวมพรรณกล้วยไม้ไทย (Waterfall Trail) เป็นเส้นทางเท้าเดินเรียบไปตามห้วยแม่सान้อย ผ่านไปทางสวนหินซึ่งเป็นที่รวมพืชแล้งนานาชนิดและสิ้นสุดเส้นทางที่เรือนรวมพรรณกล้วยไม้ไทย ซึ่งมีกล้วยไม้ไทยรวมไว้กว่า ๓๕๐ ชนิด (สาย ๑) ระยะทางประมาณ ๓๐๐ เมตร

๗.๔.๒ เส้นทางสวนรุกขชาติ (Arboretum Trail) ผ่านแปลงรวมพรรณกล้วยไม้ บอน ปาล์ม เฟิน แปลงชิงช้า ประง และสน (สาย ๒) ระยะทางประมาณ ๖๐๐ เมตร

๗.๔.๓ เส้นทางวัลยชาติ (Climber Trail) เป็นเส้นทางที่มีการจัดปลูกพืชไม้เลื้อยไว้ตลอด ทั้งสองข้างทาง ตลอดเส้นทางรวมมากกว่า ๒๕๐ ชนิด (สาย ๓) ระยะทางประมาณ ๘๐๐ เมตร

๗.๔.๔ เส้นทางพันธุ์ไม้ประจำจังหวัดและพืชสมุนไพร เป็นเส้นทางที่ได้จัดปลูกพันธุ์ไม้พระราชทานประจำจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด ไว้ตลอดสองข้างและผ่านเรือนอนุบาลพรรณไม้ไทย ตลอดเส้นทางจัดปลูกแทรกไว้ด้วยพันธุ์พืชสมุนไพรต่างๆ (สาย ๔) ระยะทางประมาณ ๘๐๐ เมตร

๗.๕ เรือนรวมพรรณกล้วยไม้ไทย ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าของสวนพฤกษศาสตร์ฯ ใกล้อาคารที่ทำการ เป็นสถานที่รวบรวมและขยายพันธุ์กล้วยไม้พื้นบ้านของไทยและกล้วยไม้ป่าโดยเฉพาะ ปัจจุบันที่รวบรวมปลูกเลี้ยงไว้และตรวจสอบชื่อถูกต้องมีอยู่ประมาณ ๓๕๐ ชนิด

๗.๖ โรงเรือนอนุบาลพรรณไม้ เป็นสถานที่ขยายพันธุ์และอนุบาลพรรณไม้นานาชนิด ทั้งไม้ดอก ไม้ใบ ไม้ป่าของไทยและพันธุ์ไม้ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ โรงเรือนที่มีขนาดใหญ่มี ๓ โรงเรือน ได้แก่

๗.๖.๑ โรงเรือนไม้ดอก ตั้งอยู่บริเวณหน้าอ่างเก็บน้ำแม่สาวารินทร์ ขยายพันธุ์โดยเฉพาะ ไม้ดอกไม้ประดับและไม้ใบต่างๆ เพื่อใช้ในสวนพฤกษศาสตร์ฯ และเตรียมการสำหรับจำหน่ายในอนาคต

๗.๖.๒ โรงเรือนพืชสมุนไพร ตั้งอยู่บริเวณหลังอาคารที่ทำการ ทำหน้าที่อนุบาลและขยายพันธุ์ พืชสมุนไพรต่างๆ โดยเฉพาะพืชสมุนไพรพื้นบ้านของไทย (เฉพาะผู้ขออนุญาตเข้าชม)

๗.๗ อ่างเก็บน้ำแม่สาวารินทร์ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ มีความจุประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ คิวบิกเมตร พื้นที่ผิวอ่างประมาณ ๑๐๐ ไร่ ขณะนี้สวนพฤกษศาสตร์ฯ กำลังวางแผนที่จะขยายพื้นที่อ่างเก็บน้ำและ พัฒนาพื้นที่รอบอ่างให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งต่อไป (อยู่ในระหว่างดำเนินการ)

สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จัดเป็นสถานที่เผยแพร่คุณค่าและความงามของพรรณ พืชชาติไทย เปรียบเสมือนห้องสมุดธรรมชาติและวิทยาเขตเปิดของทุกสถาบันการศึกษา เป็นสถานที่ อนุรักษ์ทรัพยากรพรรณพืชอันล้ำค่าของประเทศให้ความรู้ด้านความสำคัญของทรัพยากรพืชและสิ่งแวดล้อม แก่เยาวชน ผลิตภัณฑ์การด้านพฤกษศาสตร์ในสาขาที่ขาดแคลน เพื่อสนองความต้องการของประเทศ ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งสันตนาการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชนอีกด้วย ทั้งนี้ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ฯ จะได้มีการพัฒนาให้มีความสมบูรณ์ขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ของ ประเทศชาติ และสมบัติของประชาชนทุกคนต่อไป

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

จึงเห็นสมควรยกย่องให้

สวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ

สาขาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ด้านอนุรักษ์พรรณพืช)

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕

รายชื่อ

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ - ๒๕๔๔

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๗

๑. นายเกษม พลวัน (ครู)	สาขาการพัฒนาสังคม
๒. นายกำพล พันธุ์ทอง	สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๘

๑. พลเอก อาทิตย์ กำลิ่งเอก	สาขาการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติ
๒. นายเสน่ห์ ผลประสิทธิ์	สาขาการพัฒนาการเกษตร
๓. นายเฉลิม แก้วศรีงาม	สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน
๔. หลวงพ่อสำเนียง อยู่สถาพร	สาขาการพัฒนาสังคม
๕. นายอริก สวัสดิมงคล	สาขาการพัฒนาจิตใจและจริยธรรม
๖. ศาสตราจารย์ ม.ร.ว. พุฒิพงษ์ วรภูมิ	สาขาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๗. ศาสตราจารย์ประเวศ วะสี	สาขาการพัฒนาสาธารณสุข (ด้านการแพทย์)
๘. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก (กองทัพภาคที่ ๓)	สาขาการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติ
๙. ชมรมอาสาสมัครประชาสงเคราะห์	สาขาการพัฒนาสังคม

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๒๙

๑. นายพีรศักดิ์ ศรีนิเวศน์	สาขาการพัฒนาการเกษตร
๒. สำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและ ผลประโยชน์ของประชาชน (สคช) กรมอัยการ	สาขาการพัฒนาสังคม
๓. นางเรณู โชติติลิก	สาขาการพัฒนาสังคม
๔. นายเพื่อ หริพิทักษ์	สาขาศิลปะ (ด้านจิตรกรรม)
๕. ท่านผู้หญิงแก้ว สนิทวงศ์เสนี	สาขาศิลปะ (ด้านนาฏศิลป์)
๖. นางสาวธีรวรรณ เตชะพงศ์วรชัย	สาขาการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม (ด้านอัญมณี)
๗. พันเอก เรวัติ บุญทับ	สาขาการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติ
๘. นางวัลภา ตั้งจิตนุสรณ์	สาขาการกีฬา (ด้านกรีฑา)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๐

๑. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล	สาขาการพัฒนาการศึกษา
๒. พันตำรวจเอก เสรี เตมียเวช	สาขาการพัฒนาการเมืองและการปกครอง (ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน)
๓. นายวัช มกรพงศ์	สาขาการพัฒนาการเมืองและการปกครอง
๔. นายอนันต์ ชาลวาลา	สาขาการพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม (ด้านอัญมณี)
๕. นายสิทธิชัย โภไคยอุดม	สาขาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๖. นางบุญเอื้อ สุภาพรเหมินทร์	สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน
๗. นายประเชิญ กาญจน์นัย	สาขาการพัฒนากาเกษตร
๘. นายสง่า สรรพศรี	สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๙. นายระพี สาคริก	สาขาการพัฒนากาเกษตร (ด้านกล้วยไม้)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๐

๑. นายสุต แสงวิเชียร	สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(ด้านกายวิภาคศาสตร์)
๒. นายประวิทย์ หาญณรงค์	สาขาการพัฒนาสังคม
๓. นายมนตรี ตราโมท	สาขาศิลปะ (ด้านดนตรี)
๔. พลตำรวจโท ประทีป สันติประภาพ	สาขาการพัฒนากาเมืองและการปกครอง
๕. นายวีรศักดิ์ วรรณอมร	สาขาการพัฒนาชนบทและชุมชน
๖. นางสาวภรณ์ทิพย์ นาคหิรัญกนก	สาขาการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย
๗. บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	สาขาพัฒนาอุตสาหกรรมและพาณิชย์การ

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๒

๑. ศาสตราจารย์ก่อ สวัสดิ์พานิชย์	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๒. นายผาย สร้อยสระกลาง	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการพัฒนาชุมชน)
๓. นายพันธุ์พิชญ์ สาครพันธ์	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)
๔. ศาสตราจารย์พันธุ์หญิง คุณหญิงผะอบ ไปชะกฤษณะ	สาขาการพัฒนาสังคม(ด้านการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย)
๕. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ อยุธยา	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านวรรณศิลป์)
๖. นายไตรภพ ลิมปพัทธ์	สาขาสื่อมวลชน (ด้านโทรทัศน์)
๗. นายก่อ อายูยีน	สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. โครงการอบรมวิชาชีพร้าสำหรับประชาชน สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๓

๑. ศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๒. นายพูน เกษจำรัส	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะภาพถ่าย)
๓. จำสืบเอก ทวี บูรณเขตต์	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปะวัฒนธรรม)
๔. นายวิบูลย์ เข็มเฉลิม	สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. หน่วยงานแพทย์ทางวิทยุ มูลนิธิ พอ.สว. สำนักงานแพทย์มูลนิธิ พอ.สว.	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการสาธารณสุข)
๖. ศูนย์สงเคราะห์และฝึกอาชีพสตรี ภาคเหนือ จังหวัดลำปาง	สาขาการพัฒนากาเหนือ (ด้านการพัฒนาชุมชน)

๗. มูลนิธิสงเคราะห์เด็กยากจน ซี.ซี.เอฟ.
ในประเทศไทย

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๔

๑. หม่อมกอบแก้ว อากาศ ฤ อยุธยา

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริการสังคม)

๒. ศาสตราจารย์เสม พริ้งพวงแก้ว

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการสาธารณสุข)

๓. นายทวี หอมชง

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๔. นางรัชนี รงไชย

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ)

๕. นายวิโรดม ศรีสุโร

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

๖. โครงการศิลปินแห่งชาติ

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

๗. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ)

กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕

๑. นายธนิต อยู่โพธิ์

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

๒. นายบุญถิ่น อัตถากร

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริหารการศึกษา)

๓. พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์

สาขาการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

๔. คุณหญิงสมศรี กัณฐมาลา

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

๕. นายประพันธ์ ภาณุภาค

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

๖. นายคำรณ บุญเชิด

สาขาการเมืองและการปกครอง

๗. นายพรเทพ พรประภา

สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘. นายอยู่ สุนทรธัย

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท)

๙. กรมประมง

สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรของรัฐ)

๑๐. มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเด็กเชียงใหม่

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

๑๑. หอการค้าจังหวัดตรัง

สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ

(ประเภทองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๖

๑. ศาสตราจารย์ปกรณ์ อังศุสิงห์

สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริหารงานสังคมสงเคราะห์)

๒. ศาสตราจารย์คุณหญิงสุดศวรรค์ ตูจินดา

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์)

๓. นายกุศะ บันยารชุน

สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ

(ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว)

๔. นายปราโมทย์ ไม้กลัด

สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านชลประทาน)

๕. นายเอกพันธ์ บรรลือฤทธิ์	สาขาการพัฒนาสังคม(ด้านสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร)
๖. นักเรียนนายเรืออากาศ จักษุพันธ์ ธรรมวิชัย	สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการศึกษา)
๗. โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๗

๑. ศาสตราจารย์ณัฐ ภมรประวัติ	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการบริหารการศึกษา)
๒. นายสมัย เมษะมาน	สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านศิลปการต่อสู้ของไทย)
๓. นายนิคม จันทรวีฑูร	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม)
๔. นางชนิษฐา เทวินทรภักดี	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)
๕. นางพยอม สบายเมือง	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการปกครอง)
๖. กองพลทหารราบที่ ๙ อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านความมั่นคงของชาติ)
๗. มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริหารการสังคม)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๘

๑. ศาสตราจารย์กิตติคุณ คุณดวงเดือน พิศาลบุตร	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษานอกโรงเรียน)
๒. ศาสตราจารย์บุญสม มาร์ติน	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพลศึกษา)
๓. ศาสตราจารย์ประสาทน์ อวยชัย	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)
๔. นายเปล่ง ศรีदानน้อย	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชน)
๕. นายธนิษฐ์ เจียรนวนนท์	สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรพล สินธุวานนท์	สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๗. นายศัลยแพทย์ เลชะกุล	สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านการแพทย์)
๘. ท่านผู้หญิงนวลผล่อง เสนาณรงค์	สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการเผยแพร่เอกลักษณ์ไทย)
๙. เรือตรี สมรักษ์ คำสิงห์	สาขาการเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)
๑๐. สมาคมมวยสากลสมัครเล่น แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการกีฬาประเภทบุคคลทั่วไป)
๑๑. โครงการ “นวมทอง” ของโรงเรียนคณะดุจศิษย์วิทยา	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการกีฬาประเภทเยาวชน)
๑๒. โครงการผลิตและขยายพันธุ์พืช กรมส่งเสริมการเกษตร	สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ

๑๓. งานประยุกต์ผลการวิจัย สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
ในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
๑๔. โครงการการจัดส่งเยาวชนไทยไปแข่งขัน สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์โอลิมปิก
ระหว่างประเทศ สถาบันส่งเสริมการสอน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๙

๑. นางเตือนใจ ดีเทศน์ สาขาการพัฒนาสังคม(ด้านการพัฒนาชนบทและชุมชน)
๒. นายประเวศ ลิมประณี สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย)
๓. ศาสตราจารย์ลีปพนนท์ เกตุทัต สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๔. ศาสตราจารย์อารี วัลยะเสวี สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)
๕. นายโสภณ สุภาพงษ์ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน)
๖. ศาสตราจารย์เทียนฉาย กีระนันทน์ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ
(ด้านเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์)
๗. ศาสตราจารย์อดุล วิเชียรเจริญ สาขาอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. รองศาสตราจารย์สุจิตรา ประสานสุข สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
(ด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์)
๙. โครงการปลูกสวนสมุนไพรสิริรุกชาติ สาขาอนุรักษทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล (ด้านสมุนไพร)

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๐

๑. ศาสตราจารย์ประเสริฐ ณ นคร สาขาการพัฒนาสังคม
(ด้านประวัติศาสตร์และวรรณกรรม)
๒. ศาสตราจารย์ไกรสิทธิ์ ดันติศิรินทร์ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)
๓. รองศาสตราจารย์ภิญโญ สุวรรณคีรี สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสถาปัตยกรรมไทย)
๔. นางทองดี โพธิยอง สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชน)
๕. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณเวลา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
(ด้านประสาทศัลยศาสตร์)
๖. โครงการเพชรในตม สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านความมั่นคง)

๗. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลคลองเปี้ยว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา	สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ด้านเศรษฐกิจชุมชน)
๘. โครงการรณรงค์เพื่อภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย
๙. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย(ด้านเอกลักษณ์ไทย)
๑๐. มูลนิธิสถาบันราชพฤกษ์	สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๐

๑. ศาสตราจารย์เกษม สุวรรณกุล	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๒. รองศาสตราจารย์เทอดชัย ชีวะเกตุ	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน)
๓. นายสุเมธ ตันติเวชกุล	สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ
๔. นายสุวิทย์ รัศมิภูติ	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านอนุรักษ์มรดกไทย)
๕. นายอุดม สมพร	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น)
๖. นายวาทัญญู ณ ถลาง	สาขานุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๗. โครงการรณาคารแวนตา โรงพยาบาลเมตตาประชารักษ์ (วัดไร่ขิง)	โครงการดีเด่นของชาติ

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๒

๑. ศาสตราจารย์คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)
๒. นายกมล วิบูลกิจธนากร	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)
๓. นายทวีศักดิ์ ภูหล้า	สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ
๔. ศาสตราจารย์(พิเศษ) ท่านผู้หญิงเพ็ชรา เตชะกัมพุช	สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านทันตแพทย์)
๕. มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์	หน่วยงานดีเด่นของชาติ

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๓

๑. นายแพทย์สุนทร อันตรเสน	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต)
๒. ศาสตราจารย์ทศพร วงศ์รัตน์	สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ด้านชีววิทยา)
๓. ร้อยตำรวจตรี วิจารณ์ พลฤทธิ์	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)
๔. นายประวัติ วัชรินทร์	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)

๕. นายศุภชัย โกยทรัพย์	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)
๖. นายสมชาย ดวงแก้ว	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)
๗. นายโสภณ อินทเสน	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)
๘. นายประสิทธิ์ ทองชื่น	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)
๙. นายอำไพ เสือเหลือง	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านการกีฬา)
๑๐. สมาคมกีฬาคนพิการแห่งประเทศไทย	หน่วยงานดีเด่นของชาติ

บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๔

๑. พลเอก วันชัย เรืองตระกูล	สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)
๒. คุณหญิงทองก้อน จันทวิมล	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านช่างศิลป์และช่างฝีมือ)
๓. ศาสตราจารย์ฐะปะนีย์ นาครทรรพ	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านภาษาไทย)
๔. นายพินิจ สุวรรณบุญย์	สาขาเผยแพร่เกียรติภูมิของไทย (ด้านออกแบบประยุกต์ศิลป์)
๕. มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวก ในพระบรมราชินูปถัมภ์	หน่วยงานดีเด่นของชาติ

คำสั่งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ที่ ๑๔/๒๕๕๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ตามคำสั่งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ที่ ๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ และคำสั่งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ที่ ๕๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและต่อเนื่อง

อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๔๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ	อนุกรรมการที่ปรึกษา
๑.๒	นายเรวัต ฉ่ำเฉลิม	อนุกรรมการที่ปรึกษา
๑.๓	นายเอนก สิทธิประศาสน์	ประธานอนุกรรมการ
๑.๔	นายอรุณ ปรีดีติลภ	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๕	นายสุธี สุทธิสมบุรณ์	รองประธานอนุกรรมการ
๑.๖	ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	อนุกรรมการ
๑.๗	ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๑.๘	ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ	อนุกรรมการ
๑.๙	ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อนุกรรมการ
๑.๑๐	เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๑	ประธานสภาหอการค้าไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๒	อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๓	ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๔	ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๕	ผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๖	ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๑.๑๗	พลโท สมหวัง ไตรเดช	อนุกรรมการ
๑.๑๘	นางประกอบ ลาภเกษร	อนุกรรมการ
๑.๑๙	นางผุสดี วิทยาสารณยุต	อนุกรรมการ
๑.๒๐	นางรัชกร เหมะจันทร์	อนุกรรมการ
๑.๒๑	นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ	อนุกรรมการ
๑.๒๒	นายทินกร ภูวะปัจฉิม	อนุกรรมการ

๑.๒๓ นายสุรินทร์ โกสียงกูร	อนุกรรมการ
๑.๒๔ นายสมชาย ชูประดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑.๒๕ นางจินตนา จุลกะเสวี	อนุกรรมการ
๑.๒๖ นางสาววันเพ็ญ เข็นตระกูล	อนุกรรมการ
๑.๒๗ นางสาวสิริพร ทองคำวงศ์	อนุกรรมการ
๑.๒๘ นางฉวีวรรณ จันทรัตน์	อนุกรรมการ
๑.๒๙ นายเมธี เพ็ญทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๓๐ นายวรวิทย์ หอมเนียม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓๑ นายมานิช คามณีย์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓๒ นางสาวรัชณี ฟองศักดิ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

๒.๑ พิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นระดับชาติ ประเภทบุคคล หน่วยงานและโครงการ ทั้งภาครัฐและเอกชน แล้วนำมาประกาศเกียรติคุณยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจ ตลอดจนเพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคคลและหน่วยงานทั่วไป ถือเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์ผลงานที่ดีเด่นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมยิ่งขึ้น

๒.๒ จัดทำวิดิทัศน์ประวัติและผลงานแบบย่อของผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นผู้มีผลงานดีเด่นระดับชาติ เพื่อฉายในงานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงาน

๒.๓ จัดทำวิดิทัศน์ประวัติและผลงานของบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ เพื่อเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์

๒.๔ จัดพิมพ์หนังสือประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติเผยแพร่ไปยังหน่วยงานภาครัฐบาลและภาคเอกชน ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาและงานด้านเยาวชนให้ครอบคลุมไปทั้งระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น

๒.๕ ประสานงานกับสื่อมวลชนทุกประเภทในการเผยแพร่เอกสาร ข้อมูลวิดิทัศน์ผลงานดีเด่นของชาติ ทั้งทางหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สถานีวิทยุ และสถานีโทรทัศน์

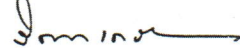
๒.๖ ติดตามและประเมินผล การเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ จากสื่อมวลชนทุกประเภทและปรับปรุงการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ให้มีประสิทธิภาพ

๒.๗ จัดทำสื่อเผยแพร่และการบรรยายพิเศษ เช่น นิทรรศการและการบรรยายพิเศษโดยบุคคลดีเด่นในโอกาสต่างๆ

๒.๘ ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

(นายวิษณุ เครืองาม)

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำเนาถูกต้อง

(นางมณฑา หมื่อนอนันต์)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๓๔๑/๒๕๔๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ตามที่ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๗๐/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๔ แต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ แล้วนั้น

เพื่อความเหมาะสมและเพื่อให้การดำเนินงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีผลดีต่อความมั่นคงของชาติ เสริมสร้างเกียรติภูมิ ตลอดจนภาพลักษณ์ของคนไทย รัฐบาลไทย และประเทศไทย ต่อสังคมโลก อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงให้ยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๗๐/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และแต่งตั้งคณะกรรมการ เอกลักษณ์ของชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑	รองนายกรัฐมนตรี(นายวิษณุ เครืองาม)	ประธานกรรมการ
๑.๒	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	รองประธานกรรมการ
๑.๓	ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๔	ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๕	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๖	ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๗	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๘	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๙	ราชเลขาธิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๐	เลขาธิการพระราชวัง หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๑	เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๒	เลขาธิการนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๓	เลขาธิการคณะรัฐมนตรี หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๔	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๕	อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๖	เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๗	ผู้อำนวยการสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๑๘	เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน หรือผู้แทน	กรรมการ

๑.๑๙	ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชน แห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๒๐	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๒๑	นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	กรรมการ
๑.๒๒	พลเอก จรัล กุลละวณิชย์	กรรมการ
๑.๒๓	นายเอนก สิทธิประศาสน์	กรรมการ
๑.๒๔	คุณหญิงสุชาดา ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑.๒๕	พลเอก วิชิต บุณยะวัตน์	กรรมการ
๑.๒๖	ร้อยโท สุวิทย์ ยอดมณี	กรรมการ
๑.๒๗	นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุรยา	กรรมการ
๑.๒๘	นายเย็นใจ เลาหวณิช	กรรมการ
๑.๒๙	นางรัชกร เหมะจันทร	กรรมการ
๑.๓๐	คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ	กรรมการ
๑.๓๑	นายประเสริฐ ฒ นคร	กรรมการ
๑.๓๒	คุณหญิงเต็มสิริ บุญยสิงห์	กรรมการ
๑.๓๓	นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์	กรรมการ
๑.๓๔	นายสมพร เทพสิทธา	กรรมการ
๑.๓๕	นายประพัฒน์ แสงวณิช	กรรมการ
๑.๓๖	นายวิจิตร อวาระกุล	กรรมการ
๑.๓๗	ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและเลขานุการ
๑.๓๘	ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓๙	ผู้อำนวยการส่วนวิชาการ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๔๐	หัวหน้าฝ่ายเลขานุการและประสานงาน สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ พิจารณากำหนดนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติและการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่สถาบันหลักของประเทศ

๒.๒ ให้คำปรึกษา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้

๒.๓ ดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ และการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันหลักของประเทศแก่

ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๒.๔ ดำเนินการประสานงาน และสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน

๒.๕ เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพ และได้ผลตามความมุ่งหมาย ให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น

๒.๖ ดำเนินการติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

๒.๗ ดำเนินการอื่นๆ ตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำหรับการเบิกเบี้ยประชุมให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้เบิกจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

พันตำรวจโท

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

สำเนาถูกต้อง

(นางมณฑา หมื่อนอนันต์)

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๖

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี